

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

FIRAT HAVZASINDA BULUNAN BAZI
ÜNİVERSİTELERDE ÖĞRENİM GÖRMEKTE OLAN
ÖĞRENCİLERİN BOŞ ZAMANLARINI
DEĞERLENDİRME ETKİNLİKLERİNE
KATILIMLARININ VE BEKLENTİLERİNİN TESPİTİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Abdurrahman KIRTEPE

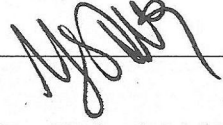
2011

ONAY SAYFASI

Prof.Dr.Emine ÜNSALDI

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Bu tez Yüksek Lisans/Doktora Tezi standartlarına uygun bulunmuştur.

Yrd. Doç. Dr. Yüksel SAVUCU

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanı

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve kalite yönünden Yüksek Lisans olarak
kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. S. Yonca BİÇER

Danışman

Yüksek Lisans Jüri Üyeleri

Yrd.Doç.Dr.Yüksel SAVUCU

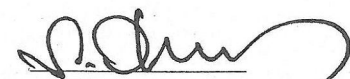
Yrd.Doç.Dr.Yonca BİÇER

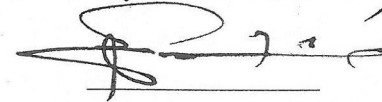
Yrd.Doç.Dr. Nurhat HALİSDEMİR

Yrd.Doç.Dr.Serdar ORHAN

Yrd.Doç.Dr.ErcanGÜR

TEŞEKKÜR

Yapmış olduğum bu çalışmamda; yorum, öneri ve yönlendirmeleriyle yardımlarını esirgemeyen değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. S. Yonca BİÇER'e, tez ve istatistiksel çalışmalarda yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Nurhan HALİSDEMİR'e ve değerli kardeşim Bekir AKTÜRK'e teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca tez sürecimdeki göstermiş oldukları anlayışları, maddi ve manevi destekleri için çok kıymetli aileme ve emeği geçen tüm dostlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	vii
1. ÖZET	1
2. ABSTRACT	3
3. GİRİŞ	3
3.1. Zaman	9
3.2. Boş Zaman	10
3.2.1. Boş Zamanların Değerlendirilmesi (Rekreasyon Faaliyetleri)	12
3.3. Boş Zamanın Değerlendirilmesini Etkileyen Faktörler	15
3.3.1. Demografik Faktörler	15
3.3.1.1. Yaş	15
3.3.1.2. Cinsiyet	16
3.3.1.3. Eğitim	19
3.3.1.4. Yerleşim Yeri	20
3.3.1.5. Ekonomik Faktörler	21
3.3.1.6. Meslek ve Gelir	22
3.3.1.7. Öğrencilerin Medeni Durumları	23
3.4. Boş Zamanları Değerlendirmenin Yararları	24
3.4.1. Fiziksel Yararları	24
3.4.2. Psikolojik Yararları	25
3.4.3. Toplumsal Yararları	26
3.5. Boş Zamanların Çeşitli Toplumsal Alanlarla İlişkileri	28
3.5.1. Boş Zaman ve Sanatsal Aktiviteler (Hobby)	28
3.5.2. Boş Zaman ve Popüler Kültür Ürünleri	31
3.5.3. Boş Zaman ve Sosyal Çevre Etkileşimi	34
3.5.4. Boş Zaman ve Kahvehane- Kafeterya	36
3.5.6. Boş Zaman ve Eğlence Etkinlikleri	37

3.5.7. Boş Zaman ve Okuma Etkinlikleri.....	39
3.5.8. Boş Zaman ve Spor Etkinlikleri.....	42
3.6. Üniversite ve Öğrenciler	50
3.6.1. Üniversite ve Temel İşlevleri.....	50
3.7. Yüksek Öğrenim Gençliğinin Sosyal Portresi	57
3.8. Araştırmanın Yapıldığı Üniversiteler İle İlgili Bilgiler	61
3.8.1. Fırat Üniversitesi.....	61
3.8.2. İnönü Üniversitesi	61
3.8.3. Tunceli Üniversitesi	62
3.8.4. Bingöl Üniversitesi.....	62
4. GEREÇ VE YÖNTEM	64
4.1. Araştırmada Evren ve Örneklem Seçimi	64
4.2. Araştırmanın Yöntemi	64
4.3. Veri Toplama Araçları.....	65
4.4. Kişisel Bilgi Formu	65
4.5. İstatistiki Değerlendirmeler.....	65
5. BULGULAR	67
5.1. Öğrencilerin Kişisel Bilgileri	67
5.1.1. Öğrencilerin Cinsiyetleri	67
5.1.2. Öğrencilerin Yaşları	68
5.1.3. Öğrencilerin Medeni Durumları	68
5.1.4. Öğrencilerin Gelir Durumları	70
5.1.5. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumları.....	70
5.1.6. Öğrencilerin Babalarının Mesleki Durumları.....	71
5.1.7. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumları	72
5.1.8. Öğrencilerin Anne Meslek Durumları.....	72
5.1.9. Öğrencilerin Doğum Yerleri.....	73
5.1.10. Öğrencilerin İkamet Yerleri.....	74
5.2. Öğrencilerin Katıldıkları Boş Zaman Etkinlikleri.....	74
5.2.1. Öğrencilerin Kitap, Gazete ve Dergi Okuma Durumları	76
5.2.1.1. Öğrenciler Tarafından Okunan Kitaplar	76
5.2.1.2. Öğrenciler Tarafından Okunan Dergiler	77

5.2.1.3. Öğrenciler Tarafından Okunan Gazete Bölümleri.....	78
5.2.2. Öğrencilerin Müzik Etkinliklerine Katılma Durumları.....	79
5.2.3. Öğrencilerin Televizyon, Video ve VCD İzleme Durumları	81
5.2.4. Öğrencilerin Sinema ve Tiyatroya Gitme Durumları.....	83
5.2.5. Öğrencilerin Çarşı, Pazar Gezme, Alışveriş Yapma Durumları.....	85
5.2.6. Öğrencilerin Spor Yapma Durumları.....	87
5.2.7. Öğrencilerin Sosyal-Kültürel Faaliyetlere Katılma Durumları	89
5.2.8. Öğrencilerin Arkadaşlarla Sohbet Etme ve Gezme Durumları	91
5.2.9. Öğrencilerin Kahvehane ve Kafeteryaya Gitme Durumları.....	92
5.2.10. Öğrencilerin İnternet Kullanma Durumları	94
5.2.11. Öğrencilerin Hobilerle İlgilenme Durumları.....	96
5.3.Öğrencilerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılmama Nedenleri.....	98
5.4. Öğrencilerin Boş Zamanları Değerlendirmek İçin Üniversite Yönetiminden Beklentileri.....	100
6. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	101
7. KAYNAKÇA	116
EK.....	123
ÖZGEÇMİŞ.....	125

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Üniversitelerdeki toplam öğrenci sayısı	67
Tablo 2: Ankete Katılanların Cinsiyetlere Göre Dağılımı	67
Tablo 3: Ankete Katılanların Yaşlarına Göre Dağılımları	68
Tablo 4: Ankete Katılanların Medeni Hallerine Göre Dağılımı	68
Tablo 5: Ankete Katılanların Üniversitelere Göre Dağılımı	69
Tablo 6: Ankete Katılanların Fakültelere Göre Dağılımı	69
Tablo 7: Ankete Katılanların Gelir Durumuna Göre Dağılımı	70
Tablo 8: Ankete Katılanların Baba Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	71
Tablo 9: Ankete Katılanların Baba Mesleğine Göre Dağılımı	71
Tablo 10: Ankete Katılanların Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	72
Tablo 11: Ankete Katılanların Anne Mesleğine Göre Dağılımı	73
Tablo 12: Ankete Katılanların Doğum Yerlerine Göre Dağılımı	73
Tablo 13: Ankete katılanların İkametgah Yerlerine Göre Dağılımı	74
Tablo 14: Cinsiyet ile Okuma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı	74
Tablo 15: Üniversite İle Okuma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı	75
Tablo 16: Gelir Durumu İle Okuma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı	75
Tablo 17: Öğrencilerin Kitap Okuma Tercihleri	76
Tablo 18: Öğrencilerin Dergi Okuma Tercihleri Dağılımı	77
Tablo 19: Öğrencilerin Gazete Bölümlerini Okuma Tercihleri Dağılımı	78
Tablo 20: Cinsiyet ile Müzik Dinlerim, Müzik Aleti Çalarım Arasındaki İlişki Dağılımı	79
Tablo 21: Üniversite İle Müzik Dinlerim, Müzik Aleti Çalarım Arasındaki İlişki Dağılımı	79
Tablo 22: Gelir İle Müzik Dinlerim, Müzik Aleti Çalarım Arasındaki İlişki Dağılımı	80

Tablo 23: Cinsiyet ile TV, Video, VCD Arasındaki İlişki Dağılımı	81
Tablo 24: Üniversite ile TV, Video, VCD İzlerim Arasındaki İlişki Dağılımı....	81
Tablo 25: Gelir ile TV , Video, VCD İzlerim Arasındaki İlişki Dağılımı	82
Tablo 26: Cinsiyet İle Sinema ve Tiyatro İzleme Arasındaki İlişki Dağılımı.....	83
Tablo 27: Üniversite İle Sinema ve Tiyatro İzleme Arasındaki İlişki Dağılımı ..	83
Tablo 28: Gelir İle Sinema ve Tiyatro İzlerim Arasındaki İlişki Dağılımı.....	84
Tablo 29: Cinsiyet İle Çarşı Pazar Gezme, Alışveriş Yapma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı.....	85
Tablo 30: Üniversite İle Çarşı Pazar Gezerim, Alışveriş Yapma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı.....	85
Tablo 31: Gelir İle Çarşı Pazar Gezerim, Alışveriş Yapma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı.....	86
Tablo 32: Cinsiyet İle Spor Yapma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı.....	87
Tablo 33: Üniversite İle Spor Yaparım/Spor yarışmalarını İzlerim Arasındaki İlişki Dağılımı.....	87
Tablo 34: Gelir İle Spor Yaparım/Spor Yarışmalarını İzlerim Arasındaki İlişki Dağılımı	88
Tablo 35: Cinsiyet İle Sosyal Kültürel Faaliyetlere Katılma Arasındaki İlişki Dağılımı	89
Tablo 36: Üniversite İle Sosyal, Kültürel Faaliyetlere Katılma Arasındaki İlişki Dağılımı	89
Tablo 37: Gelir İle Sosyal, Kültürel Faaliyetlere Katılma Arasındaki İlişki Dağılımı	90
Tablo 38: Cinsiyet İle Arkadaşlarla Sohbet Etmek Gezmek Arasındaki İlişki Dağılımı	91
Tablo 39: Üniversite İle Arkadaşlarla Sohbet Etmek Gezmek Arasındaki İlişki Dağılımı	91
Tablo 40: Gelir İle Arkadaşlarla Sohbet Ederim/Gezerim Arasındaki İlişki Dağılımı	92
Tablo 41: Cinsiyet İle Kahvehane ve Kafeterya Gitme Arasındaki İlişki Dağılımı	92

Tablo 42: Üniversite ile Kahvehane ve Kafeterya Gitme Arasındaki İlişki Dağılımı	93
Tablo 43: Gelir İle Kahvehane ve Kafeterya Gitme Arasındaki İlişki Dağılımı..	94
Tablo 44: Cinsiyet İle İnternet'ten Yararlanma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılım	94
Tablo 45: Üniversite İle İnternet'ten Yararlanma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı	95
Tablo 46: Gelir İle İnternet'ten Yararlanma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı	95
Tablo 47: Cinsiyet İle Hobilerle İlgilenme Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı	96
Tablo 48: Üniversite İle Hobilerle İlgilenme Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı	97
Tablo 49: Gelir İle Hobilerle İlgilenme Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı.....	97
Tablo 50: Öğrencilerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılmama Nedenleri	98
Tablo 51: Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirmek İçin Üniversite Yönetiminden Beklentileri	100

1. ÖZET

Yapılan bu araştırmanın amacı; Fırat havzasında bulunan Fırat, İnönü, Bingöl ve Tunceli üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin boş zaman faaliyetlerine katılma sıklıklarını belirlemek, öğrencilerin cinsiyet, gelir ve üniversite gibi bağımsız değişkenleri ile öğrencilerin boş zamanlarında yaptıkları etkinlik çeşitlerini ve katılma sıklıklarını belirlemektir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin üniversite yönetiminden neler beklediklerini belirlemek bu araştırmanın amaçları arasında yer almaktadır.

Araştırma grubunu Fırat havzasında bulunan Fırat, İnönü, Tunceli ve Bingöl üniversitelerinde öğrenim görmekte olan ortalama 60 bin öğrenci arasından ilgili üniversitelerin merkez kampüsündeki öğrencilerden tesadüfi örnekleme yöntemiyle 3009 öğrenci sayısına ulaşılmıştır.

Anket soruları Likert Tipi Ölçekle değerlendirilmeye alınmıştır. Basit dağılım tablosunda değişkenin seçeneklere göre yüzdelik dağılımları alınmıştır. Çapraz tablolarda ise, iki değişkenin birbiriyle olan ilişkisi ortaya konulmuştur. Değişkenler arasındaki ilişkiyi bulmak için Ki Kare (Chi Cquare) testi kullanılmıştır.

Elde edilen istatistiki bulgular SPSS (Statistic Packet For Social Sciences 15.0) program aracılığıyla değerlendirilmiştir. Bütün soruların frekans dağılımları çıkarılmış ve yüzdelik değerleri bulunmuştur.

Sonuç olarak; öğrenciler spor yapma, kitap okuma, müzik dinleme, televizyon izleme, arkadaşlarıyla sohbet etme gibi faaliyetlere daha fazla ilgi gösterirken, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılma, sinema ve tiyatroya gitme gibi etkinliklere daha az ilgi gösterdikleri ve katıldıkları görülmüştür. Öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmek için üniversite yönetiminden bazı beklentileri vardır.

Bunlar sırasıyla, konferans ve sergi düzenlenmesi, hobi kulüpleri kurulması, satranç, bilardo ve iskambil oynanacak yerlerin açılması, sportif faaliyetler düzenlenmesi ve ortak organizasyonlar yapılması olarak söylenilebilir.

Anahtar Kelimeler: Boş zaman, rekreasyon, üniversite, öğrenciler

2. ABSTRACT

DETERMINATION OF FREE TIME ACTIVITIES AND EXPECTATTIONS OF STUDENTS STUDYING AT SOME UNIVERSITIES IN FIRAT AREA

The aim of the study is to determine free activity sort and attendance frequency of Firat, Inonu, Bingol and Tunceli university students in Firat area, through independent variables such as gender, revenue, and university. Also, the aim of the study includes determination of what the university students except from the university management.

The study group is composed of 3009 students, who are studying in Firat, Inonu, Tunceli and Bingol universities in Firat area and were selected among 60 thousand students in central campuses of the universities via random sampling technique.

The statistical findings have been evaluated by means of SPSS (Statistic Packet For Social Sciences 15.0) program. Frequency distribution of all questions has been made out and their percentage values have been determined. Validity and reliability tests have been made as the alpha value is 75.766 per cent. The survey questions have been evaluated by Likert Typed Scale. In simple distribution table, percentage distribution of variable regarding alternatives has been calculated. As for cross tables, they have been used to determine the relationship between two variables. Chi Cquare test has been used to find out the relations among the variables.

It has been concluded that students are very much interested in training, reading books, listening to music, watching television, chatting with their friends, while they are less interested in activities such as attending social and cultural activities, going to the cinema and theatre. Students have some expectations from

the university administrators to treat leisure time. These can be said respectively as; organization of conferences and exhibitions, establishment of hobby clubs, opening places for playing chess, billiard and card games, organizations of sporting activities, and making common organizations.

Keywords: Free time, recreation, university, students

3. GİRİŞ

Boş zaman olgusu günümüzde giderek önem kazanmakta ve hemen her kesimden insanın hayatının odağına yerleşmektedir. Endüstrileşmenin bir sonucu olarak artan üretim ve refah toplumunun yükselişi ile birlikte boş zamanlar da artış göstermekte ve bu zamanın nasıl kullanılacağı bir sorun haline gelmektedir. Gerçekte bireyin inisiyatifinde olması gereken ve onun özgür seçimlerine bırakılması gereken bu zaman dilimi, giderek boş zamanı kontrolüne almak isteyen iktidarların büsbütün eline geçmektedir. Birey ya da toplumsal kesimler, boş zamana dönük olarak daha fazla seçenek ve tercih ile karşı karşıya bırakılmakta, her bir sunulu seçenekleri tüketme eğilimi, aynı zamanda bireyin bu zaman üzerindeki egemenliğinin tartışılması sorununu da beraberinde getirmektedir. Zira, özellikle kapitalizm ve onun yedeğinde gelisen tüketim sektörü, eğlence ve rekreasyon dünyası, bireyin artan boş zamanı üzerinden para kazanmanın kârlılığını keşfetmiş gözükmektedirler. Dolayısıyla, artan boş zamanların değerlendirilmesi günümüzde bireyin inisiyatifinden giderek boşalmakta ve bu alandaki sektörlerin, iktidar çevrelerinin eline geçmektedir denebilir (78).

Bu noktada sosyal bilimciler, boş zaman süreçlerinin sömürgeleştirildiği gerçeğine işaret etmekte ve bireyin sahici tercihlere yönelmesi, içsel sesine kulak vermesi, manipülasyon ve kitle yönlendirmelerinden uzak kalmaları gerçeğine vurguda bulunmaktadır (78).

“Bugün hemen her kesimden insan için boş zaman ve bu zamanı değerlendirme ciddi bir sorun olarak gözükmektedir. Bu zaman, kişisel gelişim için mi, erdemli ve insani bir toplum inşa etmek için mi ya da eşitsizlik, sosyal Vandalizm, hiçlik ve anlamsızlık duygularının restorasyonuna hizmet amaçlı mı

kullanacağı yoksa, kapitalizmin ve onun dayattığı hegemonik düzenin bir av sahası olarak mı kalacağı sorunu kuşkusuz boş zamana atfedeceğimiz anlama ve bu zamanı değerlendirme konusunda göstereceğimiz yüksek duyarlılığa bilince bağlı olacaktır (78).

Üniversite öğrenimi, yıllar boyu devam edecek davranış biçimlerinin oluştuğu en önemli süreçtir. Bu süreçte elde edilecek her pozitif davranış bireyi mutluluğa taşımada bir adım daha ileriye götürecektir. Bu nedenlerle, boş zaman ve rekreasyon üniversite öğrencileri için akademik eğitimin bir parçası olarak yer almalı, öğrenciler rekreasyon kavramının ve boş zamanı değerlendirme eğitiminin kendi hayatlarındaki önemini tespit etmelidirler. Aslında rekreasyon, bireyler için farklı bir dünya oluşturan ve karşılaşılan zorlukları yenmek için çeşitli deneyimler kazandıran faaliyetleri içerir. Kişilerin ilgi ve eğitimlerini belirlemeye yönelik sürekli çalışmalar yapmak, yaş, kalıtım, eğitim süreci gibi faktörleri iyi bir rekreasyon programı için göz önünde bulundurmak çok önemli görülmektedir. Çünkü serbest zaman, yaşam içinde çocukluktan yaşlılığa kadar sürekli bireyle birlikte var olacak ve rekreasyon yaşamın her safhasında, insana psikolojik, sosyal ve fiziksel faydaları olacak deneyimler yükleyecektir (69). Bu nedenle rekreasyon temel eğitimin bir parçası olarak desteklenmesi gerekir. Ayrıca eğitimin ana unsuru olarak kabul edilmelidir (70). Rekreasyon programı; serbest zaman felsefesi, planlama, yönetim, teşhis, faaliyet ve işlevini içerir. Bu anlamda programlama bir sanat olarak, yetenek ve pratikle de birleştirilmelidir. Çünkü rekreasyon yönetim ve gözlemcilerin oynadığı önemli ve başarılı rollerle güçlenmektedir. Rekreasyon günümüzde gittikçe artan bir değer olarak

görülmektedir. Üniversitelerdeki rekreasyon programlarının üniversite gençliği üzerinde çok ciddi bir rolü ve önemi vardır.

Rekreasyon faaliyeti okul yaşamının bir parçasıdır Bugün zamanın büyük çoğunluğunu sınıflarda, laboratuvarlarda ya da çalışma masalarında geçiren her öğrencinin rekreatif etkinliklere katılım ihtiyacı vardır. Bu nedenle üniversitelerin faaliyet programları, rekreasyon ve dinlenme için fırsatlar sağlamalı, modern yaşamın ve okul çalışmalarının verdiği yoğunluğu öğrencinin üzerinden atmalıdır. Bunun için gerekli çaba, planlama ve programlama yapılmalıdır (21).

Gençlik kendi içinde genel nitelikleri itibarıyla değişik kategorilere ayrılmaktadır (köy gençliği, kent gençliği, okuyan gençlik, işsiz gençlik vb); Üniversite gençliği de bu kategorilerden birisini oluşturmaktadır. Gençlerin boş zamanlarını değerlendirme biçimleri, onlara sağlanan imkanlarla ve verilen fırsatlarla büyük oranda ilgilidir. Bu nedenle köy gençliğinin, kent gençliğinin, gecekondu gençliğinin yada okuyan, çalışan, işsiz olan gençliğin boş zamanlarını değerlendirme biçimleri de birbirinden farklıdır. Üniversite öğrencileri, gençlik dönemiyle birlikte gelen yoğun bir bedensel değişme dönemini özelliği, bireylerin normal gelişimlerinin gerektirdiği bir benlik kavramı krizi yaşamalarıdır. Benlik kavramı, bireyin kendisini algılamasını, diğer insanlarla olan ilişkilerine ait algılarını, çevresindeki nesnelere ait algılarını ve bütün bu algılara verilen değerleri içermektedir. Bu dönemde bireyin kendini tanımak, yetenek ve yeterliliklerinin farkında olması için boş zaman faaliyetlerine katılım kaçınılmazdır. Gençlik döneminin benlik kavramı bunalımını aşan, kişisel bağımsızlığa sahip bireylerin yetiştirilmesinde bilimsel öğrenimin yanı sıra, ailenin verdiği eğitimin ve üniversite öncesi formal eğitimin yoksun bıraktığı itici

güç, zengin boş zaman faaliyetleri ile sağlanabilir. Bu faaliyetler aracılığı ile gençler hayata hazırlanmanın yanı sıra ülke kalkınmasında gerekli olan insan gücünü de oluşturlar (60). Ülkemizde, üniversite gençliğinin büyük çoğunluğu boş zamanlarını, gazete, kitap, dergi okuyarak, sinema ve tiyatroya giderek, radyo dinleyerek, televizyon izleyerek, kahvehaneye giderek, spor müsabakalarını izleyerek arkadaşlarıyla amaçsızca dolaşarak ya da sohbet ederek geçirmektedirler. Ankara Üniversitesi öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmaya göre gençler, grup halinde, sinemaya ve tiyatroya gitmekte, amaçsız dolaşmaktadırlar. Bireysel durumda işe, radyo, TV izlemek ve müzik dinlemek, kitap okumak, kahvehaneye gitmek yer almaktadır (114). Ciddi yayınları izleyen, konferansa giden, çeşitli kulüp ya da organizasyonlarda yer alan, resim yapan, müzik aleti çalan, spor yapan, tiyatro ve sanatın diğer dallarıyla aktif olarak ilgilenen üniversite öğrencilerinin azınlıkta olduğunu yapılan araştırmalar ortaya koymuştur (1, 60). Burada özellikle üzerinde durulması gereken konu boş zaman eğitimi ve bunun amacıdır. Boş zaman eğitimi, bireyin boş zamanlarını etkin ve yararlı olabilecek şekilde değerlendirebilmesi için yapılan eğitimidir. Bu eğitimde amaç bireyin kendisini yaratıcı olarak ifade edebilmesi ve kişiliğini geliştirici bir boş zaman faaliyetini seçebilme yeteneğini kazanmasıdır (87).

Araştırmamız yüksek öğrenim öğrencilerinin boş zamanlarını nasıl geçirdiklerini test etmeye yöneliktir.

Bu çalışmayla;

- Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarında ne tür etkinlikler yaptığını ve katılma sıklıklarını

- Boş zaman etkinliklerine katılım sıklıklarının cinsiyet, üniversite ve gelir gibi değişkenler açısından ilişkilerini
- Üniversite öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine yeterince katılmama ve katılamama nedenlerini
- Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirmek için üniversite yönetiminden beklentileri gibi konular analiz edilmeye çalışılmıştır.

3.1. Zaman

Günümüz insanının her anını planladığı, dolu dolu yaşamak istediği ve kendini ona göre ayarladığı şey zamandır. Zaman hayatın kendisidir ve zamanı anlamlı kılmak gerekmektedir. Zaman onu pek düşünmediğimiz sadece yaşadığımız andır. Zaman kavramına gerek terminolojide gerekse de içerik açısından çeşitli biçimlerde tanımlanmaktadır. Türk Dil Kurumu'na göre zaman: “bir eylemin içinde geçtiği, geçeceği ya da geçmekte olduğu süre” olarak belirtilmiştir (110).

Sosyolojik bir tasarımda işe; “insan doğasının mutlak ve değişmez bir ögesidir” tanımlanırken, buna göre zaman sosyal bir kurumdur (47). Weber zaman kavramını, “Bireyin yaşamının, yerine göre uzun ya da kısa süreli yenilenmesi imkansız, başlangıcı ve sonu belli, saatle ölçülebilen bir bölümü” olarak tanımlanmaktadır (114). Akşit ve Sanır'a göre “Olayların birbirini izlemesi, kimisinin olup geçmiş veya olmakta bulunması, kiminin daha sonra olacağı bilincinden doğan bir kavramdır (6).

Zaman, insan tarafından daha kısa veya daha uzun olarak algılanabilir. İnsanların çoğu zamana bağlı olarak yasarlar ama herkes bu zaman sürelerin

birbirinden farklı olarak algılar. İyi zamanların uzamasını, kötü zamanların işe kısılmasını isteriz. Bu yüzden iyi zamanlar çabuk geçer, sıkıntılı zamanlar işe bitmek bilmez (28).

Kişilere göre farklı algılanan zaman, yine kişilere göre farklı değerler taşır. Kimilerine göre zaman, hayattır (34). Geçen zamanı yerine koymanın ve telafi etmenin imkanı yoktur. “Zamanı boşa geçirmek, hayatı boşa geçirmektir” (23, 34). Drucker’e göre “en az bulunan”, Laiken’e göre “temel” bir kaynaktır. Geri döndürülmesi ve yerinin doldurulması olanaksızdır (33). Mackenzie göre işe “son derece değerli, eşsiz bir kaynaktır” (86).

3.2. Boş Zaman

Boş zaman, kişinin çalışmadığı, yaşam zorunluluklarının ve biçimsel görevinin dışında kalan ve kişinin kendi isteği yönünde harcayabileceği zamandır. Bu nedenle boş zaman aslında çok önemli bir yaşam dilimini oluşturmaktadır. Rekreasyon, boş zamanın çeşitli etkinliklerle değerlendirilmesi olarak kabul edilmektedir. Günümüzde, boş zamanın kullanımı ve rekreatif etkinlikler hızla büyüyen bir harcama alanı hâline gelmiştir. Kitlelere sunulan etkinlikler de büyük bir pazar oluşturmaktadır.

Teknolojik gelişmeye paralel olarak çalışma saatlerinin giderek azalması içinde insanların bir hayli boş zamanlarının olacağını göstermektedir. Boş zaman değerlendirme ile etkinliklerin fazla olması, boş zaman değerlendirme eğitiminin gerekliliğini ortaya koymaktadır (21).

Boş zaman, tüm toplum bireylerince değerlendirilmesi gereken bir alandır. Herkes az ya da çok belirli bir boş zaman dilimine sahiptir. Bireyler kendilerine ait zamanlarında çeşitli boş zaman etkinliklerine katılırlar. Yapılan bu etkinliklerin bir kısmı grupsal nitelik taşır, çeşitli toplumsal yaşantılara katılmayı

gerektirir. Bireylerin boş zamanlarını değerlendirmede grupsal görüntülü etkinlikler önemli yer tutmaktadır. Toplum üyelerinin, boş zamanlarda katıldıkları etkinliklerden bir kısmı da bireysel katılıma uygun etkinliklerdir. Birey çoğunlukla kişisel ilgi ve eğilimleri doğrultusunda boş zaman etkinliklerini seçmektedir. İnsanların boş zamanlarında hoşlanarak yaptıkları etkinlikler çeşitlilik göstermektedir (113).

Boş zaman, çalışılmayan zaman dilimini içermektedir. Rekreasyon, iş dışındaki aktivitelerin boş zaman değerlendirme için uyarlanmasıdır. Boş zaman değerlendirme ve rekreasyon bazen aynı anlamda kullanılmaktadır (95). Ancak rekreasyon boş zamanda yapılan etkinlikleri kapsamaktadır. Boş zaman faaliyetleri kendi felsefesini oluşturmali, psikolojik, sosyal ve fiziksel olarak sahip olduğu değerlere destek sağlamalıdır. İnsanların uğraş alanı içindeki yaşam biçimini etkileyen çabaları da içermeli, onların toplumun içinde yer alan bireyler olmasına yardım etmeli ve birlikte yaşamı güzelleştirmelidir (21).

Zamanın çalışmakla ilgili bölümünün dışında kalan zaman dilimi içerisinde boş zaman da yer almaktadır (69). Çalışma ve boş zaman kavramları, toplumların bu kavramları kullanmaları ve yeniden tanımlamalarıyla birlikte asırlardır değişmektedir (122). Boş zaman ve çalışma kavramları tamamıyla birbirine zıt kavramlardır (3). Boş zaman kavramının anlamı günlük yaşantıda da oldukça karmaşıktır. Tek bir kavram ya da boyutta açık bir tanımı yapılamaz (104). Boş zaman, hayatın gerekliliklerinin yerine getirilmesinden sonra arta kalan zaman olarak tanımlanırken zaman ögesi açısından yaklaşıldığı görülmektedir (69). Boş zaman kavramı çoğu zaman serbest zaman kavramı ile karıştırılabilmektedir. Boş zaman, iş saatleri dışındaki serbest zaman aralığıdır.

Serbest zaman; özgürce geçirilen çalışma dışı zamandır. Boş zaman, kişinin çalışma dışı faaliyetler için kullandığı zaman aralığı olup serbest zamanın bir parçasıdır. Kişiler eğer serbest zamanlarında çalışma kaygısı olmaksızın diledikleri gibi hareket edebiliyor ve bu faaliyetlerden hoşnutluk, mutluluk duyarak tatmin oluyorsa boş zaman faaliyeti gerçekleştirmiş olurlar.

Boş zamanın çalışma dışı zaman olması, kişilerin çalışma süreleriyle boş zamanları arasındaki ilişkiyi belirlemektedir. Yani, kişilerin çalışma süreleri arttıkça boş zamanları azalmakta, çalışma süreleri azaldıkça boş zamanları artmaktadır. Yapılan araştırmalar, sanayileşmeyle birlikte insanların yaptığı birçok işin makineler tarafından yapılmaya başlanmasının çalışma sürelerini azalttığını göstermektedir. Yine benzer araştırmalar, sanayileşmiş ülkelerde yaşam şartlarının iyileşmesi ve sağlık alanındaki gelişmeler ile birlikte insan ömrünün de uzadığını göstermektedir. İnsanlar geçmiş yıllara oranla daha az çalışmakta ve daha uzun süre yaşamaktadır. Bu tür gelişmeler, insanların serbest zamanlarında da bir artışa neden olmakta, dolayısıyla boş zamanı artan insanlar daha fazla boş zaman faaliyetlerine katılma fırsatı bulabilmektedir (43).

3.2.1. Boş Zamanların Değerlendirilmesi (Rekreasyon Faaliyetleri)

Çalışma yaşamındaki değişim süreci içinde, kişilerin çalışma hayatı ve boş zamanlara bakış açıları da farklı gelişmeler göstermiştir. Sanayi Devrimi'nin yapıldığı dönemlerde boş zaman, sadece yorulan insanın fiziksel gücünü tamir etmek ve dinlenmek amacıyla kullanılmıştır. Boş zamanın, bu işlevlerin dışında kalan eğlenme ve kişiyi özgür kılma fonksiyonları gibi ferdi ve toplumsal değerlerin gelişmesi için kullanılması savurganlık ve tembellik olarak görülmüştür (45, 69).

Boş zamanı değerlendirme, kişinin meslek, aile ve toplum görevlerini yaptıktan sonra, dinlenmek, eğlenmek, toplumla olan ilişkilerini arttırmak, meslek dışı örgenimi geliştirmek veya topluma kendi isteğiyle katılmak amacıyla kendi seçeceği işler ve meşguliyetlerdir (89). Kişinin hem kendisi hem de başkaları için tüm zorunluluklardan kurtulup tamamen özgür olarak kendi isteği ile seçeceği iş hayatının dışındaki zamanlarda, dinlenmek, eğlenmek, becerilerini geliştirmek faaliyetlerinde bulunmasıdır (68).

Batı toplumlarında gereğinde fazla çalışma tutkusu ve buna bağlı olarak kendine zaman ayıramama hastalığı çok sık görülmektedir. Oysa yapılan araştırmalar sekiz saatin üzerindeki çalışmalarda verimin hızla düştüğünü kanıtlamıştır (86). Zorunlu tatil uygulaması, endüstrinin aşırı çalışmaya karşı gösterdiği bir tepkidir. Bugün işletmeler, kişinin rahatlaması ve kendini yenilemesi için, tatilleri gerekli gördüklerini vurgulamaktadır (86). Çalışma saatlerinin her geçen gün kısalması, zorunlu tatil sürelerini uzatmaktadır. Batı ülkeleri için yapılan bir hesaba göre bir kişinin yıllık izni, ülkeden ülkeye, sektörden sektöre göre de değişmektedir (98).

Önceleri işçilerin daha fazla ve verimli olarak çalıştırılması için dinlenme vasıtası olarak kullanılan boş zaman gelişmiş toplumlarda baslı basına bir amaç haline gelmiştir. Sanayi Devrimi döneminde işçileri daha fazla ve daha verimli çalıştırabilmek için, yalnız dinlenme vasıtası olarak kullanılan boş zaman, artık bu yolda bir araç olmaktan çıkmış, gelişmiş toplumlar için baslı basına bir amaç haline gelmiştir. Bu doğrultuda her geçen gün boş zamanları değerlendirmek amacıyla yeni etkinlik alanları oluşmakta, etkinliklerin türleri nitelik ve nicelik yönünden gelişmektedir. Ancak bu gelişmenin her zaman olumlu bir çizgide

olmadığı görülmektedir. İş saatlerinin kısalması, tatillerin artması, öğrenim süresinin uzaması, işsizliğin artması oranında çoğalan boş zamanlarla ilgili bir takım olumsuzlukların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Bunun yanında, değerlendirilemeyen boş zamanlar da sıkıntı yaratır. Bireylerin olumsuz arkadaş grubu içine girmelerine, alkol ve uyuşturucu madde kullanmalarına, ruhsal bozukluk ve hastalıklara, nihayet çeşitli olumsuz sonuçlara neden olur (82).

İnsanların boş zamana ne ölçüde sahip olduğu farklılıklar göstermektedir. Bireylerde var olan boş zamanın çok olması, çeşitli etkinliklere katılmada önemli bir etkidir. Fakat boş zamanın sınırlı olması birçok yönden kişiyi sınırlandırmaktadır. Boş zamana çokça sahip olmakta faaliyetlere katılmayı etkiler denemez. İşsizler ve emeklilerin boş zamanı çalışan kesime göre daha fazla olmasına rağmen etkinliklere katılmalarının daha sınırlı olduğu, yapılan araştırmalarda bulunmuştur (16).

Çağdaş anlayış, boşa akıp giden zamanın bireye ve topluma büyük zarar verdiğini kabul etmektedir. Ayrıca kalkınmakta olan bir ülkede yaşayan tüm insanların, özellikle gençlerin, zamanlarını boşa harcamaları toplumsal gelişme ve kalkınma bakımından büyük kayıptır (82). Uygarlık düzeyindeki, kişinin boş zamanlarının iyi değerlendirilmesiyle onun, dolayısıyla toplumun huzura kavuştuğunu belirlemişler ve kişilerin mutluluğu için yeni düzenlemeler yapmışlardır (2). Bilinmelidir ki; kötüye karşı en iyi savaş, kötünün yerine iyiyi koymaktır (24). “Boş zamanları iki tarafı keskin bir kılıca benzetmek mümkündür. Olumlu kullanılırsa, kişisel ve toplumsal gelişim,

Olumsuz kullanılırsa bunalım, başı bozukluk gibi sosyal problemler doğurabilmektedir” (69). Unutulmamalıdır ki boş zaman ancak insana ve insanca olanın gelişmesine zararlı olmayıp hizmet ettiği, insanın daha çok insan olmasına yaradığı, insanı insanlıktan uzaklaştırmak için kötüye kullanılmadığı ölçüde değer kazanır (24).

3.3. Boş Zamanın Değerlendirilmesini Etkileyen Faktörler

3.3.1. Demografik Faktörler

3.3.1.1. Yaş

Bireylerin boş zaman davranış eğiliminde farklılıkların ortaya çıkmasında yaş değişkeninin etkisi söz konusudur. Yaş gruplarına göre etkinlikler önem kazanmaktadır. Gençler için, enerjilerini boşaltabilecekleri, arkadaşlarıyla birlikte katılabilecekleri aktiviteler önemliyken, daha ileriki yaşlarda çok fazla fiziki güç gerektirmeyen, daha çok dinlendirici nitelikteki etkinlikler önem kazanabilmektedir. Yaşlanma ile bağıntılı olarak birey, aktif boş zaman uğraşlarında daha düşük düzeyde bir katılım gösterirken, boş zaman değerlendirme modellerinin seçiminde de, bireyin yaş basamaklarına göre farklılık dikkati çekmektedir. Örneğin, sportif etkinlikler, çoğunlukla 12-18 yaş diliminde gerçekleştirilirken, 18-24 yaşları arasında daha çok sosyal ve kültürel içerikli aktivitelerle ilgilenildiği, 30-39 yaşları arasında sosyal kulüp uğraşlarına katılımın önem kazandığı yapılan araştırmalarca kanıtlanmıştır. Bireyin, özellikle 29 yaşın altındaki yıllarda daha yüksek katılım göstermesi, genellikle, henüz evlenmemiş olmasına, çocuğunun bulunmayışına ve hepsinden önemlisi, yaş olarak henüz evlenmemiş olmasına, çocuğunun bulunmayışına ve hepsinden önemlisi, yaş olarak enerjisinin en yüksek olduğu gençlik dönemini yaşamakta

oluşuna bağlanabilir. Bireyi toplumsal olgunluğa hazırlayan bir geçiş dönemi olarak tanımlanabilen gençlik dönemi biyolojik, psikolojik ve toplumsal olarak bir gelişme ve olgunlaşma çağıdır. Çocukluk döneminde başlayan toplumsallaşma sürecinin en yoğun biçimde yaşandığı bu dönemde birey olarak genç, içinde bulunduğu toplumun değer ve normlarını özümseyerek, kişilik yapısı ile bütünleşmektedir. Genç, belirli ve sınırlı bir yaş dilimi içinde duygu, düşünce, davranış ve tutum olarak gelişme çabası harcayan kişidir (74).

3.3.1.2. Cinsiyet

Bireyin boş zaman davranışını etkileyen bir diğer önemli faktör cinsiyettir. Birey, ailesinin sosyal statüsü tarafından belirlenmiş bir sosyal statü ortamında doğmakla kalmayıp, cinsiyetine göre de sosyal bir statüye sahip olmaktadır. Örneğin, erkek çocuğun statüsü geleneksel kır toplumlarında genellikle kız çocuğununkinden yüksektir.

Cinsel gelişimin bedensel yönü yanında, doğumdan başlayarak gelişen ve değişen ruhsal ve toplumsal yönü vardır. Bu aşamada, bireyin gelişmesinde ve olgunlaşmasında ailenin ve yakın sosyal çevrenin kız ve erkek çocuğa verdiği önem ve rol, onda cinsel kimliğin ruh ve toplum yapısını oluşturur. Bu yapı, bedensel yapı ile birlikte gelişir ve değişirse, bireyin kimliği tamamlanmış olur.

Toplumsal yaşamda, bireylerin tutum ve davranışlarında cinsiyet önemli farklılıklar yaratmaktadır. Toplumun kız ve erkeklere yüklediği roller, geleneksel topluluklarda çok kesin çizgilerle belirtilmiş örf ve adetlerle sınırlandırılmıştır. Oysa modern kentsel ortamlarda, cinsiyet farklılığının, hızla değişen toplumsal yapı içinde bireylerin tutum ve davranışlarına daha az yansıdığı dikkati çekmektedir. Bireyin günlük yaşamında pek çok konuda yapacağı tercih, eğilim

ve davranışlar, söz konusu cinsiyet farklılığına dayanmaktadır. Boş zaman davranışlarına da yansıyan bu farklılıklar Wilson’a göre;

- a. Bazı boş zaman uğraşlarının fiziksel özellikler gerektirmesi,
- b. Atletizm ve feminity arasında değer çatışması olması,
- c. Kızların ve erkeklerin farklı toplumsallaşma deneyimlerine sahip olması,
- d. Kadınların çoğunlukla geleneksel ev merkezli konumda bulunuşları ve
- e. Kadınların sosyoekonomik statüsünün düşüklüğü nedenlerinden

kaynaklanmaktadır.

Tercih edilen boş zaman etkinliklerinin çeşitlerinde ve katılım düzeylerinde belirginleşen cinsiyet farklılığı bazında erkekler, kitle iletişim araçlarına daha çok zaman ayırır ve fizik katılım gerektiren açık alan etkinliklerinde daha fazla yer alırken; kadınların boş zamanlarından daha çok “ev-merkezli” ve göreceli olarak pasif oluşu dikkati çekmektedir. Araştırmalara göre, kızlar örgüt ve teşhis gerektiren spor dallarını tercih etmektedirler. Bu konuda gerekli ortamın bulunmaması halinde o spor dalı ile ilgilenmekten vazgeçmektedirler. Aktivitelere katılımda kızlar, erkeklere göre “benzer görüşteki” arkadaşları ile birlikte olmaya daha fazla özen gösterirken, okullaşma düzeyinin yükselmesi ile karşı cinsten arkadaşlarla birlikte bu zamanı değerlendirme eğilimi de artmaktadır. Boş zaman aktivitelerinde cinsiyete dayalı farklılığın incelendiği General Household Survey verilerine göre, evde, aile yaşam çemberinde erkek ve kadında aynı katılım oranlarının saptandığı aktivitelerden televizyon izleme ve müzik dinlemenin yanı sıra dost ve akrabaları ziyaret etmek, gelmektedir. Bu aktiviteler, dışarıda yemek veya içmek ya da, medya aktiviteleri

olarak adlandırılan sinemaya, konsere gitme gibi aktivitelerden çok daha yüksek katılıma sahiptir. Kadınların, erkeklere göre genellikle dış-merkezli daha az sayıda aktivitede yer aldıkları belirlenmiştir. Bir başka deyişle kadınların yürüyüş, dans ve yüzme dışında aktif fiziki uğraşlarla ilgilenme düzeyleri son derece düşük bulunmuştur. Cinsiyet farklılığında, boş zaman değerlendirme uğraşının birey için taşıdığı anlam da değişebilmektedir. Erkek için boş zaman uğraşı olabilen bir aktivite, kadın için bir zorunluluk olabilmektedir (yemek pişirmek gibi). Toplumsallaşma sürecinde, toplumsal işleyişte etkin yer tutan değer ve normlar, cinsiyet faktörüne özgü davranış kalıplarını belirlemektedir (74).

Cinsiyet, bireylerin toplumdaki konumlarını belirleyen ve buna göre bir takım rollerin gereklerini yerine getirilmesini sağlayan faktörlerden biri olarak kabul edilmektedir. Toplumun bakış açısı, cinsiyet yoluyla kadına ve erkeğe bazı görevler vermiştir. Doğuştan kazanılan bir statü olması, bu görüşü destekler niteliktedir. Rollerin bu farklılığı, her bir cinsiyetin toplumsal kurumlar içinde tanımlanmasını ve duruşunu da belirlemektedir. Örneğin; kadının aile içindeki konumu, toplum içindeki tanımlanması, erkeğe getirilen tanım ve konumdan farklılık göstermektedir (63).

Henderson ve arkadaşları (1996) yapmış oldukları çalışmada, kadın ve erkeğin toplumda karşı karşıya kaldıkları meselelerin farklı olduğunu, dolayısıyla boş zamanlarında gerçekleştirdikleri faaliyetlerin de farklı olduğunu belirtmişlerdir. (Henderson) Waren (1990), boş zaman faaliyetlerine katılmada, kadınların erkeklere nazaran daha az fırsat ve olanağa sahip olduğunu, bunun da kadının toplumdaki yerinden kaynaklandığını belirlemiştir. Çünkü kadının toplumdaki temel rolünün ev işleriyle uğraşmak ve çocuk büyütmek olduğu,

bunun da kadınların boş zaman faaliyetlerine katılmalarını etkilediğini ya da sınırlandırdığını belirlemiştir (121). Birçok kadın, boş zaman faaliyetlerine katılabilmek için kendilerine yeteri kadar fırsat verilmediğine inanmaktadırlar. Yapılan bazı çalışmalardan elde edilen bulgular; bayların bayanlara nazaran daha fazla boş zaman olanaklarına sahip olduğu yönündedir (22). Bayanların fiziksel yapısı da boş zaman faaliyetlerine katılmayı etkileyebilmektedir. Cinsiyet, bireylerin boş zaman faaliyetlerin katılmalarını etkileyen en önemli faktörlerden birisidir. Gerçekleştirilen birçok bilimsel çalışmada bu olguyu desteklemektedir (42).

3.3.1.3. Eğitim

İnsanların temel gereksinimleri çeşitli toplumsal kurumlar tarafından karşılanmaktadır. Aile kurumu; neslin sürdürülmesi, ekonomik kurum; üretim ve tüketim hizmetlerinin yerine getirilmesi, siyasal kurum; toplumun güvenlik ve düzeninin sağlanması, din kurumu inanç sistemlerinin açıklanması ve uygulanması görevlerini yerine getirir. Eğitim kurumu işe kişileri topluma hazırlama görevi ile yükümlüdür.

Toplum işleyişinde etkin rol oynayan eğitim kurumu, toplum sisteminin en alt sistemlerinden biri olarak görülür. Toplumun gelişim düzeylerinin farklı olması ve her toplumun kendi yaşam süreci içerisinde farklı bilgi ve deneyim birikimlerine sahip olması, eğitim düzeylerinde de farklılıklara neden olmaktadır. Genel anlamda, tüm toplumsallaşma sürecini ifade eden, öğrenme yoluyla tutum ve davranışlarının şekillenmesinde etkin olan eğitim, toplumun yaşam felsefesine göre bireyleri hazırlar. Bir başka anlatımı, bireyin çeşitli durumlarda içinde bulunduğu grupların ortak etkileşim kalıpları, toplumsallaşma sürecinde

gelişmektedir. Dolayısıyla, toplumsallaşma, bireyin eğitime uygun sosyal grup standartlarının bir yansıması olmaktadır.

Günümüz toplumlarında sosyal ve kültürel değişme, öğrenim çağında olan nüfusun eğitiminde olduğu kadar, yetişkinlerin eğitiminde de etkin olmaktadır. Bu nedenle eğitim boş zaman deneyimlerini, taşıdığı anlam boyutunda yorumlayan Butler ve Zuzanek işe, herhangi bir aktivitenin değişik kişilerde, değişik gereksinimleri karşılayabildiğini ileri sürmektedir. Yazarlara göre, bazen aynı aktivite, aynı kişi için bile değişik zamanlarda farklı anlam taşıyabilmektedir. Aktiviteler, farklı kültür, sosyal ve psikolojik koşullarda boş zaman aktivitesi olarak görülebildiği gibi, zaman zaman zorunlu faaliyetler içinde de algılanabilmektedir. Günümüz endüstriyel gelişimini tamamlamış toplumlarda, çalışma koşullarındaki değişiklikler bağlı olarak, boş zaman değerlendirme günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Endüstrinin yarattığı ve bireylere sunduğu çeşitli olanaklar, iş ile birlikte iş dışı yaşamın da yeniden düzenlenmesine neden olmaktadır. Günümüz modern toplumlarının temel kurumlarından biri olarak düşünölmeye başlanan boş zaman değerlendirme, endüstrileşme sürecini tamamlamış toplumlarda modern ailenin tüm yaşam biçimi ile şekillenmektedir (74).

3.3.1.4. Yerleşim Yeri

Bireyin içinde yaşadığı yerleşim birimi, gerek fiziki ve gerekse sosyal çevre özellikleri bakımından, onun boş zaman aktivitelerine katılımında, aktivite şekilleri ve tercihlerinde önemli bir faktördür. Bu çevre, aktivitelerin seçiminde, insan ilişkilerinin kurulması ve biçimlenmesi açısından da önemlidir. Bireyin çocukluk dönemi toplumsallaşma sürecini geçirdiği yerleşim birimi kırsal, kentsel

ya da büyük kent özelliği taşıması, bireyin; kırsal veya kentsel toplum değerleri ve normlarıyla oluşan davranış biçiminin gelişmesine neden olmaktadır. Yaşam aktiviteleri içinde yer alan boş zaman aktivitelerinin öğrenilmesi ve alışkanlıklarının kazanılması, öncelikle referans gruplarının etkileşimi ile oluşurken, bireyin aynı zamanda içinde yaşadığı yerleşim biriminin özelliklerinden de etkilenmektedir. Bireyin boş zaman aktivitelerinin pek çoğu çevrede kaynakların ve koşulların hazır oluşu ile başlamaktadır. Uygun ortamın bulunması ve kaynağın elde edilebilir olması, bireyi motive etmekte ve tercihini o yönde yapmasına neden olabilmektedir.

Bununla birlikte büyük kentte yaşayan bireylerin boş zaman değerlendirme konusundaki tercihleri ve eğilimi, kırsal yerleşim biriminde yaşayan bireyinkinden oldukça farklıdır. Kentte boş zaman fırsatlarının son derece çeşitli olmasına karşın kırsal kesimde yok denecek kadar az bulunuşu, bireyin davranış eğilimini etkileyerek yönlendirmekte veya sınırlandırmaktadır (74).

3.3.1.5. Ekonomik Faktörler

Günümüz toplumları, bireysel ve kolektif hakların ve fırsatların yaygın biçimde merkezileştiği, boş zaman değerlendirme fırsatlarının temel gereksinimler içinde yer aldığı tüketici toplumları haline gelmiştir. Son yıllarda bireyler, genel olarak ekonomik refah düzeylerini ve yaşam niteliklerini geliştirme konusu ile daha çok ilgilenmeye başlamışlardır. Bunun yanı sıra, tamamen bireysel tercihler doğrultusunda kullanılacak “zaman ve para”yı yönlendirme düşüncesi, günümüzde bireye sınırsız boş zaman değerlendirme deneyimleri sunabilen büyük bir endüstri haline gelmiştir. Tüketici konumunda bireyin, boş zaman değerlendirme davranışında tercihleri veya eğilimi ile davranışı arasında ortaya

ıkan farklılık nedenleri iŖe, “rnn elde edilebilirlik” özelliği ile açıklanmaktadır. Bir baŖka anlatımla, birey, boŖ zaman değerlendirme aktivitesine ulaŖabilir veya gerekleŖtirebilirse, davranıŖa dnŖebilir. Aksi halde birey, bir baŖka seçime yönelmek durumunda kalmaktadır (74).

3.3.1.6. Meslek ve Gelir

BoŖ zaman değerlendirme davranıŖlarının incelendiği eŖitli alıŖmalarda bireyin sosyo-ekonomik statüsünün boŖ zaman davranıŖını etkilediği irdelenmiŖtir. BoŖ zaman değerlendirme davranıŖı ile bağlantılı roller, eŖitli prestij basamaklarında bireyin yaŖam biçimlerinin bir parçasını oluŖturmaktadır. Bireylerin eğitim düzeyleri yükseldikçe ve buna bağlı olarak prestiji yüksek konumlara ulaŖtıka, boŖ zaman yaratma ve bu zamanı bireysel geliŖmeleri için kullanma isteminde de artıŖ görülmektedir. Prestij kazandıran meslek gruplarında fiziki aktivitelerin daha fazla, toplumsal aktivitelere katılımın da daha sık olduğu görülmektedir. Profesyonel ve yönetsel meslek grubuna girenlerin çoğunlukla maliyeti yüksek aktiviteleri seçtikleri görülmektedir. Bunlar arasında, yatcılık, deniz sporları, golf, tenis gibi aktiviteler sayılabilir.

Bireyin mesleği ile ilgili rol bağlantılı özellikleri de boŖ zaman davranıŖını etkilemektedir. Popüler kültür açısından değerlendirildiğinde mesleki rollerin erkeksi veya kadınsı karaktere sahip olması, bireyin o paralelde boŖ zaman kalıpları seçmesine neden olabilmektedir (74).

Özellikle belli bir harcama gerektiren boŖ zaman faaliyetlerine katılmanın n koŖulu harcanabilir gelire sahip olmaktır. Bireyler temel ihtiyaçlarını karŖıladıktan sonra gelirlerinden bir kısmını arttırabiliyorlarsa, gelirlerinin arta kalan kısmı ile boŖ zaman faaliyetlerine katılmaları söz konusu olabilmektedir.

Dolayısıyla, bireylerin elde etmiş oldukları gelir sadece katılabilecekleri boş zaman faaliyetinin türünü değil aynı zamanda katılım sıklığını da etkileyebilmektedir (42). Searle ve Jackson (1985) yapmış oldukları çalışmada, bireylerin gelir düzeyleri ile boş zaman faaliyetlerini tercih etmeleri arasında bir ilişkinin olduğunu belirlemiştir (107). Dattilo ve diğerleri (1994) yapmış oldukları çalışmada, ev işleri ile uğraşan ve herhangi bir işte çalışmayan ev kadınlarının gelir yetersizliğinin, boş zaman faaliyetlerine katılmalarını etkileyen en önemli faktörler arasında olduğunu belirlemiştir (41).

Zaman azlığının, bireyin boş zaman seçimini etkilemesi gibi, gelir düzeyi de bu seçimde etkindir. Bireyin gelir düzeyi boş zaman aktivitelerine harcanan para miktarının tümü ile çok yakından ilgilidir. Bununla birlikte, pek çok zaman aktivitesi herhangi bir harcamayı gerektirmeyen türdendir. Bu durumda, sosyo-ekonomik konuma göre o kişinin boş zaman davranışını veya boş zaman değerlendirme faaliyetine katılma kararını saptamanın güç olduğu ileri sürülmektedir (74).

Gelir durumu ile boş zamanları değerlendirme faaliyetlerine katılım arasında sıkı bir ilişki vardır. Gelir seviyesi yüksek olan bireylerin boş zaman değerlendirme etkinliklerine yoğun olarak katılmaktadırlar. Ekonomik ve sosyal bakımdan gelişmiş, gelir seviyesi yüksek toplumlarda boş zaman değerlendirme faaliyeti çeşitlilik ve yaygınlık bakımından ileri bir düzeyde bulunmaktadır (42).

3.3.1.7. Öğrencilerin Medeni Durumları

Evlenme, hemen bütün insan toplumlarında gerçekleşmektedir. Evlenme kurumunu düzenlememiş bir toplum yoktur (46). Evlenme bütün toplumlarda var olan bir gerçektir. Evlilik “kadın ile erkeğin soylarını sürdürmek, cinsel doyum

sağlamak, ekonomik güçlerini birleştirmek gibi amaçlarla, içinde yasadıkları toplumun kanunlarına ve kurallarına uygun bir biçimde bir araya gelerek oluşturdukları birliktelik durumuna denir” (79) şeklinde tarif etmişlerdir.

3.4. Boş Zamanları Değerlendirmenin Yararları

Boş zamanları değerlendirmenin yararlarını temel olarak üç ana başlıkta toplayabiliriz. Bunlar; fiziksel, psikolojik ve sosyal yararları olarak sıralanmaktadır (4).

3.4.1. Fiziksel Yararları

Teknolojik gelişmelere paralel olarak artan makineleşme ile beraber bunların kullanımında bir yaygınlık da meydana gelmiştir. Bu aletlerin kullanılması ile beraber insanlarda bir hareket azlığı görülmektedir. Bu hareketsizlik beraberinde birçok hastalığı da getirmektedir. Bunlardan kurtulmanın en etkili yolu fiziksel aktivitelere yönelmektir.

Boş zaman etkinliklerinden biri olan spor, dans, açık ve kapalı alan eğlenceleri, insanların fiziksel sağlıkları için önemli ve ihmal edilemeyecek bir unsurdur. İnsan hareket eden bir varlıktır. Doğumuyla birlikte vücut organları ve sistemleri gelişir ve büyümeye baslar. Yaşamın sürdürülebilmesi için harekete ihtiyaç vardır; yemek yeme, yürümek, çeşitli hareketlerde bulunmak gibi. Sağlıklı büyüme, gelişme ve yaşamı sürdürmek için uygun bir fiziksel yapı ve fiziksel aktivite gereklidir. Yapılan araştırmalar göstermiştir ki düzenli fiziksel aktivite, şişmanlığı, kalp ve dolaşım sistemi hastalıklarını, yüksek tansiyon, kolesterol, çeşitli kas ve eklem rahatsızlıklarını vb. gibi önlemede etkilidir. Egzersizle sağlığı korumak bilimsel bir gerçekliktir (128, 127, 53).

Sağlık sözüyle genelde ilk anlaşılan beden sağlığıdır. Spor sağlıklı olma, sağlıklı yasama yoludur. Sporun sadece sağlık üzerinde etkisi vardır diyebiliriz ifadesi eksik kalmaktadır. Sporun pek çok olumlu sonucu vardır (48).

3.4.2. Psikolojik Yararları

Psikolojik yarar hali, insanın ruh sağlığını ifade etmektedir. Ruh sağlığı “kişinin kendisiyle ve çevresiyle sürekli bir denge ve uyum içinde olmasıdır. Ruhsal bakımdan sağlıklı bir insanda aranan nitelikler, olgun bir insanda aranan niteliklerdir. Ruhsal bakımdan sağlıklı, olgun insan seven ve sevilen, davranışları tutarlı, gerçekçi, özgür, çevresiyle uyumlu ilişkiler geliştiren, toplumda bir yeri ve görevi olduğunun bilincinde olan insandır. Yeteneklerini belirli bir amaca yöneltir, doğru ve verimli olarak kullanır. Kendine güvenir, umutsuzluğa kapılmaz, esnektir, hoşgörü sahibidir (126).

Günümüzde insanın aile, okul, iş hayatındaki yoğunluğu ve sorunları sinir sistemini bozarak yorulmasına ve dayanma gücünün azalmasına neden olabilir. Modern yaşamın ortaya çıkardığı değişik stres yapıcılar ve bunların karşısında insanın ortaya koyduğu tepkiler, önemli bir rahatsızlığı ortaya koymaktadır (71). Bu gibi baskılardan uzaklaşmak için insanlar değişik bir ortam içerişine girip moral kazanmak isterler. Bu ortam onlar için dinlenmek, eğlenmek, değişiklik yaratacak ve kendisini yenileyecek boş zaman faaliyetleridir. Ayrıca değerlendirilmeyen boş zamanlar bireyde sıkıntı yaratmaktadır. Bu sıkıntılarda bireyleri olumsuz zararlı arkadaş grupları içine girmesine, alkol, uyuşturucu madde kullanma, ruhsal bozukluklara, hastalıklara ve türlü suçlara itmektedir (14).

Gedik'e göre, boş zamanları değerlendirilmesinin psikolojik açıdan yararları şöyle sıralanabilir; birey boş zamanlarını olumlu şekilde değerlendirmekle fiziksel, zihinsel ve toplumsal faktörlerin bütünleşmesinden doğan bir kişilik kazanır. Bireylerin dürüst, adil, hoşgörülü, kibar ve anlayışlı olmalarına katkıda bulunur. Saldırganlık eğilimlerinin azalması ve cinsel gerginliklerin giderilmesi boş zamanların değerlendirilmesi aracılığıyla sağlanabilir. Boş zaman faaliyetleriyle kişi bir gruba, takıma veya organizasyona katılarak yalnızlığını giderebilir. Birey bu etkinliklere katılarak, dışa dönük kişilik geliştirme imkanına sahip olur (55).

Boş zaman faaliyetlerine katılım davranış değişiklikleri, kişisel gelişim, sağlıklı duygu süreci gibi sonuçlara ulaşmada kişiyi destekler. Yer değiştirme ile kişiler, üzerlerinde olan baskıyı atarlar. Boş zaman aktivitelerinin çeşitli olması, değişik ve pozitif psikolojik sonuçları doğurur (85).

Birçok psikiyatrist rekreasyonu dengenin ve mutluluğun yakalanmasında etkili bir unsur olarak görmüşlerdir. Boş zamanları değerlendirme sadece hastalıkların önlenmesi için değil aynı zamanda psikolojik sağlığın oluşmasında da bir araçtır. Psikiyatristler, rekreasyonun zihinsel ve duygusal hastalıkları önlediğine inanırlar (84).

3.4.3. Toplumsal Yararları

İnsanlar doğal özellikleri itibarıyla sosyal özellikleri ile beraber yaratılmışlardır. İnsanlar birbiriyle olan ilişkilerine sadece temel fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamazlar. Aynı zamanda katılım, kabullenme, yakınlık gibi sosyal ihtiyaçlarını da giderirler. Sosyalleşme uzun bir süreçtir. Boş zaman aktiviteleri de sosyalleşme için bir hizmet sürecidir. Özellikle boş zamanlarda

kazanılan davranışlar bütün yaşamı etkiler. Sosyalleşme sürecinde bireyin içinde yaşadığı toplumun rol beklentilerini ve değerlerini öğrenir (77). Sosyalleşme sürecinde aile ve arkadaş grupları çok önemli araçlardır. Grup faaliyetlerinde katılımcılar sosyal ihtiyaçlarını karşılar veya ortamları hazırlar. Bu kişide bir tatmin yaratır ve kendini tanımasına yardımcı olur. Kişi boş zaman faaliyetlerine katılarak kendisi için ikinci bir kimlik oluşturma sürecine de girebilir. Birçok insan için boş zaman etkinliklerine katılmak, onların sosyal statüsünü yükseltir (37).

Modern yaşam insanı her gün biraz daha gündelik hayatta rutin ve monoton bir yasama sürüklemektedir. İşyerindeki kurallar ve çalışma ortamındaki sıradanlık bireyi sosyal çevresinden uzaklaştırıp yabancılaşmayı daha yoğun olarak yasamasına sebep olacaktır. Modern yaşamda birçok etmenler, insanları birbirinden ayırmaktadır. Ekonomik statü, toplumsal mevkii, ırk, milliyet, eğitim ve kültürel farklılık gibi farklılaşmalar insanları birbirinden ayırmaktadır. Üyeler arasında kuşku, hoşlanmama, itimatsızlık olmaktadır. Komşuluk, birlik ve arkadaşlık bağları da giderek zayıflamaktadır. Gruplar halinde uygulanan boş zaman etkinlikleri katılanlar arasında bir dayanışma sağlamaktadır. Modern insan yeterli zamanı ve parayı bulduğu takdirde, sürekli yeni ve özgün aktivitelere yönelecektir. Bu faaliyetlerle üyeler birbirini tanımakta, ilişki kurmakta ve yakınlaşmaktadırlar. Bu sayede boş zaman faaliyetleriyle toplumda yaşamın niteliği gelişmekte, yaşam daha yaratıcı, mutlu ve zengin bir duruma gelmektedir (116).

3.5. Boş Zamanların Çeşitli Toplumsal Alanlarla İlişkileri

İnsanlar çalışma dışı zamanlarında, boş zaman faaliyeti olarak her türlü etkinliği yapabilirler. Bu aktiviteler, Es ve çocuklarıyla konuşmak, işyerindeki arkadaşlarla şakalaşmak ve sohbet etmek, hayal kurmak, yalnız basına yürümek, şarkı söylemek, kelebekleri ve doğayı seyretmek, koşmak ve çeşitli sportif aktivitelerde bulunmak gibi hayatın her safhasında yapılacak etkinlikler olarak sıralanabilir. Bu boş zaman aktiviteleri, tamamen rastlantı veya organizeli de olabilir. Bu aktiviteler, amaca göre çeşitli ilgi ve değişik karakteristik davranışlara göre de yapılabilir. Boş zaman aktiviteleri belirli ihtiyaçların karşılanmasını da sağlar. Bunlar; fiziksel, sosyal, zihinsel ve duygusal olarak sıralanabilir. Her aktivitenin farklı şekilde mutluluk verici ve eğlendirici rolü vardır. Bunlar değişik formlar oluşturabilirler (75, 71).

3.5.1. Boş Zaman ve Sanatsal Aktiviteler (Hobby)

Boş zaman ve sanat (hobby) uzun süreli ilişki içinde olan iki kavramdır. Bazı sanat ve hobby faaliyetleri; resim, koleksiyonculuk, çiçek yapımı, amatör fotoğrafçılık, eski ve sanat yapıtları, bahçecilik, dekorasyon, güzel yazı yazmak gibi sıralanabilir. Sanatları ayırmak ve sınıflandırmak zordur. Onları, icra sanatları ve edebi sanatlar olarak ikiye de ayırabiliriz. Bunlardan; tiyatro, grafik edebi sanatlara örnek verilebilirken, dansı işe icra sanatına örnek verebiliriz. Sanat bir tutkudur ve bu amatörcü uğraş olarak yüzyıllardan akarak günümüze kadar gelmiştir. Sanata ilgi, güzeli görme, iyiyi bulma coşkusu arttırır. Yasamdan zevk alma yeteneğini doruk noktasına ulaştırır (72).

Sanatsal çalimsalar yüksek miktarda zihinsel ve duygusal enerji gerektirir. Uzun süreli çalimsalar sonucu kazanılan yetenekler kişinin kazandığı değerlerdir.

Yetenek burada önemli bir rol oynamaktadır (116). Kişi yaptığı çalışmalarla kendini ifade edebilecek, kendine yeni özellikler katabilecektir. Bu tür sanatsal ve hobby faaliyetleri aynı zamanda sosyal ilişkileri de geliştirir. Boş zaman faaliyetlerinden biri olan sanat ve hobby faaliyetlerinde esas amaç kişinin kendi mutluluğu ve becerişini sergilemesidir (75).

Bunlar; kendini ifade etme, öğrenmeyi pekiştirme, yeteneklerin gelişmesi, kişilik değerlerinin artması ile kendini gösterir. Sanatsal bir faaliyet olan hoby çalışmalarının insanoğlu için kendi varlığını keşfedebilmesi, çevreyi yönlendirebilmesi, güzellikler yaratabilmesi, kişiliğini ifade etmesi için önemlidir. Kişinin kendi estetik yapısını gösterir. Bu aktiviteler rekreasyon programının esaslı bir parçasını oluşturur. Bu süreç yıllar boyu devam eden açık ve kapalı alan faaliyetleri olabilir. Her katılan kişinin en az düzeyde de olsa kendi tatminin oluşmasını sağlar. Bu tatmin ve memnuniyet kişinin özel ilgisi olması durumunda daha da artabilir (84).

Sanatsal çalışmaların amacı, bireyin yaratıcı gücünü ortaya çıkarmaktır. Günlük yaşam aktivitelerini zenginleştirmek, hayata daha güzel bakabilmeyi öğretmektir. Unutmamak gerekir ki büyük icatların ve kesiflerin kimileri, boş zaman uğraşları–hobby’ler yoluyla ortaya çıkmıştır. Örneğin; George Eastmen fotoğrafçılığı ve Wright kardeşler uçak deneyimlerini boş zamanlarda yapmışlardır (116).

Hobi, boş zamanları değerlendirmek için günümüzde en çok başvurulacak eylem yumağıdır. Hobi insanların günlük işleri dışında sürekli olarak ve hoşlanarak yapmış oldukları faaliyetlerdir. Hobiler “serbest saatleri değerlendirmek için, severek isteyerek yapılan öğretici, eğitici ve dinlendirici

özellikleri bulunan uğraşılardır” (101). Hobiler, deneyimlerle doğuştan gelen özellikler üzerine bina edildiği için, bu özelliklerin geliştirilip topluma faydalı bir hal almasında hobiler inkar edilemez derecede önemlidir.

Günümüzde ilk tanışma ortamında ve işe almada en önemli kriterlerden biri, iş dışındaki uğraşlarımız (hobilerimiz) ve boş zamanlarımızı nasıl değerlendirdiğimizdir. Boş zamanları belirli bir faaliyet yaparak değerlendirmek bireyi, yoğun iş temposundan biraz uzaklaştırmak, eğlenmek, dinlenmek için yapılmaktadır. Hobiler, insan hayatının anlamıdır ve kişiye özgüdür. Severe ve isteyerek bu işlerle uğraşmaktadır. Hayat sürekli gelişip değiştiği için, bireylerin farklı hobi ve meraklarının olması gayet doğal olarak karşılanmaktadır. Bireyin ilgisi, hobilerin seçiminde ve uygulanmasında esastır. Hobiler, iş dışında zamanla belli bir mesleki alana da yönelebilir. Günümüzde hobi merakının ve uğraşının zamanla bir kazanç haline geldiğini görmekteyiz. Hobiler üç temel tipe ayrılırlar:

- 1- Bilgi edinilmesi yoluyla uğraşılan hobiler (seyahatler, okunan dergi,- kitaplar vs. gibi).
- 2- Bir şeyler toplamak yoluyla yapılan hobiler (koleksiyonculuk, antikacılık vb)
- 3- Bir şeylerin ortaya çıkarılması yoluyla yapılan hobiler (çiçek, yemek, çeşitli icatlar vb.) sıralanabilir.

Hobi uğraşları sınırsızdır ve kişisel bir görünüm sergilemektedir. Günümüzde yoğun olarak kabul gören hobiler; amatör fotoğrafçılık ve çeşitleri, eski yapıtlar ve anıtlar, sanat yapıları, kitap-dergi- gazeteler, eski para ve pul koleksiyonculuğu, yemek, tatlı pişirme, resim-heykel yapma, çeşitli sanatsal oyunlar- halk oyunları, hobi bahçeleri, küçük tamir işleri, dekorasyon- peyzajcılık,

evcil hayvanlarla uğraşma, hat-güzel yazı yazma v. s. olarak sıralanabilir. Hobiler boş zamanların pasif olarak değil de, aktif olarak değerlendirilmesini sağlayan yollardan birisidir. Önemli olan da boş zamanların aktif olarak değerlendirilmesidir.

Gelişmiş ve sanayileşmiş toplumlarda alternatif hobiler, çeşitli kurumlar, kitle iletişim araçları ve aileler tarafından sürekli olarak teşvik edilmektedir. Hobilerin geliştirildiği yerlerin başında aile ve okul gibi kurumlar başta gelmelidir. Boş zamanları değerlendiren bu kurumlar benzer hobileri olanları bir araya getirmeleri ve hobi alışkanlığı edinmeyi sağlamalıdır. Her yaş, meslek, cinsiyet kategorisi için hobiler vasıtasıyla boş zamanların değerlendirilmesi ülkemiz içinde bir gereksinim haline gelmiştir. Ülkemiz bu konuda gelişmiş ve sanayileşmiş toplumlara göre bir adım geride durmaktadır. Ülkemizde yetişkinlerin çalışma saatleri giderek azalmakta, öğrencilerin ikili eğitime geçmesi ile birlikte boş zamanlarında bir artış görülmektedir. Ev hanımlarının işe neredeyse tüm günleri boşa gitmektedir. Özellikle kentsel alanlarda bu gereksinim giderek artmaktadır. Bu nedenlerle dolayı toplumumuzda hobi uğraşlarının geliştirilmesi, örgütlenmesi önem arz etmektedir (116).

3.5.2. Boş Zaman ve Popüler Kültür Ürünleri

Popüler kültür, yaygın ve herkes için erişilebilir bir niteliğe sahiptir. Popüler kültürün belirleyici ögesi eğlencedir. Popüler kültür, genel anlamda avunma, oyalanma, unutmama, kaçış vb. manipülatif maksatlarla yapılmaktadır. Spor, televizyon, sinema, müzik, video, internet vs. popüler kültürün modern yaşamın ürettiği araçlardır. Popüler kavramı, toplum tarafından devamlı kabul edilir olmaya bağlıdır. Popüler kültür, popüler olan her şeyi kapsar. Topluma

yerleşmiştir. Popüler kültürü daha çok gençler yaşatır. Yıldan yıla değişen müziği takip etmek, modayı takip etmek, danslar, tiyatro, sinema, okuma, takı vb. gençler daha çok popüler kültür davranışlarını yansıtırlar. Geniş halk kitlelerinin yaşam biçimi, zevkleri, değer ve alışkanlıklarını içine alan kültüre popüler kültür denir (18).

Televizyon, kitle iletişim araçları içerisinde en etkili olanlardan biridir. Günümüzde bu aracın toplumsal bütünleşme, kültürel gelişme ve genel olarak insanlığın ilerlemesi yönünden en etkin aletler niteliğindedirler. Radyo ve televizyonun icadı, toplumsal hayat bakımından ortaya çok ciddi, yeni bir gelişim ve değişim süreci çıkarmıştır (46). Televizyon yayınları ülkemizde ilk kez 31 Ocak 1968 tarihinde başlamıştır. Etkin bir araç olması, hem göze hem kulağa hitap etmesi dolayısıyladır (116).

Toplumdaki ortalama zevk, standart beğeni kalıpları bu kültürü ele verir. Popüler kültür, herkese hitap ettiğinden, ortalama bir zevk ve beğeni düzeyine sahiptir. Standarttır, ticaridir, çoğaltılabilir bir nitelik taşır. Bu yüzden popüler kültürün alanı herkesi kucaklamaktadır (18).

Popüler kültür çok sayıda kişinin boş zamanlarında katıldığı aktivitelerdir ve çabuk değişebilen özelliğe sahiptir. Günümüzde kitle iletişim araçlarının kültür üretme işlevini üstlendiği, kültürün işe, bir ürün olarak hazırlanıp sunulduğu bir toplumsal yaşam söz konusudur. Özellikle toplumsal değerleri, inançları, sembolleri kullanarak yaratılan ürünlerin toplumlarda uyum ya da benzetmeye yol açmasının sakıncaları, popüler kültür eleştirilerinin odak noktasını oluşturmaktadır. Basta Frankfurt Okulu teorisyenleri olmak üzere, popüler kültürden duyulan endişe tek tip, standartlaşmış mesajların manipülasyon,

gücünden kaynaklanmaktadır. Bireyler, popüler kültürün egemenliğine girerek bireysel kimliklerini kaybedeceklerine inanmaktadır (92).

Buna karsın, popüler kültüre olumlu yaklaşanlar da vardır. Williams, ticari, siyasi yapılar, piyasa kuralları ve resmi eğitim aracılığıyla kitleselleştiren bir popüler kültürü yadsımamakla birlikte, onun kendi kaynaklarından da yararlanması nedeniyle toplum tarafından onaylandığını ve kitleleri bağımlı duruma getirdiğini vurgular. Popüler kavramını halka ait anlamında bir kavram olarak kullanan yaklaşımlar, genel olarak popüler kültüre olumlu bakmaktadırlar. Bir yanda, kitle kültürü eleştirmenlerinin iddialarının tersine, halkın istek ve ihtiyaçlarının şeffaflığı varsayımına dayanarak ve “halk bunu istiyor; popüler olan haklıdır” diyerek, özellikle popüler kültür ürünlerini ve popüler yargıları her zaman olumlayan, eleştirel olmayan yaklaşımlar da söz konusudur (93).

Popüler kültür, seçkin kültürün karşıt kutbunda yer alması nedeni ile ticari amaçlı ve yaygın olma özelliği ile tanımlanmaktadır. Tarihsel süreçte, popüler-seçkin kültür ikiliği, kültürel ürünlerin sanatsal nitelikte olup olmamasına bağlanmaktadır. Her dönemde, genel estetik yanı ağır basan kültürel ürünler yanında, gündelik yaşamı vurgulayan ürünler de bulunmaktadır. Bu nedenle, yaygın olma özelliği ile popüler kültür, geniş alanda bir gündelik yaşamın kültürü olarak tanımlanır. Yüksek kültür, toplumda davranışların, zevklerin ve entelektüelin gelişme uğrasıdır. Bir kültürün fiziksel kalitesi, toplumsal, entelektüel, yüksek ahlaki değerleri ile tanımlanır. Ancak, bir toplum içindeki ırk, cinsiyet ve sınıf ayrılıkları nedeniyle halk kitlelerinin, yaşamlarını kaliteli kılacak faaliyetler içinde yer almaları mümkün değildir. Bu nedenle halk kitleleri, popüler kültür olarak sunulan spor ve müzik olaylarına daha çok ilgi göstermektedir (92).

Müzik günümüzde teknolojik gelişmelere paralel olarak yaygınlaşmış (Pikap, radyo, televizyonlar, CD vb. aletlerle) ve tüm dünyada eğitimden sağlığa, filmlerde, tiyatrodan, opera-balede, spor dallarında yer almıştır (116). Ayrıca müzik, tüm bu sanat dallarında kullanılmasıyla, o sanat dallarının daha cazip hale gelmesini sağlayan bir araç konumuna gelmiştir. Ayrıca bugün müzik büyük bir ekonomik sektör haline de gelmiştir. Müzik aleti çalmak veya söylemek aktif bir etkinlik olmakla birlikte, müzikle dinleyici olarak ilgilenmek daha çok pasif bir boş zaman uğraşı görünümündedir. Müzik dinlemek zahmetsiz bir etkinliktir. Otururken, çalışırken, araba kullanırken, müzik dinlemek mümkündür. Müzik, eğitim, psikolojik tedavi, sağlık-zindelik kazanmak gibi alanlarda kullanılmaktadır. Sürekli aynı işi yapan işçilerde bir sıkılma meydana gelmekte bunu önlemek için fabrikalarda veya işyerlerinde hoparlör, teyp ve radyodan iş saatleri içinde dinletilen müzikle verimin daha çok arttığı araştırmalarda saptanmıştır. Ülkemizde müzik, icra etmenin pek yerleşmediği belirtilmiştir (116).

3.5.3. Boş Zaman ve Sosyal Çevre Etkileşimi

Her geçen gün rekreasyon faaliyetleri içerisinde sosyal çevrenin rolü ve önemi artmaktadır. Bireyin içinde yaşadığı çevre, özellikleri bakımından, onun boş zaman aktivitelerine katılımında, aktivite şekilleri ve tercihlerinde önemli bir faktördür. Bu çevre, aktivitelerinin seçiminde, insan ilişkilerinin kurulması, biçimlenmesi açısından da önemlidir. Bilindiği gibi insan hayatı grup hayatıdır. İnsanlar toplum içindeki; aile, yakın akraba, arkadaş ve çalışma grupları gibi zümrelerinde bir üyesidirler (106).

Boş zaman faaliyeti olarak bireyleri etkileyen faktörleri gruplandırabiliriz, Bunlar; Aile çevresi, yakın çevre, arkadaş çevresi, okul çevresi, yerleşim çevresi olarak sıralanabilir (100).

Aile çevresi, iyiyi-kötüyü, doğruyu-yanlışı, öğrendiği, kişiliğin gelişiminde, davranışların değişmesinde ve kimliğini bulmada rolü büyüktür. Ailenin genel tutumu, anne-baba ve kardeşlerin davranışları yetişmekte olan birey üzerinde kalıcı izler bırakmaktadır. Değer yargıları, nezaket kuralları, boş zamanların değerlendirilmesi gibi bir dizi davranışların bireye kazandırılmasında ailenin önemi çok büyüktür. Pek çok konuda olduğu gibi, bireyin boş zamanlarını değerlendirme konusunda da sahip olduğu tutum ve davranışlar, onun aile içi etkileşim yoluyla edindiği değer ve normlarla belirlenmektedir. Bu değer ve normlar, ailenin sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik özelliklerinin yanı sıra, kentsel ve kırsal aile olusuna göre farklılık göstermektedir (12).

Boş zaman davranışlarında ikinci etken, yakın akraba ve çevredir. Yakın çevre es, dost, yakın akraba, hısım, ahbap gibi isimler adı altındaki yakın çevre, bireyin kimliğinin sekilenmesinde önemli bir konuma sahiptir. “feodal aile bağlarının güçlü olduğu toplumlarda, boş zaman etkinliklerinin bu yakın çevre arasında büyük benzerlik gösterdiği bilinmektedir” (116).

Şehirleşme, göç, daha çok kazanma, daha iyi tahsil yapma, daha iyi yasama gibi nedenlerle büyük şehirlere bir akın olmuştur. Kan bağına dayalı akraba ilişkilerinin yerini, mesleki örgütlenmeleri ve çalışma koşulları içinde kurulan ilişkiler almıştır (12).

Okul bireylerin tüm yaşamında köklü değişiklikler yapmaktadır. Yerleşim çevresi bireyin çocukluk dönemi toplumsallaşma sürecini geçirdiği yerleşim

birimi kırsal veya kentsel toplum değerleri ve normlarıyla oluşan davranış biçiminin gelişmesine neden olmaktadır. Yaşam aktiviteleri içinde yer alan boş zaman aktivitelerinin öğrenilmesi ve alışkanlıklarının kazanılması, öncelikle referans gruplarının (aile, akrabalar ve arkadaşlar) etkileşimi ile oluşurken, bireyin aynı zamanda yaşadığı yerleşim biriminin fiziki özelliklerinden de etkilenmektedir. Araştırmalara göre, bireyin çocukluk dönemini geçirdiği yerleşim biriminin özellikleri, gençlik ve yetişkinlik dönemindeki aktivite düzeyi üzerinde tek başına etkili olamamaktadır. Yerleşim birimi özellikleri ve referans grubu birlikte, bireyin aktivite eğiliminde ve katılım düzeyinde belirleyici rol oynamaktadır (105).

3.5.4. Boş Zaman ve Kahvehane- Kafeterya

Kahve ve kahvehaneler, Ortadoğu'da doğan ve oradan dünyaya yayılan içtimai bir müessesedir. Kahvehaneler kahve içilen bir mekandan sohbet edilen, eğlenilen, dinlenen, kitap-gazete okunan ve halk hikayeleri anlatılan bir mekan haline gelmiştir. Zaman ve mekan sosyal eylemlerin ve kurumların belirli tiplerini temsil eden kavramsal sembollerdir. Zaman ve mekan, insanların zaman ve mekan içindeki belirli noktalara arasındaki mesafelere göre yerlerini belirlemelerini temin ederler (90).

Bu çerçevede düşündüğümüzde kahvehanelerin, boş zamanlar açısından önemli mekanlar olduklarını söyleyebiliriz. Kahvehaneler, insan ilişkilerine ev sahipliği yaptıklarından dolayı enformasyon üretim ve bir tüketim mekanı olarak işlev görmektedir. Öncelikle iletişimin olmadığı dönemlerde kahvehaneler, sohbet etme, dedikodu üretme, bilgi alışverişinde bulunma, halkı enforme ya da manipüle etme gibi misyonları yerine getirmişlerdir. Kahvehaneler çeşitli işim arında (köy

odası, çayhane, çay ocağı, kiraathane gibi) gösterilse de sohbet, dertleşme, çevreyi gözetleme, evden uzaklaşmalar için hep bir barınak olmuştur. Osmanlıdan günümüze değin şehirlerin ya da kasabaların ve köylerin en merkezi yerinde olan, köy-kasaba-mahallenin nabzının attığı mekanlar olarak görülmüşlerdir. Kahvehaneler bir tür iletişim evi olarak görülmüşlerdir (19).

Genel olarak toplumumuza baktığımızda hemen her kesim ve sınıftan insanın kahvehane kültürün olduğunu söyleyebiliriz. Türkiye’de kahvehaneye gitme alışkanlığı hem kırsal hem de kent hayatta görülmektedir. Kahvehane sayısının fazlalığı kahvehanelere toplumun değişik kesimlerinden insanların bu mekanların müdavimleri olduğunu göstermektedir. Toplumun değişik zümrelerine ekonomik sosyal gruplarına hitap eden esnaflar, mahalleler, satranç, horoz dövüştürenler, nargileciler, edebiyatçılar, şiir tutkunları gibi kahvehane türleri ortaya çıkmıştır (15).

Abadan işe, kahvehanelerin boş zaman değerlendirme etkinliklerinin en kötü örneği olarak görmektedir. Kahvehaneye giden biri, yapıcı hiçbir gaye gütmeksizin vaktini öldürmektedir. Bu nedenle kahvehaneler, vakit harcayan, hiçbir yapıcı karakteri bulunmayan parazit kurumlardır (1).

3.5.6. Boş Zaman ve Eğlence Etkinlikleri

Eğlence, bütün insanlar için var olan bir olgudur. Eğlenmek insanların zevk almasını, yeni arkadaşlarla tanışmalarını, ilişkilerin gelişmesini sağlayan çok çeşitli görünümleri olan bir araçtır. Boş zamanları değerlendirmek için yapılan çeşitli faaliyetlerden biri de eğlencedir. Eğlence “neşeli, hoşça vakit geçirmek ve bu amaçla yapılan bir dizi iş” olarak tanımlayabiliriz. Eğlenme, genelde belirli çalışma saatleri sonunda anlamlı olan bir gereksinmedir. Çünkü, insanın bedensel

ve zihinsel kapasitesi, sürekli olarak çalışmaya elverişli değildir. Çalışma, beraberinde dinlenmeyi-eğlenmeyi de zorunlu kılmaktadır. Birey, çalısak suretiyle kaybettiği enerjisini, bireysel özgür iradesi ile katılacağı etkinlikler vasıtasıyla yeniden üretir. Bu sayede, hem ruhsal bir boşalma rahatlama, hem de bedensel olarak bir gevşeme sağlanmış olur. Eğlence, ilkel toplumlardan bu yana var olan ve devam eden bir olgudur. Eğlence ve oyunun ne zaman başladığı ve ne zaman geliştiği tam olarak bilinmemekle birlikte ilk çağlardaki geleneksel toplumlara kadar uzandığı tahmin edilmektedir. İlk insan, mücadele etme isteğine bağlı olarak güçlü gördüğü olayları ve özellikleri taklit etmek suretiyle avantajlı duruma geçmeye çalışmıştır. Çevreye uyum ve hayatını idame ettirme zorunluluğundan, vahşi hayvanlardan kaçma ve av peşinde koşma hareketleri zamanla oyunlaşmıştır (65).

Batı milletleri tarzında eğlence anlayışının dönüşüm süreci 1960'lı yıllarda yaygınlaşmaya başladı. Özellikle şehirleşme ile birlikte kitle iletişim teknolojilerin evlere girmesi, bu dönüşümlerde kilit rol olmuştur. Tiyatro, radyo, televizyon, gazete, dergi, üniversitelerin çoğalması ve Avrupa ülkelerine işçi göçü eğlence anlayışımızda yeni yorumlara ve yeni bakış açılara katkı sağlamıştır (64).

Modern insan, geçmişteki hem cinslerine oranla bugün toplumun baskısını daha çok üzerinde hissetmektedir. Toplumdaki etkinliklerini arttıran çeşitli kurumsal yapılar, bireyin doğasını, davranışlarını ve gereksinimlerini tümüyle biçimlendirmektedir. Schiller, bu konuda, toplumun mekanikleştikçe bireyden daha çok şeyler işlemeye başladığını ve toplumun, bu baskı dolu isteklerinin hem akli hem de bedeni zorladığını savunmaktadır. Bu yüzden insan boş zamanlarında

rahatlama, dinlenme gereksinimi daha fazla duymaya başlamakta, bu da kuskusuz eğlence etkinlikler müzik ve hareket etkinlikleri insan yaşamının tüm yönleriyle etkiler. Şarkı söyleme, ritimle hareket etme, dinleme ve müzik aletlerini kullanma bireyin müzikal oluşumları öğrenmesini sağlar. Bu etkinlikler, kişinin bedensel koordinasyon, zamanlama, hafıza, konsantrasyon ve dinleme becerilerini geliştirmeye yardımcı olur (114).

3.5.7. Boş Zaman ve Okuma Etkinlikleri

Günümüzde en önemli boş zaman değerlendirme araçları olarak kitap, dergi, gazete ve internet olarak sıralanabilir. Ya da biz bu eyleme kısaca, okuma diyebiliriz. Bireylerin karmaşıklaşan ve sürekli yenilenen bilgi, düşünce ve yeniliklerden haberdar olması ve onlara bir anlam verebilmesi için okumak artık günümüzde bir gereklilik haline gelmiştir. Ayrıca toplumun oluşturduğu kurumlar ile (aile, okul vb.) araçlarla kendisinin bir benzerini ve daha iyisini üretmeyi hedeflediği belirtilmiştir buda okuma etkinliği ile gerçekleşmektedir (10). Dergiler günümüzde haftalık, aylık, üç aylık ya da altı aylık olarak yayınlanmaktadır. Yayınlanan dergilerin konularına bir göz attığımızda farklı konularda binlerce dergi mevcuttur. Sualtı dünyası, çocuk dergileri, hobi dergileri, arama kurtarma dergileri, edebi dergiler, siyasi, dini konuları içeren dergiler, güncel dergiler, coğrafi bölgeleri içeren dergiler, ilmi dergiler vb. olarak sıralanmaktadır (113).

Gazete dünyanın önemli kitle iletişim araçlarından birisi olarak değişik fonksiyonları yerine getirmektedir. Berelson'a göre gazeteler; kamu işleri hakkında haberler veren, günlük hayatın rutinini kolaylaştıran, bireylere toplumsal

yaşam içinde değişik çevrelerle ilişki imkanı sağlayan, günlük yaşantının sıkıntı ve monotonluğundan kaçma ve bir tür dinlendirici işlev gören araçlarıdır (91).

Ayrıca gazetelerin dinlendirici etkisinde olduğunu belirtmekte fayda vardır. Günlük yaşamın sıkıcılığı ve monotonluğundan kaçmaya yarayan araçlar durumundadırlar. Gazete okuma oranının, mutlak gazete satın almak anlamına gelmeyeceğini belirtmekle fayda vardır. Gazeteler, kütüphanelerde, lokal, işyeri ve kahvehanelerde ve kamuya açık yerlerde de halkın yararına sunulmaktadır. Teknolojik gelişmeler sonucunda artık internette gazete okumakta yaygınlaşmıştır. Hem de hiçbir ücret ödmeden tüm gazeteleri incelemek fırsatı da sunulmuştur. Günümüzde hemen her insanın günlük bir gazeteyi takip etmesi beklenir. Batı toplumlarında gazeteye alışkanlık düzeyinde açık olmak, güne gazete okuyarak başlamak, günlük hayatın rutinleri arasında yer almaktadır. Hatta, pek çok kimseye göre gazete okumak boş zamanlarda okunan bir uğraş değil adeta yarı zorunlu bir etkinlik olarak anlaşılmaktadır. Çünkü gazete insanı aktüel kılan, yenileyen, yakın ve uzak sorunlardan haberdar kılan en önemli araçlardan biridir. Gazeteler yurt ve dünya sorunları hakkında ayrıntılı yazılara ve yorumlara yer vermektedirler. Gazete okumak kimilerine göre boş zamanı en iyi değerlendirme biçimi ya da yarı zamanlı bir eylem iken, kimilerine göre de hiçbir fonksiyonu olmayan boş zamanlarda ve yaşantısında tümüyle önemsiz ve gereksiz bir araç olarak da algılanmaktadır (17).

İnsanın, içinde yaşadığı dünyayı ve gelişmeleri algılamada, anlam vermede ve sorgulamada okuma etkinliğinin önemli bir yer tuttuğu söylenebilir. Ancak, okumanın yararının görülmesinde bu etkinliğin alışkanlık haline getirilerek

düzenli ve bilinçli bir şekilde yapılması önemlidir. Başka bir deyişle okuma alışkanlığın kazanılması gerekir (108).

Okuma alışkanlığı, öğrenilen ancak kazanılması zor bir alışkanlıktır. Kazanılması işe her şeyden önce bu alışkanlığın olduğu bir ortamın olması ve diğer kaynaklar tarafından desteklenmesi gerekmektedir. Bu destekler, içinde yaşanılan kültürel değerler, ekonomik durum, eğitim sistemi, aile kurumu ve okumaya daha uygun ve kısa yolla kitap, dergi vs. sağlayan kaynaklardır (94).

Okuma alışkanlığı, bir ülkenin gelişmişlik düzeyinde ve gelişmeye açıklığında bir ölçüt olarak kabul edilebilir (108). Türkiye de bu alışkanlığın yeterli düzeyde olmadığı kabul edilmektedir. 1997 yılında yapılan bir araştırmada 1965 yılında kitap okuyanların oranı %27 iken, 1980 de %5.7, 1990 da %2.5, 1997 de %3.5 olarak belirlenmiştir (38).

Modern çağda bireylerin dış dünyaya kapalı bir şekilde yaşamlarını sürdürmeleri giderek zorlaşmaktadır. Gelişmeleri takip etmek, gündemi takip etmek artık bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bu ihtiyaç hem bireysel olarak hem de kurumsal yapılar bazında kendini göstermektedir ve giderek yoğunlaşmaktadır. Bu ihtiyaçların en önemli yönlendirici bas aktörlerini de gazete, dergi kitap gibi görsel yayınlar oluşturmaktadır.

İnsan niçin okur sorusuna Gray ve Rogers su yanıtı vermektedirler. Adet olarak, mesleki gereklilik, zamanı doldurmak, anlık kişisel tatmin, hobi, kendini geliştirmek ve ilerletmek için ve benzeri nedenlerle birey okuma eylemine katılmaktadırlar (94). Okuma eyleminde etkili olan bazı durumlar vardır ki bunlar; okuma kültürü, aile, yaş grupları, doğum yeri, meslek, ekonomik durum, statü, çevre vb. gibi etmenler sıralanabilir. Yine öğrenciler üzerinde yapılan

araştırmalarda da %92 gibi büyük bir oranı yeterince okumadıklarını belirtmişlerdir (108).

İnsan yaşamında refah düzeyinin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve değişmelerin izlenilmesi kaçınılmazdır. Üstelik günümüzde hızlı teknolojik değişmeler bireyleri mesleklerinde ilerleyebilmeleri için söz konusu değişmeleri yakından izlemek durumunda bırakmakta ve toplumun giderek artan düzeyde okumasını gerekli kılmaktadır (31).

3.5.8. Boş Zaman ve Spor Etkinlikleri

Boş zamanları değerlendirme etkinliklerinde spor önemli bir yer tutmaktadır. Spor nitelikleri itibariyle sadece bir boş zaman faaliyeti olarak düşünülemez. Spor sosyal bir kurum olarak, toplum hayatıyla çok yoğun bir şekilde ilişkilidir. Sporun nitelik ve öneminin günümüzde anlaşılması ve yaygınlaşmasında, boş zamanın sportif faaliyetlerle doldurulmasının yeri küçümsenemez. “kitle sporu”, “yaşam boyu spor” gibi parolalar, tüm dünyada farklı cins, meslek ve statülerdeki bireyleri aktif olarak spora çekebilme yollarından birisi de boş zaman faaliyetlerinde spor yapma eğilimlerini teşvik etmektedir (52).

Spor, günümüzde bir boş zaman uğraşı, bir sağlık ve zinde kalma aracı haline gelmiştir. İnsan organizmasının sağlıklı kalabilmesi ve dinamikliği, hareketliliğe bağlı olması nedeniyle, sportif ve fiziksel etkinliklere katılması zorunludur (39). Günümüzde spor etkinliklerine katılan bireylerin hepsinin katılmayanlara oranla fiziksel bakımdan sağlıklı ve sağlam oldukları geniş ölçüde kabul edilen bir gerçektir (128). Sportif etkinlikler, insanın tüm organlarının gelişmesine katkı sağlar. Açık havada yapılan sportif faaliyetler, insanın bir bütün

olarak sağlıklı bir yapıya ve yaşantıya götürür. Özellikle açık hava boş zaman etkinlikleri ruh bozukluklarını, hastalıklarını önler ve azaltır (115).

Spor nitelikleri itibariyle sadece boş zaman faaliyeti olarak düşünülemez. Spor sosyal bir kurum olarak, toplum hayatıyla çok yoğun bir şekilde ilişkilidir. Spor nitelik ve öneminin anlaşılması ve yaygınlaşmasında yeri küçümsenemez. Kitle sporu ve yaşam boyu spor parolaları farklı meslek ve statüdeki bireyleri spora aktif olarak çekebilme yollarından biriside bu fertleri boş zaman faaliyetlerinde spor yapma eğilimlerini teşvik etmektir (51). Modern toplumlarda boş zamanların değerlendirilmesinde en çok başvurulan yollardan birisidir (123).

Çağımız hızlı değişme ve gelişmelerin en yoğun olduğu dönemini yaşamaktadır. Her toplumsal kurum gibi, sporunda bu değişme ve gelişmelerden etkilendiği muhakkaktır. Spor dinamik yönüyle kitlelerin büyük bir bölümünün ilgisini çekmekte, sağlığın simgesi, barışın, dostluğun ve kültürel yaklaşmanın odak noktası olarak kabul edilmektedir. Spor, günümüzde bir boş zaman uğraşı, bir sağlık ve zinde kalma aracı olmanın yanında büyük bir ekonomik sektör, ticari, propaganda ve reklam aracı haline gelmiştir (123).

Toplumdaki bireylerin sağlıklı olması, kendini tanıması, yetenek ve yeterliliklerinin farkında olması, potansiyelini tümüyle gerçekleştirebilmesi için boş zamanlarını bilinçli bir biçimde değerlendirmesi gerekir. İnsanın organizmasının sağlıklı kalabilmesi ve dinamikliği, hareketliliğine bağlı olması nedeniyle, sportif etkinliklere katılmak çocukların ve gençlerin bedensel, ruhsal gelişimi ve sosyalleşmesi, yetişkin ve yaşlıların sağlıklı yaşayabilmeleri için zorunludur (39).

Spor, bireyin bedensel, ruhsal ve sosyal gelişimini sağlayan bir eylem biçimidir. Bireysel gibi görülen spor, mekan, ortam, hedef ve yapılış şekliyle sosyaldır ve sosyal çevrede yapılır. Modern toplumlarda, boş zamanların değerlendirilmesinde en çok başvurulan yollardan birisidir. Boş zaman etkinliklerine katılan bireylerin hepsinin, katılmayanlara oranla fiziksel bakımdan sağlıklı ve sağlam oldukları geniş ölçüde kabul edilen bir gerçektir. Sportif etkinlikler, insanın tüm organlarının gelişmesine katkı sağlar. Bazı etkinlikler dolaşımı arttırır. Açık havada yapılan sportif faaliyetler, insanı bir bütün olarak sağlıklı bir yapıya ve yaşantıya götürür. Özellikle açık hava boş zaman etkinlikleri, ruh bozukluklarını ve hastalıklarını önler ve azaltır. Ayrıca, boş zamanların değerlendirilmesinden, bireyin zihinsel rehabilitasyonunun da önemli ölçüde yararlanılmaktadır (115).

Çağımızın gelişen toplumlarında hızla artan nüfus, çarpık kentleşme, karmaşık sanayileşme, ekonominin çarpıklığı, eğitim kurumlarının yetersizliği ve toplumun eğitim sorunları, medyanın aşırı tüketimi teşvik eder ve ahlaki değerleri yok eden yayınları bireyleri mutsuzluğa ve bunalıma sürüklemektedir. Çağımızda, modern hayat dediğimiz yaşayış biçimi, insan organizmasını hareketsiz bırakmıştır. İnsanın yaşamları sanayileşmenin, çarpık kentleşmenin yarattığı kapalı, kirli ve bunaltıcı atmosferinde gittikçe bozulmaktadır. Üst üste yığılmış evler, dar ve kirli sokaklar, hıncahınç dolu toplu taşıma araçları, sanayileşmenin ve iş hayatının monoton ve yıpratıcı iş düzeni kirlenmiş çevre, insan sağlığını tehdit etmektedir. Kentlerin bu olumsuz havasına, insanların asık suratları, hırçın ve soğuk davranışları eklenmektedir. Ayrıca, kent hayatı insanları yalnız, korkak, samimiyetsiz, çaresiz ve sağlıksız varlıklar haline getirmektedir. Yani insanlar

hareketsiz tekdüze bir hayat yaşamak durumuyla karşı karşıya gelmektedir. İnsanın hareketsiz kalması, mahkum olabileceği en tehlikeli hastalıktır. İnsan organizması hareketsiz kaldığında kasları zayıflar, eklemleri işlevlerini kaybeder, kas sinir iş birliği aksayarak temel beceriler kaybolur. İnsanlar en ufak bir faaliyette yer alan, hastalıklara karşı direncini yitirmiş, cansız, dirençsiz varlıklar haline gelirler. Bu tür olumsuzluklardan kurtulmanın yollarından birisi ve belki de en önemlisi sportif aktivitelerdir (53).

Sporu, sadece boş zaman faaliyeti olarak tanımlamak ve algılamak doğru olmaz. Zira günümüzde spor, ulaştığı nokta itibarıyla ekonomik, sosyal, kültürel, politik ve yarışmaya yönelik haliyle kitleler üzerinde bıraktığı etki ve yarattığı imkanlar çok büyüktür. Ancak, spor bu fonksiyonlarının yanında, insanların boş zamanlarında da, dinlenme, eğlenme, macera, yarışma, sosyal ilişki, sağlıklı olma ve daha birçok nedenle yaptıkları aktivitelerdir (120).

“Spor, boş zaman değerlendirme faaliyetleri içinde en çok tercih edilendir” denilebilir. Çünkü spor hareketleri ve egzersizler, her yastan ve cinsten insanların her türlü rekreatif ihtiyaçlarına cevap verebilecek güce ve özelliğe sahip bir sosyal olgudur. Boş zamanları değerlendirmenin temel amacı, bireye sağlık, mutluluk, dinlenme, eğlenme ve kişilik bütünlüğü kazandırmak ve böylece toplumun gelişmesine de olumlu katkıda bulunmaktır. Boş zamanların değerlendirilmesi kişiye ve topluma insanca yasama anlayışını ve katkısını yaptığı ölçüde olumludur. Spor bu amaca hizmet eden sosyal bir olgudur. Spor nitelikleri itibarıyla sadece boş zaman faaliyeti olarak düşünülemez. Spor sosyal bir kurum olarak, toplum hayatıyla çok yoğun bir şekilde ilişkilidir. Spor nitelik ve öneminin anlaşılması ve yaygınlaşmasında yeri küçümsenemez. Kitle sporu ve yaşam boyu

spor parolaları farklı meslek ve statüdeki bireyleri spora aktif olarak çekebilme yollarından biriside bu fertleri boş zaman faaliyetlerinde spor yapma eğilimlerini teşvik etmektir (51).

3.5.9. Boş Zaman ve Sinema ve Tiyatro Etkinlikleri

Bugün sinema her gün bizimle beraber ve tüm televizyon kanallarında ve milyonlarca insanı etkisine almış görünmektedir. Sinemanın çeşitli işlevleri vardır. Önceleri sadece eğlence olarak değerlendirilen sinema ve tiyatronun şimdi eğitici boyutu ön plana çıkmıştır ve sosyal bilimlerde etkileşimi başlamıştır. Sinema gerçeği, eğlencenin çok üstünde bir sosyal, kültürel ve eğitsel olgudur (40). Ayrıca, yine sinema için, tüm dünyada egemen güçler tarafından uyarıcı değil uyuşturucu bir görev üstlenmişlerdir. Sinemanın toplumsal rollerine bakıldığında propaganda, genel kültüre katkısı, toplumsal sorunları ele alması, eğitimde- toplumsallaşma da iyi bir araç olması sayılabilir (116).

Sinema grupsal bir aktivite olarak görülmektedir. Arkadaş çevresi ve aile rahatlıkla izlenebilecek aktiviteler zinciridir. Sinema olgusu toplumbilim açısından bakıldığında yediden yetmişe seslenen çok değerli eğitici öğeleri bulmak mümkündür. Sinema bir sosyal gelişim, kültür ve görgüdür. Sinemanın da değişmez ve hatta zararlı etmenlerin varlığı söz konusu olsa da önemli olan güzeli, iyiyi, faydalıyı bulmak ve özümsemektir. Özellikle ülkemizde 1990'lı yıllardan sonra sinema salonlarında yavaş da olsa bir artış görülmektedir. Yakın gelecekte hızla artacağı görülmüştür. Sinema salonu zincirlerine sahip kişiler özellikle üniversitelerin olduğu illere yönelik çalışmaları vardır. Üniversite gençliği sinemaya ilgi duymaktadır (49).

3.5.10. Boş Zaman ve Sosyal-Kültürel Etkinlikler

Toplum içerisinde yaşayan insanlar ortak bazı faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu faaliyetlere katılma toplumsallaşma, kültürleşme ve kültür aktarımı gibi sosyal bazı değerlerin yerleşmesini de sağlamaktadır. Sosyal kültürel faaliyetler konser, gezi, sosyal dernekler ve vakıflar, kurultay-şölen-şenlik, konferans, sempozyum, seminer gibi olarak sıralanabilir. Boş zaman etkinlikleri bireysel etkinlikler olabileceği gibi, grup olarak katılabileceği etkinliklerde vardır. Bireylerin boş zamanlarını değerlendirme de grup olarak yapılan etkinlikler önemli bir yer tutmaktadır. Tezcan'a göre günümüzde birey, genellikle yalnızdır ve bu nedenle bir gruba, örgüte, derneğe, sendikaya vb katılmak suretiyle yalnızlığını gidermek ihtiyacı duyar (116). Bu amaçla, birey toplumun var olan ve devam eden etkinlik süreçlerine katılır. İnsanlar bu tür sosyal faaliyetlere katılma ihtiyacı duymaktadırlar. Maslow'a göre; temel fizyolojik ihtiyaçları yerine getirdikten sonra, insan yukarı doğru hareket eder ve kapasitesini, potansiyelini bu tür faaliyetlerle kullanmayı amaçlar (4).

3.5.11. Boş Zaman ve Arkadaşlarla Sohbet Etme Durumu

Arkadaşlık ilişkileri, toplumumuzda var bir olgudur. Toplum içindeki insanların tümü aile, arkadaş, çalışma grupları gibi çeşitli kümelerin üyesidirler. Yüz yüze ilişkilerin hakim olduğu gruplarda, gruptaki üyeler birbirini tanımakta ve sürekli iletişim içine girmektedirler. Arkadaşlık ilişkileri, bilinen en eski toplumlardan beri süregelmektedir. Arkadaşlık çeşitli kesimlerden oluşmaktadır. Bunlar; iş arkadaşlığı, mahalle arkadaşlığı, benzer görüşteki arkadaşlık, çocukluk ve okul arkadaşlığı, farklı cinsteki arkadaşlık vb. sıralanabilir. Epikür'e göre arkadaşlık yarar ve yardıma dayalıdır. Aristo'ya göre de arkadaşlık, en büyük

mutluluktur ve erdemin hayata geçirilmesidir. Epikür’de “erdem de ve zevkte arkadaşlıklarla doğar” ifadesini kullanmıştır (35).

Boş zaman etkinliği genel olarak bir grupsal katılım, dolayısıyla arkadaşlık ilişkilerinin yoğun olduğu etkinlikler görünümündedir. Arkadaşlık ilişkileri, boş zamanların değerlendirilmesinde belirleyici bir öğedir. Bireyler güven duydukları, kendilerine yakın hissettikleri ve sevdikleri kimselerle diyalog halindedirler. Bu, ancak samimi arkadaşlık duygularının en güzel bir örneğidir (106).

3.5.12. Boş Zaman ve İnternet Kullanma Durumu

Modern çağın bir gereği haline gelen internet hayatımızda birçok kurumda yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Bunlardan bir kaçını saymak istersek alışveriş merkezlerinde, benzinliklerde, dershanelerde, SSK, adliye, gibi resmi kurumların yanı sıra eğitim ve öğretim kurumlarında yani Milli Eğitim okullarında ve Üniversitelerde de yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. İnternet üzerinde bilgi, hem nitelik, hem de nicelik olarak sürekli artmaktadır. Özellikle internette ki bilgilerin kolay güncellenebilir olması, bilginin nitelik ve nicelik açısından artışını daha da hızlandırmaktadır. Bugün milyarlarca sayfa ile ifade edilen bilgi bütünü internet ortamında kullanıcıya sunulmuştur ve bu bilgi her geçen gün artmaktadır. Böylece insanlar, dünyanın bir ucundaki insanlarla sohbet etmek, elektronik mail göndermek, bir mikrofon aracılığıyla bilgisayarın diğer ucundaki bir insanla konuşmak ve video konferanslar yapmak, dünya çapındaki binlerce veri tabanından, kütüphaneden ve haber gruplarından bilgi sağlamak, dünyada olan gelişmeler hakkında anında haber almak, müzik dinlemek ya da film seyretmek, insanlarla karşılıklı olarak oyunlar oynamak, sayısız ürün yelpazesi içerişinden alışveriş yapmak için interneti kullanmaktadırlar (61).

Geleceğin nitelikli insan gücü kuşağını oluşturacak olan üniversite öğrencileri internet teknolojilerini ne kadar çok özümserse bu teknolojilerin gelişimi o kadar kolay olacaktır. TUIK (2009) verilerine göre 16-74 yaş grubundaki bireylerde bilgisayar ve internet kullanım oranları sırasıyla erkeklerde % 50,5 ve % 48,6, kadınlarda % 30,0 ve % 28,0'dır. Bilgisayar ve İnternet kullanım oranlarının en yüksek olduğu yaş grubu 16-24 yaş grubudur. Bu oranlar tüm yaş gruplarında erkeklerde daha yüksektir. Eğitim durumuna göre incelendiğinde işe yüksek okul, fakülte ve ust mezunları en yüksek bilgisayar ve İnternet kullanım oranlarına sahiptir. Ayrıca 2009 yılı son üç ay içerisinde internet kullanan bireylerin % 72,4'u e-posta göndermek-almak, % 70'i gazete ya da dergi okumak, % 57,8'i sohbet odalarına mesaj ve anlık ileti göndermek, % 56,3'u oyun, müzik, film, görüntü indirmek ya da oynatmak için İnterneti kullanmıştır.

Üniversite gençliğinin eğitim ve araştırmada internetten yararlanma düzeyinin, elde edilen veriler çerçevesinde istenen düzeyde olmadığı söylenebilir. Üniversite gençliğinin bilgisayar ve internetten bilimsel araştırma, kendini geliştirme, Türkiye ve Dünya gündeminden haberdar olmak gibi amaçlar için yararlanmasının yolunu açacak bilince sahip olması için geniş çaplı bilinçlendirme etkinliklerinde bulunulması kadar, üniversitelerde öğrencilerinin serbestçe kullanabilecekleri bilgisayarların bulunduğu ortamlar yaratmak son derece önemli görünmektedir. Bilgisayar ve interneti bilimsel düşüncenin hizmetine sunamayan bir toplum kalkınma hamlelerinde başarılı olamayacaktır. Oyun dünyası, magazin ve eğlence ağırlıklı internet kullanımı verimsizliğin modern araçlarla yeniden inşasından başka bir şey değildir. Evden üniversiteye, dünyanın bilgi kaynaklarına giden bir sinyal ağında ilerleme gösteremeyen bir

toplum, sadece bilgisayar ve internet ağılarına sahip olmayla çağdaş medeniyet dünyasında saygın bir yer alamaz. Olsa olsa bu alanda çok iyi bir pazar olur. O halde, genelde toplum, özelde üniversite gençliği olarak bilgisayar ve internetin toplumun gelişmesi ve ilerlemesinde etkin kullanımı konusunda ortak bir bilince sahip olmamız gereği herkes tarafından kabul edilmeli ve buna göre hareket edilmelidir. Saatlerce bilgisayar başında oyun, oynayan fal bakan internet kullanıcılarının ne bu topluma ne de insanlığa bir katkısı olamaz (97).

3.6. Üniversite ve Öğrenciler

3.6.1. Üniversite ve Temel İşlevleri

Toplumların hayatında en önemli eğitim kurumlarının başında kuskusuz üniversiteler bulunmaktadır. Üniversite sözünün kökeni Latince universitas'dan gelmektedir. Universitas “öğrenci loncası” anlamındadır. Üniversitenin kökeni “bilgilerini paylaşmak ve aktarmak için bir araya gelen bilgiler topluluğu”ndan gelmektedir (8).

Üniversite kavramının ve işlevlerinin de zamana ve değişken koşullara ayak uydurması beklenmektedir. Üniversite, bilimsel araştırma merkezidir; düşünmeyi bilimsel bir konu üzerinde kendi başına bir fikir sahibi olmayı öğretir (119). Üniversitenin esas işlevi kültür öğretimi ve çağın ulaştığı hayati fikirler sistemini teşhis etmektir. Bu doğrultuda üniversitenin şu üç işlevi kapsadığı söylenebilir:

Kültür aktarımı, araştırma yapılması, bilimsel araştırma ve yeni bilim adamlarının yetiştirilmesi ve ülkeyi yönetenlere ışık tutacak çalışma ve araştırma yapılması olarak sıralanabilir. Ayrıca üniversitelerin temel işlevi uluslararası bilimdeki gelişmeleri takip etmek, bilgi üretmek, bilime ulusal ve uluslar arası

düzeyde katkı sağlamaktır (17). Bu işlevlere bir açılım getirilecek olursa; doğru ve nesnel bilgi yakalamak, araştırma yapmak, özgür ve demokratik eğitim yapmak, örgencilerin yetenek ve eleştirel bakıl açılarını geliştirmek, tarafsız ve açık bir tartışma olanağı sağlamak, toplumun entelektüel kültürünü muhafaza etmek ve topluma her yönüyle örnek olmak olarak sıralanabilir (96).

Yükseköğretimin üç önemli amacının olduğu söylenebilir. Birinci amaç, alt kademelerden belirli bir eğitim alarak gelmiş bulunan örgencilere, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda, ülkenin bilim politikasına ve toplumun üst düzeyde ve çeşitli kademelerdeki insan gücü gereksinmelerine göre yüksek dereceli mesleki eğitim vermektedir (83). Üniversitelerin görevi dünyaya geniş açıdan bakan, özgürlüğünü kazanmasını ve korumasını bilen “insan” yetiştirmektir (57).

Yükseköğretimin ikinci amacı, ülkeyi ilgilendirenler basta olmak üzere bütün bilimsel, teknik ve kültürel sorunları çözmek için bilimleri genişletip derinleştirecek inceleme ve araştırmalarda bulunmaktır. Üçüncü amaç işe, ülkeyi ilgilendiren her türlü sorunla ilgili olarak tüm yönetim birimlerine danışmanlık yapmaktır (25).

Üniversiteler, eğitimli insan gücü yetiştirmekle birlikte, ülkenin sosyoekonomik kalkınmasında önemli eğitim merkezleridir. Bugün üniversiteler, bilimsel araştırma yapma, bilgi üretme ve yayma, eğitim-öğretim yapma, nitelikli insan gücü yetiştirme, topluma önderlik etme ve kamuoyu oluşturmaları bakımından önem ve ağırlıkları zirveye ulaşmıştır (13, 11).

Toplumda çok önemli bir işleve sahip, topluma yön veren ve medenileşme yolunda hayati bir öneme sahip üniversitelerin öğretim elemanlarının sosyal kimlikleri ve zamanlarını nasıl değerlendirdikleri elbette çok önemlidir. Boş

zaman kavramını öğretim üyesi sıfatı kazanmış kişilerin nasıl değerlendirdikleri ve hangi aktivitelere ne sıklıkla katıldıkları da çok önemlidir. Üniversite ile beraber boş zamanların değerlendirilmesi konusu da irdelenmesi gerekmektedir. Zamanın iyi değerlendirilmesi ile akademik başarı birbiriyle ilişkili iki konudur. Zamanın olumlu değerlendirilmesi, üniversite öğrencilerinin akademik başarısını olumlu etkilemektedir (9). Rekreasyon faaliyetlerine katılma ile öğrenci üzerindeki psikolojik gerginlik azalır, boş zamanın bireysel ve organizeli faaliyetlerle değerlendirilmesinde olumlu davranışlar elde edilir (88).

Yüksek öğretim kurumları, bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek ve yaymak, ulusal gelişme ve kalkınmaya destek olmak, yurt içi ve yurt dışı kurumlarla işbirliği yapmak suretiyle, bilim dünyasında seçkin bir yere sahip olmak amacıyla kurulmuş birimlerdir. Üniversiteler gerek personeline ve gerekse öğrencilerine her türlü hizmeti sağlamakla yükümlüdür. Yoğun bir öğretim programı izleyen üniversitelerdeki personelin boş zamanlarını değerlendirme amaçlı rekreatif faaliyetlere ihtiyaç duyması kaçınılmazdır. Üniversitelerde gerek öğrenciye ve gerekse personele rekreatif amaçlı imkanların tanınması ve organize olmuş faaliyetler, fiziksel, zihinsel, sosyal ve psikolojik sağlığın gelişmesini ve korunmasını sağlar. Zamanın dolu ve iyi değerlendirilmesi, akademik başarıları olumlu etkilemektedir (9).

Üniversitelerdeki boş zamanların değerlendirilmesindeki temel amaçlardan biriside öğrencilerin ve çalışanlarının fiziksel sağlığını korumaktır ve bu da ancak planlı bir rekreasyon aktivitesi ile elde edilebilir. Rekreasyon içerdiği fiziksel hareketlilik ve yetenek geliştirme unsurları ile derslerin ve akademik yaşamın bir parçası olarak kabul edilmelidir. Eğitim kurumları; bir taraftan öğrenci, personel,

program ve uygulamalarını rekreasyon programına göre ayarlamak sorumluluğundayken, genel eğitimin sorumluluğunu da taşımaktadır (71).

Üniversitelerde boş zaman etkinliklerine önem verilmesinin üç temel sebebi vardır. Bunlar;

1- Üniversitelerden yarınlara mimarları yetişecektir.

2- Boş zaman ve boş zamana sahip olan insan sayısı gittikçe artmaktadır

3- Boş zamanın olumlu ya da olumsuz kullanılması toplumlar da ciddi sorunlar

doğurmaktadır (88).

Toplumun gelecek liderlerinin yetiştirilmesi ve yeteneklerle donatılması toplumun geleceği açısından büyük önem kazanmaktadır. Bu yüzden üniversiteler öğrencilerin ve personelinin boş zaman ilgi ve alışkanlıklarının sorumluluğunu üstlenmelidir. Öğrenci ve personeline çeşitli aktivite ve imkanlar sunmalıdır (88).

Eğitim süresince ve akademik yaşamda boş zaman etkinliklerine katılmak, yüksek akademik sonuçlar getirmeyebilir. Fakat bireyin bilgi, görgü ve anlayış düzeyinin artmasına, yaşamdan daha bir zevk almasına ve çalışmada verimliliğin artmasına yardımcı olur (4).

Üniversitelerde kampüs rekreasyon merkezleri kurulmalı ve bu merkezler kendi içlerinde yapılanarak hizmet üretmelidir. Çünkü kültür ve sağlık hizmetleri ile hizmet alanı genişlemekte, uzman personel istihdam edilmemektedir. Bunun nedeni işe; spor hizmetlerinde yasal düzenleme ve hizmet üretimlerindeki nitelikli personel tanımlarının yeterli olarak yapılmamış olmasıdır. Rekreasyon bölümlerinin Üniversitelerde bir bölüm olarak eğitim vermesinin gittikçe artması, ancak bu alanda yetişen işgücünü karşılayabilecek yeterliliğe henüz gelinmemiş

olunması da bir gerçektir. Aynı zamanda Üniversitelerde rekreasyon bölümleri mezunlarının çalışması gereği henüz kavranmamıştır. Gerçekte bu alanda yeterli uzmanlık bilgisi alan rekreasyon bölümü mezunlarının artık Üniversitelerde istihdam edilmesi gerekliliği ve zorunluluğu vardır. Öğrencilerin faaliyetlere katılımını arttırmak için faaliyetlerdeki çeşitlilik, geniş ilgi ve istekler göz önünde tutularak planlanmalıdır. Her Üniversitenin bir rekreasyon misyonu oluşturulmalı, öğrenci kendine sunulacak hizmet ve bilgileri alabileceği yerleri bilgileri bilmelidir. Üniversitelerde rekreasyon, değişik oranlarda yeteneklerin geliştirilmesi, kişilikli ve mutlu bireylerin oluşmasına yardım etmelidir. Öğrenciler için aktivite merkezleri yapılmalı ya da çok sayıda serbest zaman programı oluşturmalıdır. Üniversitelerin spor hizmetleri öğrenci boyutu, personel boyutu, organizasyon yapısı olarak üç boyut halinde incelenmelidir (5).

Bugün zamanın büyük çoğunluğunu sınıflarda, laboratuvarlarda ya da çalışma masalarında geçiren her öğrencinin rekreatif etkinliklere katılım ihtiyacı vardır. Bu bağlamda üniversiteler öğrencilerinin resmî eğitimleri dışında kalan zamanlarını iyi bir şekilde değerlendirmeleri için de yönlendirici rol üstlenebilmektedirler. Böylelikle üniversiteler, faaliyet programlarında rekreasyon ve dinlenme için fırsatlar sağlamalı, modern yaşamın ve okul çalışmalarının verdiği yoğunluğu öğrencinin üzerinden atacak alternatiflere sahip olmalıdır. Üniversitelerin rekreasyonel etkinlikleri ve buna ilişkin altyapı olanakları, gençlerin aralarındaki iletişimi de arttırmaktadır. Yerleşke içerisinde öğrencilerin fiziksel aktivitelere düzenli katılımı da; kişisel alışkanlıkları geliştirmek, personel ve öğrencilerin stres ve gerginliğini gidermek için fırsatlar sağlar. Katılımın getirdiği memnuniyet hissine, iş ve serbest zaman arasında arzu edilen dengeyi

bireylerin bulmasına yardımcı olabilir. Ayrıca aktivitelere katılan öğrencilerin akademik çalışmalara olan ilgileri de arttırmaktadır (112).

Üniversite yerleşkelerinin planlamasında rekreasyonel aktivitelere yönelik olarak belirli kriterlerin esas alınması uygun olacaktır. Bunlar;

- Rekreasyonel faaliyetlerinin uygulanacağı mekânlar özenle seçilmelidir.
- Planlamalarda çevre ile uyumlu, daha yeşil, doğaya saygılı ve doğayla bütünleşen, şimdi olduğu kadar gelecekteki ihtiyaçları da karşılayan kullanım alanları ve teşhisler yapılmalıdır.
- Yerleşke yerleşiminin gerektirdiği belirli fonksiyonlara sahip açık alanlar, faaliyetin cinsi ve faaliyete katılacak insanlar için yeterli ölçüde olmalıdır.
- Üniversite yerleşkelerinde dış mekan kullanımlarına ait açık alan tipleri bilimsel, kültürel, fonksiyonel ve estetik amaçlı olarak kullanılabilir şekilde tasarlanmalıdır.
- Yerleşkedeki açık alanlar belirli yaş gruplarının ihtiyaçlarına göre ele alınmalıdır.
- Yerleşkedeki değişik tipteki açık alanlar, peyzaj planlama alanı bütünü için organik bir doku göstermelidir.
- Açık alanların peyzaj planlamasının bölge doğal koşullarına (iklim, toprak, topografya v.b. uygun bir düzende olması gerekmektedir.

Görüldüğü üzere yerleşkelerin biçimlenişi ve gelişimini etkileyen birçok değişik faktör vardır. Üniversitenin kendine özgü eğitim politikası, yerleşkenin konumu ve özellikleri, tasarımcıların yaklaşımları ve kullanıcıların beklentileri de planlamalarda önem taşıyan diğer önemli hususlardandır (103).

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de insanların dış mekan rekreasyon talepleri sürekli değişmektedir. Bu taleplerin belirlenmesine yönelik çalışmaların yapılması ihtiyaçların doğru karşılanması adına önemlidir. Ülkemizde öğrencilerin rekreatif beklenti ve taleplerine yönelik olarak farklı üniversite yerleşkelerinde çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda da kişilerin bölgesel koşullara göre şekillenen rekreasyonel talepleri ortaya çıkarılmıştır. Bunlardan bazıları şu şekilde özetlenebilir.

Aslan (1994), sosyal ve fiziksel çevrede üniversite öğrencilerinin serbest zamanlarını değerlendirme eğilimlerini, Sankır (2001), Hacettepe Üniversitesi örneğinde, üniversite öğrencilerinin sosyo-ekonomik özelliklerine göre serbest zaman faaliyeti olarak sanat tüketimlerini, Mansuroğlu (2002) Akdeniz Üniversitesi örneğinde üniversite öğrencilerinin serbest zaman özellikleri ile dış mekan rekreasyon eğilim ve taleplerini, Önder (2003) Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin sosyal, kültürel ve rekreasyonel eğilimleri, mevcut rekreasyonel etkinliklere katılım düzeylerini ve rekreasyonel taleplerini, Müderrisoğlu ve Uzun (2004) Abant İzzet Baysal Üniversitesi Düzce Orman Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlerinin ve eğilimlerinin belirlenmesi yanında öğrencilerin demografik yapısının rekreasyonel tercihlere olan etkilerini, Müderrisoğlu, Kutay ve Eşen (2005) A. İ. B. Ü. Düzce Yerleşkesi'ndeki öğrencilerin kırsal rekreasyon faaliyetlerine katılım sıklıklarını ve bu katılım sıklıklarını etkileyen kısıtlayıcıları, Balcı ve İlhan (2006), Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin (Akdeniz, Atatürk, Dicle, Ege, İstanbul, Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ), Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) rekreatif etkinliklere katılım düzeylerini, Tekin ve ark. (2007) Karaman Yüksek Öğrenim Kredi ve

Yurtlar Kurumu’nda kalan üniversite öğrencilerinin rekreasyon alışkanlıkları ve yurtların bu konuda öğrencilere sağladığı imkanların yeterliliğinin belirlenmesine yönelik olarak yapılan araştırmalardır (80).

3.7. Yüksek Öğrenim Gençliğinin Sosyal Portresi

Bilindiği üzere üniversite gençliği, dinamik, değişken ve yeniliklere açık bir kesimi oluşturmaktadır. Farklı gruplara, kurumlara girip çıkabilmektedir. Ancak girdiği her yeni çevrede ve o çevreye uyumda güçlüklerle karşılaşabilmektedir. Çoğu zaman ailesinden ayrılarak farklı bir ortama gelir, başta eğitim öğretim sorunları olmak üzere beslenme, barınma, ulaşım, geçim sıkıntısı, yalnızlık, boş vakti değerlendirmek gibi sorunlarla baş etmek durumunda kalabilmektedir. Yeni geldiği çevrede nasıl hareket edeceğini, boş zamanını nasıl, nerede ve kimlerle değerlendireceği hususunda kararsız ve deneyimsizdir. Her konuda olduğu gibi bu konuda da, kendi ayaklarının üstünde durmayı öğrenmek durumundadır. Ülkemizde toplam nüfus içinde genç nüfusun oranı bir hayli yüksektir. Bu suretle Türkiye’nin ilerlemesi, kalkınması, çağdaş gelişmiş ülkeler seviyesine ulaşabilmesi için çoğunluğu teşkil eden bu genç neslin çok iyi yetiştirilmesi gerekmektedir.

Bu açıdan bireyin yaşadığı sosyalleşme süreci büyük önem taşımaktadır. Zira, toplumsallaşma sürecinde birey, toplumun sosyal ve kültürel değerlerini özümlemekte, kişiliğine katmakta böylelikle toplumun işlevsel bir üyesi haline gelmektedir. Birey; hayat süreci içinde; aile, okul, iş ve çalışma hayatı, kitle iletişim araçları ve sosyal kurumlar ekseninde karşılıklı etkileşim ile toplumsallaşarak *sosyal kimlik* kazanmaktadır. Gençlik çağı, insan hayatının biyolojik, psikolojik ve sosyolojik boyutu ile çocukluktan yetişkinliğe geçişte bir

köprü işlevi görmektedir. Türkçedeki “*delikanlı*” sözcüğü ile de nitelendirilen genç ve gençlik dönemi, dinamik yapısıyla, bedensel, ruhsal ve sosyal değişimlerin en yoğun yaşandığı bir dönemdir. Son ergenlik devresi ile yetişkinlik devresi arasındaki geçiş sürecinde olan üniversite gençliği; mesleğe hazırlanma ve hayata atılmanın eşiğinde bulunmaktadır. Bu suretle bir yandan gençliğin verdiği dinamizm ve olgunlaşma sancılarını yaşarken, diğer taraftan üniversiteden mezun olunca, iş bulma ve evlenme gibi sosyal sorumluluk duygularının ikilemini yaşamaktadır. Üniversite gençliği; genellikle 18-24 yaş grubunu oluşturan, örgün eğitimin son evresinde öğrenim gören, kendilerine has bir gençlik kültürü oluşturan, araştırmacı, eleştirci ve sorgulayıcı bir niteliğe sahip olan, kendilerini toplumun önderi ve toplumu yönetmeye namzet olarak gören bir gençlik kesimidir. Bu anlamda, ülkenin geleceği bilimsel donanımla bezenmiş sağlıklı nitelikli bir üniversite gençliğinin yetişmesine bağlıdır. Üniversite gençliği, her ne kadar belli bir sosyal ve kültürel grubu oluştursa da her gencin ailesi, akran grubu, hayatını sürdürdüğü sosyal çevresi ve toplumsallaşma sürecinin gerçekleştiği alan farklı olduğundan, toplum örneğinde olduğu gibi her genç, ayrı bir dünyadır. Fakat toplumun işlevsel üyeleri olan bireylerin toplumsallaşma ve kültürleşme sürecinde asgari müştereklerde birleşmeleri, gerçeğinden hareketle toplumsal kurumların da bireye birbirinden çok farklı olmayan modeller sunmaları önem arz etmektedir (27). Genç insan, aileden sonra, akran ve arkadaş grubunun sosyal ve kültürel değer kodlarının etkisini yaşadığından genelde bir arayış içindedir. Ailesinin, arkadaş grubunun, okulun ve medyanın sunduğu sosyal ve kültürel modelleri anlamlı bir bütünlük içinde değerlendirip, özümseyen gençler sağlıklı kişilik geliştirirler. Buna karşın, bağlı olduğu sosyal gruplar ve kurumların

birbirinden çok farklı etkide bulunmaları karşısında genç, anomik ve yabancılaşmış kişilik içine girebilmektedir. Bu yüzden, toplumun geleceğinde önemli bir yere ve potansiyele sahip olan gençliğin, sağlıklı ve nitelikli olarak yetiştirilmesi, sorunlarının giderilmesi gerekmektedir. Gençlik sorunları; psikolojik, fizyolojik, ekonomik, duygusal, cinsel, kuşak çatışması, ideolojik sapma, işsizlik, sağlıksız barınma ve beslenme, yetersiz sağlık ve eğitim hizmetleri vb. gibi belli başlı “*geleneksel sorunlar*” ile çağdaş dünyada sosyal değişmeye bağlı olarak gelişen, çarpık kentleşme, değerlerdeki değişimler ve medyanın tek boyutlu etkisiyle meydana gelen kültürel yabancılaşma, anomi, gelecek korkusu, kimlik bunalımı, sosyal psikolojik sorunlar, uyuşturucu madde bağımlılığı, yalnızlık, stres, şiddet ve güvensizlik vb. gibi “*güncel sorunlar*” olarak analiz edilebilir. Ancak Türkiye’nin sosyal yapısına bağlı olarak gençliğin sorunlarının temelinde, gençlere yeterli eğitim imkânının sunulamaması ve işsizlik sorununun yattığı söylenebilir (27).

Türkiye’de genç nüfus oranına ve potansiyeline paralel olarak, çocuklara ve gençlere yeterli eğitim-öğretim imkânı verilememekte, ilköğretimden sonra öğrenim görenlerin oranı düşmektedir. Mesleki ve teknik orta öğrenimin yetersiz olmasından ve yüksek öğrenim imkânı sunamamasından dolayı, gençlik üniversite öğrenimi görmek maksadıyla genel liselere yönelmekte bu liselerdeki öğrenci oranı işe hızla artmaktadır. Liselerden mezun olanlar, artık her yıl milyonu geçen sayılarda yüksek öğrenim görmek için üniversite sınavlarına girmektedir. Üniversite sayısının ve belirledikleri öğrenci kontenjanlarının sınırlı olması nedeniyle, her yıl üniversiteye girebilme yarışına katılanların sayısı belli bir oranda artmaktadır (27).

Bayhan'ın (1997:374) ifade ettiği gibi, “bir meslek kazanma amacı çerçevesinde üniversiteye girme uğraşısı, mezun olduktan sonra işsizlik sorunu ile çelişki oluşturmaktadır. Toplumun ihtiyacına göre yükseköğretim yapılanması bire-bir örtüşmemektedir. Bir yandan her ile bir fakülte sloganıyla yükseköğretimde okullaşma oranı niceliksel olarak arttırılırken, diğerk taraftan yeni açılan üniversitelerin öğretim üyesi ve sosyal alt-yapı ihtiyaçları tam karşılanamamaktadır. Dolayısıyla, verilen eğitim-öğretimin yetersiz olması çelişkisi yanında, üniversite gençlerinin işsiz kalması, ya da gördükleri öğretimle ilişkisi olmayan işlerde istihdam edilmeleri, Türkiye'nin paradoksal toplum yapısını yansıtmaktadır.” Türkiye'nin geleceği için bu sorunların belirlenip acilen çözülmesi ayrı bir önem arz etmektedir (78).

Araştırmanın amacını:

Fırat havzasında bulunan Fırat, İnönü, Bingöl ve Tunceli Üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin boş zaman faaliyetlerine katılma sıklıklarının belirlenmesi, bazı değişkenler açısından incelenmesi, öğrencilerin boş zaman etkinliklerine katılmama/katılamama nedenlerinin tespiti ve üniversite yönetiminden neler beklediklerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmamız da: Fırat havzasında bulunan Fırat, İnönü, Bingöl ve Tunceli Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin boş zaman faaliyetlerine katılma düzeylerini ve beklentilerini araştırmak ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi konu edilmiştir.

Bazı değişkenler ile öğrencilerin boş zaman etkinliklerine katılımları arasında anlamlı fark olduğu ve Üniversite öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılımlarını sağlayacak imkanların istenilen düzeyde olmadığı düşünülmüştür.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılmamalarında ekonomik sebepler ve gerekli rekreasyon alanlarının olmadığı varsayılmıştır.

Araştırmanın hipotezleri; cinsiyet, gelir ve üniversite gibi değişkenler açısından test edilmiştir.

3.8. Araştırmanın Yapıldığı Üniversiteler İle İlgili Bilgiler

3.8.1. Fırat Üniversitesi

Kuruluşu 11 Nisan 1975 tarih ve 1873 sayılı Kanun'la gerçekleşmiştir. Fırat Üniversitesi Sosyal merkez, yemek, çay, büfe ve oyun salonları ile akademik ve idari personele ve yakınlarına hizmet vermektedir. Üniversite mensuplarına beslenme ve boş zamanlarını değerlendirme, alanlarında en uygun şekilde hizmet vermektedir. Bütün kültürel ve sosyal faaliyetlerin sunulduğu Atatürk Kültür Merkezi, Salon, ofisleri, hizmet bölümleri ve fuayesi ile; törenler, sempozyumlar, konferanslar, panel, konser, sergi ve açılışlar gibi faaliyetler için kullanılmaktadır. Üniversite içeriğinde bulunan sportif tesislerde personele ve öğrencilere hizmet vermektedir (54).

3.8.2. İnönü Üniversitesi

Üniversite,28 Ocak 1975 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde,25 Mart 1975 tarihinde de Cumhuriyet Senatosu'nda kabul edilen ve 3 Nisan 1975 tarihli yasa ile kurulmuştur. Üniversite kampüsünde; yönetim ve eğitim-öğretim birimlerinin yanı sıra, Turgut Özal Tıp Merkezi, öğrenci yurtları, spor tesisleri, konferans salonu, alışveriş merkezi, öğrenci kafeteryası, kitap satış merkezi, internet merkezi, kütüphane, bayan kuaförü, postane ve banka şubeleri yer

almaktadır. Üniversite, öğrencilerine spor faaliyetlerini yürütebilmeleri için 750 kişi kapasiteli kapalı spor salonu, tenis kortları, futbol sahaları, voleybol-basketbol sahaları ve yarı-olimpik açık yüzme havuzu ile öğrencilere ve personele geniş spor olanakları sağlamaktadır (67).

3.8.3. Tunceli Üniversitesi

Tunceli Meslek Yüksekokulu 1983-1984 Öğretim Yılında Fırat Üniversitesi bünyesinde Elazığ'da öğretime başlamış, ilk mezunlarını 1985 yılında Elazığ'da vermiştir. 1987-1988 Öğretim Yılında Tunceli'ye nakil edilmiştir. Daha sonra 22.05.2008 tarih 5765 sayılı kanunla 3 Fakülte, 1 Meslek yüksekokulu, 2 Enstitüden oluşan Tunceli Üniversitesi kurulmuştur. Amacımız, ülkenin ihtiyacı olan ara insan gücü kadrosunu Atatürk İlkeleri doğrultusunda eğitilmiş, Atatürk İnkılaplarını hayat felsefesi edinmiş, Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen aydınlar olarak yetiştirmek; Türk kültürünü, medeniyetini, tarihini bilimsel araştırmalar ve kültürel faaliyetlerle halkımıza götürmektir.

Tunceli Üniversitemiz de öğrenci kantinimiz ihtiyaçları karşılayabilecek durumdadır. Tek katlı idari bina dersliklerin bulunduğu 3 katlı bir binamız mevcuttur. Üniversitemizde bir mini futbol sahası, bir basketbol sahası ve bir voleybol sahası mevcuttur. Masa Tenisi, Satranç gibi faaliyetlerin yapılabileceği, televizyon izleyip sohbet edebilecekleri huzurlu bir ortama sahiptir (117).

3.8.4. Bingöl Üniversitesi

Bingöl Üniversitesi 29.05.2007 tarih ve 26536 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5662 sayılı kanunla kurulmuştur.

Rektörlüğümüze bağlı 4 fakülte,2 enstitü,1 yüksek okul,4 meslek yüksek okulu, Enformatik Bölümü ve 1 Araştırma Merkezi bulunmaktadır.

Üniversitemizde Fen-Edebiyat, Ziraat ile İktisadi ve İdari Bilimler fakültelerinin çeşitli bölümlerinde lisans ve lisansüstü eğitime başlanmıştır. Bununla birlikte; ön lisans programlarına kayıtlı öğrencilerle de eğitim öğretim devam etmektedir.

Bingöl Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu ise; 31.03.2009 tarihinde yapılan Yükseköğretim Genel Kurul toplantısında alınan kararla kuruldu (30).

4. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel analizler ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

4.1. Araştırmada Evren ve Örneklem Seçimi

Bu araştırmanın evrenini Fırat havzasında bulunan Fırat, İnönü, Tunceli ve Bingöl üniversitelerinde öğrenim görmekte olan ortalama 60 bin öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemesini ise tesadüfi olarak 2010-2011 eğitim öğretim yılında öğrenim gören ilgili üniversitelerin merkez kampüsündeki öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamında ilgili üniversitelerde öğrenim görmekte olan gönüllü 3009 öğrenciye ulaşılmıştır (Tablo 4).

4.2. Araştırmanın Yöntemi

İstatistiksel değerlendirmeler yapılmadan önce anketlerin doğru ve geçerli doldurulup doldurulmadığı kontrol edilmiştir. Anket soruları Likert Tipi Ölçekle değerlendirilmeye alınmıştır. Likert Tipi Ölçekte “her zaman” yapılan faaliyetlerden “hiç” yapılmayan faaliyetlere doğru beş dereceli bir ölçek kullanılmıştır. Bu çalışmada yapılan etkinliklere katılma sıklığı “her zaman”, “sıklıkla”, “ara sıra”, “nadiren” ve “hiç” şeklinde veya “kesinlikle katılıyorum”, “katılıyorum”, “fikrim yok”, “katılmıyorum”, “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde beş ayrı skaladan oluşmuştur.

Bu araştırma, “açıklayıcı alan araştırmasıdır”. Açıklayıcı alan araştırmaları, durum saptama araştırmalarından biraz daha ileri giderek, durum saptadığı değişkenler arası ilişkileri araştırmaya ve ortaya çıkarmaya

çalışmaktadır. Burada amaç, araştırma konusu olan boş zaman etkinlikleri ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Bu tür araştırmalara “ilişki arayıcı araştırmalar” da denmektedir (58).

Öğrencilerin boş zaman etkinliklerinden hangilerine ve ne sıklıkla katıldıkları araştırılmıştır. Konu ile ilgili olarak yerli ve yabancı literatür taranarak, araştırma problemi hakkında gerekli bilgilere yer verilmiştir.

4.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada alan ile ilgili bilgilerin elde edilmesinde anket kullanılmıştır. Anket formu 75 sorudan oluşmaktadır. Anket formu hazırlanırken başka araştırmacıların yapmış oldukları anket soruları incelenmiştir. Bu anketin geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış olup alfa (α) değeri % 75.766 olarak bulunmuştur. Araştırma için gerekli olan anketlerin uygulanması, araştırmacı tarafından ilgili üniversitelerdeki öğrencilere uygulanmıştır.

Bu araştırmanın anket uygulama safhası 2010 –2011 eğitim-öğretim yılında uygulanmıştır. Anket formları öğrencilere verilerek bir kısmı hemen müsait olmayan öğrencilerden ise daha sonra araştırmacı, anketör tarafından alınmıştır.

4.4. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu öğrencilerin özlük niteliklerini (cinsiyet, yaş, medeni hal, üniversiteniz, fakülteniz, bölümünüz, aylık toplam geliriniz, anne-baba eğitim durumu ve meslekleri, doğum yeriniz ve ikametgahınız) öğrenmek amacıyla araştırmacı tarafından 13 soruluk form hazırlanmıştır (EK-1).

4.5. İstatistiki Değerlendirmeler

Uygulanan anketlerden elde edilen veriler kodlanarak bilgisayara girilmiş bazı istatistiksel tekniklerden yararlanılarak analiz edilmiştir. Araştırma alanından elde edilen bulgular bilgisayar ortamına aktararak SPSS (Statistic Packet For

Social Sciences 15.0) program aracılığıyla değerlendirilmeye tabii tutulmuştur. Bütün soruların frekans dağılımları çıkarılmış ve yüzdelik değerleri bulunmuştur. Değişkenler arasındaki ilişkiyi bulmak için Ki Kare testi kullanılmıştır.

İki değişken arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı ki kare testi ile incelenmiştir. Testin kullanılması için hiçbir gözenekte beklenen değerlerin beşin altında olmaması ve beklenen değer beşten küçük olan gözenek sayısının % 20'nin altına düşmemesi gerekir. Bu koşullar sağlanmadığı durumlarda, sadece çapraz tablo üzerinden frekans ve yüzde kullanılarak yorumlar yapılmaya çalışılmıştır (32, 29).

Her boş zaman etkinliği için ayrı bir tablo oluşturulmuş, tablolarda kişi sayısı ve yüzdelik oranı belirtilmiş ve tabloların altına “p” anlamlılık değerine göre yorumlamaları yapılmıştır. Tablolarda, (N) kişi sayısını, (%) işareti yüzdelik dilim oranını, (X^2) tablo değerini, (sd) ise serbestlik derecesini ifade etmektedir.

5. BULGULAR

Bu bölümde öğrencilerin cinsiyet, yaş, medeni halleri, unvan, ekonomik durumları, anne ve babaların eğitim ve meslek durumları doğum yerleri ve ikamet yerleri gibi temel sosyo-demografik özellikleri üzerinde durularak verilen cevaplardan genel bir öğrenci profili çıkarılmıştır.

Tablo 1: Üniversitelerdeki toplam öğrenci sayısı

Üniversite	N
Fırat Üniversitesi	25.000
Bingöl Üniversitesi	4.500
İnönü Üniversitesi	27.000
Tunceli Üniversitesi	3.500
Toplam	60.000

Üniversitelerdeki toplam öğrenci sayısı ortalama 60 bin kişidir.

5.1. Öğrencilerin Kişisel Bilgileri

5.1.1. Öğrencilerin Cinsiyetleri

Tablo 2: Ankete Katılanların Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kadın	1364	45,3
Erkek	1645	54,7
Toplam	3009	100,0

Anket katılan kız öğrencilerinin % 45,3 oranında olduğu, % 54,7 oranında ise erkek öğrencilerin olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2).

5.1.2. Öğrencilerin Yaşları

Tablo 3: Ankete Katılanların Yaşlarına Göre Dağılımları

Yaş	N	%
17-20	915	30,4
20-23	1783	59,3
24-27	261	8,7
28-31	50	1,7
Toplam	3009	100,0

Ankete katılan öğrencilerin yaşları, % 30,4 ü 17-20 yaş, % 59,3 ü 20-23 yaş, % 8,7 si 24-27 yaş ve % 1,7 i 28-31 yaş arasında olanlardan oluşmaktadır (Tablo 3).

5.1.3. Öğrencilerin Medeni Durumları

Tablo 4: Ankete Katılanların Medeni Hallerine Göre Dağılımı

Medeni Hal	N	%
Evli	86	2,9
Bekâr	2874	95,5
Boşanmış	38	1,3
Eşi Ölmüş	11	0,4
Toplam	3009	100,0

Ankete katılan üniversite öğrencilerinin %2,9 oranında evli oldukları, bekar olanların %95,5, boşanmış % 1,3 ve eşi vefat etmiş öğrencilerin ise % 0,4 oranında oldukları belirlenmiştir (Tablo 4).

Tablo 5: Ankete Katılanların Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	N	%
Fırat Üniversitesi	1379	45,8
Bingöl Üniversitesi	206	6,8
İnönü Üniversitesi	1219	40,5
Tunceli Üniversitesi	205	6,8
Toplam	3009	100,0

Ankete, Fırat Üniversitesi 1379 öğrenci % 45,8 oranında, Bingöl Üniversitesinden 206 öğrenci %6,8, İnönü Üniversitesinden 1219 öğrenci %40,5 ve Tunceli Üniversitesinden 205 öğrenci %6,8 oranında katıldıkları istatistiksel olarak yüzdeler diliminde tespit edilmiştir (Tablo 5).

Tablo 6: Ankete Katılanların Fakülteleere Göre Dağılımı

Fakülte	N	%
Fen Fakültesi	700	23,3
Eğitim Fakültesi	398	13,2
Teknik-Eğitim Fakültesi	6	0,2
Besyo	314	10,4
Eczacılık	100	3,3
Mühendislik Fakültesi	677	22,5
G. Sanat-Konservatuar	43	1,4
İnsani ve Sos. Bil. Fakültesi	174	5,8
Tip	16	0,5
M. Y. O	207	6,9
İletişim Fakültesi	168	5,6
S. Y. O	114	3,8
İlahiyat Fakültesi	92	3,1
Toplam	3009	100,0

Ankete katılanların, Fen fakültesinde %23,3 oranında, eğitim fakültesinde % 13,2 teknik eğitim fakültesinde %0,2, Besyo'da %10,4 oranında, eczacılık fakültesinde % 3,3, mühendislik fakültesinde %22,5 oranında, güzel sanatlar ve

konservatuarda %1,4, insani ve sosyal bilimlerde %5,8 oranında, tıp fakültesinde %0,5, meslek yüksek okulunda %6,9 oranında, iletişim fakültesinde %5,6, sağlık yüksek okulunda %3,8 ve ilahiyat fakültesinde %3,1 oranında oldukları tespit edilmiştir (Tablo 6).

5.1.4. Öğrencilerin Gelir Durumları

Tablo 7: Ankete Katılanların Gelir Durumuna Göre Dağılımı

Gelir Durumu (TL)	N	%
0-250	1101	36,6
251-500	1392	46,3
501-750	405	13,5
751+	111	3,7
Toplam	3009	100,0

Ankete katılan öğrencilerinin aylık geliri 0-250 TL arasında olan %36,6 oranında, 251-500 TL arasında %46,3, 501-750 TL arasında %13,5 oranında, 750 TL ve üstü geliri olanların %3,7 oranında istatistiksel yüzdeler olarak tespit edilmiştir. (Tablo 7)

5.1.5. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumları

Ankete katılan üniversite öğrencilerinin baba eğitim oranlarına bakıldığında, okur-yazar olmayanların % 3,7 oranında, ilkokul mezunu olanların % 50,1, orta öğretimden mezun olanların %31,6 ve üniversiteden mezun olanların ise % 14,6 oranında oldukları belirlenmiştir. Tabloya göre öğrencilerin baba eğitim durumlarına bakıldığında, % 50 sinin oranında ilkokul mezunu olduğunu, %14,6 sınıfın ise üniversiteden mezun olduğu istatistiksel olarak yüzdeler diliminde tespit edilmiştir. (Tablo 8).

Tablo 8: Ankete Katılanların Baba Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Baba Eğitim Durumu	N	%
Okur -yazar değil	111	3,7
İlköğretim	1509	50,1
Ortaöğretim	950	31,6
Üniversite	439	14,6
Toplam	3009	100,0

5.1.6. Öğrencilerin Babalarının Mesleki Durumları

Üniversite öğrencilerinin babalarının mesleklerine bakıldığında zaman serbest meslekle uğraşanların % 19,8 oranında, çiftçi olanların % 9,2, memur olan % 25,0, emekli % 17,7 oranında, özel sektörde çalışanların % 8,8 oranında, işsiz olanların % 1,1, işçi olan % 7,6 ve esnaf olanların işe % 10,8 oranında oldukları gözlemlenmiştir (Tablo 9).

Tablo 9: Ankete Katılanların Baba Mesleğine Göre Dağılımı

Babanızın Mesleği	N	%
Serbest	597	19,8
Çiftçi	276	9,2
Memur	753	25,0
Emekli	533	17,7
Özel sektör	264	8,8
İşsiz	32	1,1
İşçi	228	7,6
Esnaf	326	10,8
Toplam	3009	100,0

5.1.7. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumları

Ankete katılan üniversite öğrencilerinin okur -yazar olmayan annelerinin % 15,9 oranında, ilköğretim mezunu olan % 63,8 oranında, orta öğretimden mezun olan annelerin %16,5, üniversite mezunu olan annelerin işe %3,8 oranında oldukları tespit edilmiştir.

Öğrenci annelerin eğitim durumlarına baktığımızda ilkokul mezunu % 63,8 iken bu oran üniversite mezunu olan anneler % 3,8 oranı gibi düşük seviyede olduğu görülmüştür.. Yine % 16 ya yakın bir oranda okur-yazar olmayan annelerin olduğu istatistiksel olarak tespit edilmiştir. (Tablo 10).

Tablo 10: Ankete Katılanların Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Anne Eğitim Durumu	N	%
Okur-yazar değil	479	15,9
İlköğretim	1921	63,8
Ortaöğretim	496	16,5
Üniversite	113	3,8
Toplam	3009	100,0

5.1.8. Öğrencilerin Anne Meslek Durumları

Ankete katılan öğrencilerin ev hanımı olan annelerinin %83,0 oranında, memur olanların %9,0 oranında, özel sektörde çalışan annelerin %5,6 ve emekli olanların işe % 2,3 oranında oldukları görülmektedir (Tablo 11).

Tablo 11: Ankete Katılanların Anne Mesleğine Göre Dağılımı

Annenizin Mesleği	N	%
Ev hanımı	2498	83,0
Memur	272	9,0
Özel sektör	169	5,6
Emekli	70	2,3
Toplam	3009	100,0

5.1.9. Öğrencilerin Doğum Yerleri

Ankete katılan üniversite öğrencilerinin doğum yerlerine göre oranlarına bakıldı zaman, büyükşehirde doğanların % 15,1 oranında, il de dünyaya gelenlerin %58,7, doğum yeri ilçe olanların % 17,4 oranında, doğum yeri köy olanların ise % 8,8 oranında oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilerin yarısından fazlasının illerde dünyaya geldiklerini, büyükşehirde doğanların ise % 15 oranında olduklarını geri kalan % 25’lik oranın ise ilçe ve köylerde dünyaya geldikleri görülmüştür (Tablo 12).

Tablo 12: Ankete Katılanların Doğum Yerlerine Göre Dağılımı

Doğum Yeri	N	%
Büyükşehir	454	15,1
İl	1765	58,7
İlçe	525	17,4
Köy	265	8,8
Toplam	3009	100,0

5.1.10. Öğrencilerin İkamet Yerleri

Üniversite öğrencilerinin ikamet ettikleri yerlere göre oranlarına bakıldığında zaman, kirada oturanların %26,9 oranında, mülkiyet sahibi olarak ikamet eden öğrencilerin %53,1 oranında, yurttaki kalanların %18,7 ve misafirhanede kalan öğrencilerin ise %1,4 oranında oldukları tespit edilmiştir (Tablo 13).

Tablo 13: Ankete katılanların İkametgah Yerlerine Göre Dağılımı

İkametgah	N	%
Kira	809	26,9
Mülk	1597	53,1
Yurt	562	18,7
Misafirhane	41	1,4
Toplam	3009	100,0

5.2. Öğrencilerin Katıldıkları Boş Zaman Etkinlikleri

Tablo 14: Cinsiyet ile Okuma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı

Kitap, Gazete, Dergi Okuma Sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Cinsiyet	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Kadın	206-6.8	501-16.7	458-15.2	118-3.9	81-2.7	1364-45.3
Erkek	235-7.8	594-19.7	516-17.1	195-6.5	105-3.5	1645-54.7
Toplam	441-14.7	1095-36.4	974-32.4	313-10.4	186-6.2	3009-100.0

Kitap, gazete ve dergi okurum sorusuna, kız öğrenciler; % 6,8 her zaman, %16,7 sıklıkla, %15,2 nadiren ve %2,7 asla oranında cevap vermişlerdir. Erkekler ise % 7,8 her zaman, %19,7 sıklıkla, %17,1 ara sıra, %6,5 nadiren ve %3,5 oranında asla cevabı verdikleri istatistiksel olarak tespit edilmiştir.(Tablo 14)

Tablo 15: Üniversite İle Okuma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı

Kitap, Gazete, Dergi Okuma Sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Üniversite	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Fırat Üni.	191-6.3	511-17.0	442 -14.7	145-4.8	90-3.0	1379-45.8
Bingöl Üni.	40-1.3	59-2.0	78-2.6	22-0.07	7-0.02	206-6.8
İnönü Üni.	169-5.6	470-15.6	378-12.6	120-4.0	82-2.7	1219-40.5
Tunceli Üni.	41-1.4	55-1.8	76-2.5	26-0.09	7-0.02	205-6.8
Toplam	441-14.7	1095-36.4	974-32.4	313-10.4	186-6.2	3009-100.0

Tabloya göre Fırat ünv. de kitap, gazete, dergi okurum diyenlerin oranı %17,0 sıklıkla, %14,7 oranında ara sıra ve % 3,0 asla, Bingöl ünv. de %2,6 ara sıra, %2,0 oranında sıklıkla ve 0,2 oranında asla, İnönü ünv. de %15,6 oranında sıklıkla, %12,6 ara sıra ve %2,7 oranında işe asla, Tunceli ünv. de %2,5 oranında ara sıra, %1,8 oranında sıklıkla ve %0,2 oranında asla cevabı verdikleri istatistiksel olarak tespit edilmiştir (Tablo 15).

Tablo 16: Gelir Durumu İle Okuma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı

Kitap, Gazete, Dergi Okuma Sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Gelir (TL)	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
0-250	166-5.5	375-12.5	383 -12.7	103-3.4	74-2.5	1101-36.6
251-500	192-6.4	534-17.7	424-14.1	153-5.1	89-3.0	1392-46.3
501-750	64-2.1	144-4.8	135-4.5	43-1.4	19-0.06	405-13.5
751+	19-0.06	42-1.4	32 -1.1	14-0.05	4-0.01	111-3.7
Toplam	441-14.7	1095-36.4	974-32.4	313-10.4	186-6.2	3009 -100.0

Geliri 250 TL ye kadar olan öğrencilerin kitap, gazete ve dergi okuma sıklıklarına baktığımız zaman % 12,7 sinin ara sıra cevabı verdikleri, geliri 251 TL den 750 TL ve üzerine kadar olan öğrencilerin işe boş zamanlarında kitap, gazete ve dergi okuma sıklıklarının daha fazla olduğunu ve % 5 oranında bir grubun ise asla kitap, gazete ve dergi okumadıkları istatistiksel olarak yüzdelik dilimde görülmüştür (Tablo 16).

5.2.1. Öğrencilerin Kitap, Gazete ve Dergi Okuma Durumları

5.2.1.1. Öğrenciler Tarafından Okunan Kitaplar

Tablo 17: Öğrencilerin Kitap Okuma Tercihleri

	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Kitaplar						
Şiir	444-14.8	852-28.3	819-27.2	552-18.3	342 -11.4	3009 -100.0
Roman	626-20.8	983-32.7	790-26.3	357-11.9	253-8.4	3009 -100.0
Turizm-Gezi	362-12.0	752-25.0	772-25.7	599 -19.9	524-17.4	3009-100.0
Hikâye	365-12.1	723-24.0	823-27.4	629 -20.9	469 -15.6	3009-100.0
Deneme	360-12.0	788-26.2	702-23.3	603-20.0	556 -18.5	3009-100.0
Klasikler	440-14.6	838-27.8	787-26.2	532-17.7	412-13.7	3009-100.0
Dini	511-17.0	845-28.1	836-27.8	484-16.1	333-11.1	3009-100.0
Politika	485-16.1	816-27.1	683-22.7	492-16.4	533 -17.7	3009-100.0
Güncel	562-18.7	970-32.2	736-24.5	406-13.5	335-11.1	3009-100.0
Ekonomi	434-14.4	785-26.1	660-21.9	579 -19.2	551-18.3	3009-100.0
Popüler Bil.	479 -15.9	938-31.2	762-25.3	451 -15.0	379 -12.6	3009-100.0
Tarih	502 -16.7	889-29.5	739-24.6	463-15.4	416-13.8	3009-100.0

Şiir, öğrenciler tarafından sıklıkla okunan kitaplar arasında % 28.3, ara sıra okuyorum diyenlerin oranı da % 27.2 olarak görülmektedir. Öğrencilerin boş zaman etkinlikleri içinde roman okuma oranı % 32.7 sıklıkla, %26.3 ara sıra,

%11.9 da nadiren görülmektedir. Turizm kitapları % 25.7, hikaye kitapları işe % 27.4 oranında ara sıra okunan kitaplar arasındadır. Deneme % 26.2 sıklıkla, klasikler ve dini kitaplarda sıklıkla okunan kitaplar arasında görülmektedir. Politika sıklıkla okunan kitaplar arasında bulunmakla beraber, ara sıra okuyanların oranı % 22.7, nadiren okuyanların oranı da % 16.4 tür. Güncel gelişmeleri takip etme öğrenciler tarafından % 32.2 sıklıkla, % 24.5 ara sıra, % 18.7 oranında işe her zaman olarak sıralanmıştır. Ekonomi % 26.1 oranında sıklıkla, % 21.9 oranında ara sıra okunan kitaplar arasında, popüler bilim ve tarih kitapları da sıklıkla en fazla okunan kitaplar arasında iken, popüler bilim % 25.3, tarih kitaplarının da % 24.6 okudukları istatistiksel olarak yüzdeler dilimde görülmüştür. (Tablo 17).

5.2.1.2. Öğrenciler Tarafından Okunan Dergiler

Tablo 18: Öğrencilerin Dergi Okuma Tercihleri Dağılımı

	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Dergiler	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
İlmi	710-23.6	971-32.3	648-21.5	348-11.6	332-11.0	3009 -100.0
Dini	597-19.8	880-29.2	721-24.0	447-14.9	364-12.1	3009 -100.0
Edebi	546-18.1	877-29.1	756-25.1	443-14.7	387-12.9	3009-100.0
Siyasi	526-17.5	786-26.1	734-24.4	485-16.1	478-15.9	3009-100.0
Magazin	506-16.8	785-26.1	680-22.6	468-15.6	570-18.9	3009-100.0
Hobi	602-20.0	951-31.6	692-23.0	407-13.5	357-11.9	3009-100.0

Araştırmada, öğrencilere boş zamanlarında hangi tür dergi okudukları sorulmuştur. Alınan cevaplarda sıklıkla ilmi dergi okurum diyenlerin oranı % 32.3 olmuştur. Dini dergi okuma sıklığı işe % 38.2 olarak görülmektedir. Edebi dergilerin okunma oranları % 29.1 olup, siyasi ve magazin dergilerinin okunma

oranları da % 26.1 olarak bulunmuştur. Hobi dergilerini de öğrenciler % 31.6 sıklıkla, % 23.0 ara sıra, % 13.5 ile nadiren okuduklarını belirtmişlerdir (Tablo 18).

5.2.1.3. Öğrenciler Tarafından Okunan Gazete Bölümleri

Tablo 19: Öğrencilerin Gazete Bölümlerini Okuma Tercihleri Dağılımı

	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Gazete	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Birinci sayfa	1173-39.0	940-31.2	466-15.5	187-6.2	243-8.1	3009-100.0
Siyaset	667- 22.2	888-29.5	692-23.0	370-12.3	392-13.0	3009-100.0
Ekonomi	488- 16.2	772- 25.7	715-23.8	544-18.1	490-16.3	3009-100.0
Spor	793-26.4	820-27.3	528-17.5	382-12.7	486-16.2	3009-100.0
Magazin	576-19.1	808-26.8	712-23.7	458-15.2	455-15.1	3009-100.0
Köşe yazısı	603-20.0	957-31.8	764-25.4	383-12.7	302-10.0	3009-100.0
Kültür-sanat	615-20.4	965-32.1	766-25.5	375-12.5	288-9.6	3009-100.0
Bulmaca	792-26.3	854-28.4	636-21.1	402-13.4	325-10.8	3009-100.0

Öğrencilerin gazete bölümlerini okuma oranları tablo 18’de verilmektedir . Buna göre birinci sayfayı okuma oranları her zaman % 39.0, sıklıkla okuma oranı ise % 31.2 olarak bulunmuştur. . Siyaset haberlerinin verildiği bölümler ise öğrenciler tarafından % 29.5 sıklıkla, % 22.2 her zaman, % 23.0 ara sıra okunmaktadır. Ekonomi sayfası da öğrenciler tarafından % 25.7 oranında sıklıkla okunan bölümlerdir. Spor köşesi ve spor sayfaları ise en yüksek oranla % 27.3 sıklıkla, % 17.5 ile ara sıra okunan bölüm olarak gelmektedir. Magazin köşesi % 26.8 sıklıkla, % 23.7 oranında ara sıra okunan bölümlerdir. Köşe yazıları % 31.8 ile sıklıkla, % 25.4 ara sıra okunan yazı dizileridir. Gazetelerin kültür-sanat bölümleri % 32.1 sıklıkla % 25.5 ile ara sıra okunan bölümlerdendir. Bulmaca

bölümlerine öğrencilerin % 28.4 ile rağbet gösterdikleri istatistiksel olarak tespit edilmiştir.(Tablo 19)

5.2.2. Öğrencilerin Müzik Etkinliklerine Katılma Durumları

Tablo 20: Cinsiyet ile Müzik Dinlerim, Müzik Aleti Çalarım Arasındaki İlişki Dağılımı

Müzik dinleme ve müzik aleti çalma sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Cinsiyet	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Kadın	292-9.7	526-17.5	367-12.2	122-4.1	57-1.9	1364-45.3
Erkek	342-11.4	554 -18.4	476 -15.8	165 -5.5	108-3.6	1645-54.7
Toplam	634-21.1	1080 -35.9	843 -28.0	287-9.5	165-5.5	3009-100.0

$X^2=9.487$ $sd= 4$ $p> 0.053$

Kız öğrencilerin boş zamanlarında müzik dinlerim ve müzik aleti çalarım sorusuna %9.7 si her zaman, %17.5 sıklıkla, %12.2 ara sıra, %4.1 nadiren ve % 1.9'u oranında asla cevabını, erkek öğrenciler % 11.4 her zaman, %18.4 sıklıkla, %15.8 ara sıra, %5.5 nadiren ve % 3.6 oranında asla cevabını vermişlerdir.İstatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir($p>0.05$ Tablo 20)

Tablo 21: Üniversite İle Müzik Dinlerim, Müzik Aleti Çalarım Arasındaki İlişki Dağılımı

Müzik dinleme ve müzik aleti çalma sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Üniversite	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Fırat Üni.	283 - 9,4	534 - 17,7	366 - 12,2	125 - 4,2	71 - 2,4	1379 - 45,8
Bingöl Üni.	42 - 1,4	59 - 2,0	70 - 2,3	26 - 0 ,09	9 - 0,003	206 - 6,8
İnönü Üni.	262 -8,7	431- 14,3	345 - 11,5	109 - 3,6	72 - 2,4	1219 - 40,5
Tunceli Üni.	47 - 1,6	56 - 1,9	62 - 2,1	27 - 0 ,09	13 - 0 ,04	205 - 6,8
Toplam	634 - 21,1	1080 - 35,9	843 - 28,0	287 - 9,5	165 - 5,5	3009 - 100,0

$X^2= 21.026$ $sd= 12$ $p> 0,036$

Fırat ünv. deki öğrenciler boş zamanlarında müzik dinlerim, müzik aleti çalarım sorusuna sıklıkla %17,7 oranında, ara sıra diyenler %12,2, asla diyenler ise %2,4 oranında, Bingöl Üniversitesindeki öğrencilerin %2,3'ü ara sıra, %2,0 oranında sıklıkla, %0,3 asla, İnönü Üniversitesindeki öğrenciler %14,3 oranında sıklıkla, %11,5 i ara sıra, %2,4'ü ise asla, Tunceli Üniversitesindeki öğrencilerin %2,1 oranı ara sıra, %1,9 u sıklıkla, ve %0,4 oranında ise asla cevabı verdikleri görülmüştür. İstatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir ($p>0.05$ Tablo 21).

Tablo 22: Gelir İle Müzik Dinlerim, Müzik Aleti Çalarım Arasındaki İlişki Dağılımı

Müzik dinleme ve müzik aleti çalma sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Gelir (TL)	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
0-250	250-8,3%	384-12,8%	296-9,8%	103-3,4%	68-2,3%	1101-36,6%
251-500	271-9,0	508-16,9	394 -13,1	149-5,0	70-2,3	1392-46,3
501-750	94-3,1	141-4,7	119-4,0	25-00,8	26-00,9	405-13,5
751+	19-0,6	47-1,6	34-1,1	10-0,3	1-0,0	111-3,7
Toplam	634-21,1	1080-35,9	843-28,0	287-9,5	165-5,5	3009-100
$X^2=21.026$ sd=12 $p>0.50$						

Öğrencilerin boş zamanlarında sıklıkla müzik dinlediklerini ya da müzik aleti çaldıklarını tabloya bakarak söyleyebiliriz. Gelir durumu ile müzik dinleme arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir ($p>0.05$ Tablo 22).

5.2.3. Öğrencilerin Televizyon, Video ve VCD İzleme Durumları

Tablo 23: Cinsiyet ile TV, Video, VCD Arasındaki İlişki Dağılımı

TV, Video ve VCD İzleme Sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Cinsiyet	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Kadın	248-8,2	459-15,3	366-12,2	199-6,6	92-3,1	1364-45,3
Erkek	297-9,9	572-19,0	473-15,7	185-6,1	118-3,9	1645-54,7
Toplam	545-18,1	1031-34,3	839-27,9	384 -12,8	210-7,0	3009-100
$X^2 = 9.487$ sd= 4 p> 0.092						

Boş zamanlarımda TV, video, VCD izlerim diyen bayan öğrenciler %8,2 oranında her zaman, %15,3 sıklıkla, %12,2 ara sıra, %6,6 nadiren, % 3,1 oranında asla diyerek, erkek öğrenciler %9,9 her zaman, %19,0 sıklıkla, %15,7 ara sıra, %6,1 nadiren ve %3,9 oranında asla diyerek cevap verdikleri tespit edilmiştir. Cinsiyet ile TV izleme oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır.(p> 0.05 Tablo 23).

Tablo 24: Üniversite ile TV, Video, VCD İzlerim Arasındaki İlişki Dağılımı

TV, Video ve VCD İzleme Sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Üniversite	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Fırat Üni.	243-8,1	489-16,3	384-12,8	162-5,4	101-3,4	1379-45,8
Bingöl Üni.	36-1,2	52-1,7	75-2,5	32-1,1	11-00,4	206-6,8
İnönü Üni.	228-7,6	431-14,3	317-10,5	154-5,1	89-3,0	1219-40,5
Tunceli Üni.	38-1,3	59-2,0	63-2,1	36-1,2	9 – 0,03	205-6,8
Toplam	545-18,1	1031-34,3	839-27,9	384-12,8	210-7,0	3009-100
$X^2 = 21.026$ sd=12 p > 0.15						

Fırat Üniversitesinde okuyan öğrencilerin boş zamanlarda tv, video, vcd izlerim sorusuna % 16,3 ile sıklıkla, %12,8 ile ara sıra, %3,4 oranında işe asla, Bingöl Üniversitesindeki öğrenciler %2,5 oranında ara sıra, %1,7 sıklıkla, %0,4 asla, İnönü Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler % 14,3 sıklıkla, %10,5 ara sıra, %3,0 asla, Tunceli Üniversitesindeki öğrenciler %2,1 ara sıra, %2,0 sıklıkla ve % 0,3 oranında ise asla cevabını verdikleri görülmüştür. İstatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmemiştir. ($p > 0.05$ Tablo 24).

Tablo 25: Gelir ile TV , Video, VCD İzlerim Arasındaki İlişki Dağılımı

TV,Video ve VCD İzleme Sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Gelir (TL)	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
0-250	197-6,5	348-11,6	330-11,0	161-5,4	65-2,2	1101-36,6
251-500	241-8,0	508-16,9	365-12,1	165-5,5	113-3,8	1392-46,3
501-750	78-2,6	140-4,7	115-3,8	41-1,4	31-1,0	405-13,5
751+	29-1,0	35-1,2	29-1,0	17 – 0,06	1-0	111-3,7
Toplam	545-18,1	1031-34,3	839-27,9	384-12,8	210-7,0	3009-100
$X^2= 21.026 \quad sd=12 \quad p> 0.50$						

Tabloya göre öğrencilerin gelir durumları ile boş zamanlarında TV, video ve Vcd izleme oranları arasında bir anlamlılık görülmediği, ve gelirin miktarı ne kadar olursa olsun öğrencilerin boş zamanlarında sıklıkla TV, video ya da Vcd izledikleri tespit edilmiştir ($p > 0.05$ Tablo 25).

5.2.4. Öğrencilerin Sinema ve Tiyatroya Gitme Durumları

Tablo 26: Cinsiyet İle Sinema ve Tiyatro İzleme Arasındaki İlişki Dağılımı

Sinema ve Tiyatroya Gitme Sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Cinsiyet	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Kadın	165-5,5	367 -12,2	420-14,0	293-9,7	119-4,0	1364-45,3
Erkek	226-7,5	439-14,6	466- 15,5	344-11,4	170-5,6	1645-54,7
Toplam	391-13,0	806-26,8	886-29,4	637-21,2	289-9,6	3009-100
$X^2 = 9.487$ $sd = 4$ $p > 0.265$						

Boş zamanlarında sinema ve tiyatroya giderim diyen bayan öğrencilerden her zaman diyenlerin oranı % 5,5, sıklıkla diyenler %12,2, ara sıra cevabını verenler %14,0 nadiren diyenlerin oranı %9,7 iken asla yanıtını verenler ise %4,0 oranında tespit edilmiştir. Aynı soruya erkek öğrencilerin %7,5 oranında her zaman, % 14,6 oranında sıklıkla, ara sıra %15,5 oranında, nadiren % 11,4 oranında, % 5,6 oranında asla cevabı verdikleri görülmüştür. Cinsiyet ile sinema ve tiyatroya gitme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir ($p > 0.05$ Tablo 26).

Tablo 27: Üniversite İle Sinema ve Tiyatro İzleme Arasındaki İlişki Dağılımı

Sinema ve Tiyatroya Gitme Sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Üniversite	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Fırat Üni.	161-5,4	372-12,4	401-13,3	304-10,1	141-4,7	1379-45,8
Bingöl Üni.	22-0,7	31-1,0	65-2,2	58-1,9	30-1,0	206-6,8
İnönü Üni.	187-6,2	377-12,5	348-11,6	211-7,0	96-3,2	1219-40,5
Tunceli Üni.	21-0,7	26-0,9	72-2,4	64-2,1	22-0,7	205-6,8
Toplam	391-13,0	806-26,8	886-29,4	637-21,2	289-9,6	3009-100
$X^2 = 21.026$ $sd = 12$ $p < 0.01$						

Boş zamanlarda sinema ve tiyatroya giderim diyen öğrenciler Fırat Üniversitesinde %13,3 oranında ara sıra , %12,4 ü sıklıkla, %4,7 asla, Bingöl Üniversitesindeki öğrenciler % 2,2 ara sıra, %1,0 oranında sıklıkla, %1,0 asla, İnönü Üniversitesindeki öğrenciler %12,5 sıklıkla, % 11,6 oranında ara sıra, %3,2 asla, Tunceli Üniversitesindeki öğrenciler %2,4 oranında ara sıra, % 0,9 oranında sıklıkla, % 0,7 oranında ise asla cevabı vermişlerdir. Üniversiteler ile sinema ve tiyatroya gitme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p < 0.05$ Tablo 27).

Tablo 28: Gelir İle Sinema ve Tiyatro İzlerim Arasındaki İlişki Dağılımı

Sinema ve Tiyatroya Gitme Sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Gelir (TL)	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
0-250	143-4,8	268-8,9	311-10,3	265-8,8	114-3,8	1101-36,6
251-500	187-6,2	386-13,4	304-12,8	276-9,2	139-4,6	1392-46,3
501-750	42-1,4	110-3,7	155-5,2	66-2,2	32-1,1	405-13,5
751+	19-0,6	24-0,8	34-1,1	30-1,0	4-0,1	111 - 3,7
Toplam	391-13,0	806-26,8	886-29,4	637-21,2	289-9,6	3009 - 100
$X^2 = 21.026$ sd=12 $p < 0.00$						

Geliri 250 TL ye kadar olan öğrencilerin ara sıra,250-500 TL arasında olanların sıklıkla ve geliri 500 ve 750 TL üzerinde olanlarında boş zamanlarında sinema ve tiyatroya ara sıra gittikleri söylenebilir. Gelir durumu ile sinema ve tiyatroya gitme sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmüştür. ($p < 0.05$ Tablo 28).

5.2.5. Öğrencilerin Çarşı, Pazar Gezme, Alışveriş Yapma Durumları

Tablo 29: Cinsiyet İle Çarşı Pazar Gezme, Alışveriş Yapma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı

Çarşı Pazar Gezme ve Alışveriş Yapma Sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Cinsiyet	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Kadın	219-7,3	410-13,6	406-13,5	211 -7,0	118 -3,9	1364-45,3
Erkek	240-8,0	477-15,9	510-16,9	276-9,2	142-4,7	1645-54,7
Toplam	459-15,3	887-29,5	916 -30,4	487-16,2	260-8,6	3009 -100
$X^2=9,487$ $sd=4$ $p>0,645$						

Bayan öğrencilerin boş zamanlarında çarşı pazar gezerim, alışveriş yaparım sorusuna, %7,3 oranında her zaman, %13,6 oranında sıklıkla, %13,5 oranında ara sıra, %7,0 nadiren ve % 3,9 oranında işe asla cevabı verdikleri tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin işe aynı soruya % 8,0 her zaman, %15,9 sıklıkla, %16,9 oranında ara sıra, %9,2 nadiren ve %4,7 oranında işe asla cevabı verdikleri görülmüştür. Cinsiyet ile alışveriş yapma sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. ($p > 0,05$ Tablo 29).

Tablo 30: Üniversite İle Çarşı Pazar Gezerim, Alışveriş Yapma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı

Çarşı Pazar Gezme ve Alışveriş Yapma Sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Üniversite	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Fırat Üni.	217-7,2	405-13,5	419-13,9	220-7,3	118-3,9	1379-45,8
Bingöl Üni.	23-0,8	33-1,1	85-2,8	43-1,4	22-0,7	206-6,8
İnönü Üni.	197-6,5	408-13,6	345-11,5	170-5,6	99-3,3	1219-40,5
Tunceli Üni.	22-0,7	41-1,4	67-2,2	54-1,8	21-0,7	205-6,8
Toplam	459-15,3	887-29,5	916-30,4	487-16,2	260-8,6	3009-100
$X^2=21,026$ $sd=12$ $p<0,00$						

Tabloya göre Fırat Üniversitesindeki öğrenciler boş zamanlarda çarşı pazar gezer, alışveriş yaparım % 13,9 oranında ara sıra, %13,5 sıklıkla, % 3,9 asla,

Bingöl Üniversitesindeki öğrenciler % 2,8 oranında ara sıra, % 1,1 sıklıkla, %0,7 oranında asla, İnönü Üniversitesindeki öğrenciler % 13,6 oranında sıklıkla, % 11,5 ara sıra, % 3,3 asla, Tunceli Üniversitesindeki öğrenciler % 2,2 oranında ara sıra, % 1,4 sıklıkla ve % 0,7 oranında ise asla cevabını vermişlerdir. Üniversiteler ile alışveriş yapma sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmüştür ($p < 0.05$ Tablo 30).

Tablo 31: Gelir İle Çarşı Pazar Gezerim, Alışveriş Yapma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı

Çarşı Pazar Gezme ve Alışveriş Yapma Sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Gelir (TL)	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
0-250	174-5,8	317-10,5	336-11,2	175-5,8	99-3,3	1101-36,6
251-500	207-6,9	418-13,9	422-14	226-7,5	119-4	1392-46,3
501-750	64-2,1	113-3,8	126-4,2	68-2,3	34-1,1	405-13,5
751+	14-0,05	39-1,3	32-1,1	18-0,06	8-0,03	111-3,7
Toplam	459-15,3	887-29,5	916-30,4	487-16,2	260-8,6	3009-100
$X^2 = 21.026$ $sd = 12$ $p < 0.01$						

Boş zamanlarımda çarşı-pazar gezer alışveriş yaparım sorusuna, geliri 250 TL ye kadar olan öğrencilerin öncelikli olarak % 11.2 oranında ara sıra, 500 TL ye kadar geliri olanların % 14.0 oranında ara sıra, 750 TL ye kadar olan öğrencilerin cevap sıklıklarına göre öncelikle ara sıra dediklerini, geliri 751 TL ve üzerinde olan öğrencilerin ise sıklıkla alışveriş yaparım dedikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin gelir durumları ile alışveriş yapma sıklıkları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. ($p < 0.05$ Tablo 31).

5.2.6. Öğrencilerin Spor Yapma Durumları

Tablo 32: Cinsiyet İle Spor Yapma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı

Spor Yapma Sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Cinsiyet	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Kadın	214-7,1	363-12,1	318-10,6	280-9,3	189-6,3	1364-45,3
Erkek	388-12,9	521-17,3	398-13,2	210-7,0	128-4,3	1645-54,7
Toplam	602-20	884-29,4	716-23,8	490-16,3	317-10,5	3009-100
$\chi^2 = 9.487$ sd = 4 p < 0.00						

Öğrencilerin boş zamanlarında spor yaparım, spor yarışmalarını izlerim sorusuna bayan öğrencilerin %7,1 oranında her zaman, %12,1 oranında sıklıkla, %10,6 oranında ara sıra, %9,3 nadiren ve %6,3 oranında işe asla cevabı verdikleri, erkek öğrencilerin %12,9 oranında her zaman, %17,3 sıklıkla, %13,2 oranında ara sıra, %7,0 nadiren ve %4,3 oranında işe asla cevabı verdikleri tespit edilmiştir. Cinsiyet ile spor yapma sıklıkları arasında anlamlı bir fark olduğu gözlemlenmiştir (p< 0.05 Tablo 32).

Tablo 33: Üniversite İle Spor Yaparım/Spor yarışmalarını İzlerim Arasındaki İlişki Dağılımı

Spor Yapma Sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Üniversite	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Fırat Üni.	240-8	425-14,1	324-10,8	231-7,7	159-5,3	1379-45,8
Bingöl Üni.	44-1,5	42-1,4	56-1,9	40-1,3	24-0,08	206-6,8
İnönü Üni.	276-9,2	373-12,4	278-9,2	176-5,8	116-3,9	1219-40,5
Tunceli Üni.	42-1,4	44-1,5	58-1,9	43-1,4	18-0,06	205-6,8
Toplam	602-20	884-29,4	716-23,8	490-16,3	317 -10,5	3009-100
$\chi^2 = 21.026$ sd = 12 p < 0.01						

Fırat Üniversitesindeki öğrenciler boş zamanlarda spor yaparım, spor karşılaşmaları izlerim e % 14,1 oranında sıklıkla, % 10,8 ile ara sıra, % 5,3 asla, Bingöl Üniversitesinde okuyan öğrenciler % 1,9 oranında ara sıra, %1,4 sıklıkla, %0,8 oranında asla, İnönü Üniversitesindeki öğrenciler % 12,4 sıklıkla, % 9,2 oranında ara sıra, % 3,9 asla, Tunceli Üniversitesindeki öğrenciler % 1,9 oranında ara sıra, % 1,5 oranında sıklıkla ve % 0,6 oranında işe asla diyerek yanıt vermişlerdir. Üniversiteler ile spor yapma sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmüştür.(Tablo 33).

Tablo 34: Gelir İle Spor Yaparım/Spor Yarışmalarını İzlerim Arasındaki İlişki Dağılımı

Spor Yapma ve Spor Yarışmaları İzleme Sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Gelir (TL)	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
0-250	231-7,7	305-10,1	244-8,1	201-6,7	120-4,0	1101-36,6
251-500	263-8,7	437-14,5	355-11,8	207-6,9	130-4,3	1392-46,3
501-750	93-3,1	110-3,7	89-3,0	63-2,1	50-1,7	405-13,5
751+	15-0,05	32-1,1	28-0,09	19-0,06	17-0,06	111-3,7
Toplam	602-20	884-29,4	716-23,8	490-16,3	317-10,5	3009-100
$X^2 = 21.026$ $sd = 12$ $p > 0.28$						

Geliri 250 TL' den 750 TL ye kadar olan öğrencilerin spor yaparım ve ya spor karşılaşmaları izlerim sorusuna öncelikli olarak sıklıkla dedikleri % 29.4 oranında tespit edilmiştir. Yine aynı soruya öğrencilerin 23.8 oranında ara sıra dedikleri ve % 10.5 oranında bir kesimin ise asla cevabı verdikleri görülmüştür. Öğrencilerin gelir durumu ile spor yapma sıklıkları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir($p > 0.05$ Tablo 34).

5.2.7. Öğrencilerin Sosyal-Kültürel Faaliyetlere Katılma Durumları

Tablo 35: Cinsiyet İle Sosyal Kültürel Faaliyetlere Katılma Arasındaki İlişki Dağılımı

Sosyal ve kültürel faaliyetlere katılma sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Cinsiyet	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Kadın	188-6,2	353-11,7	441-14,7	259-8,6	123-4,1	1364-45,3
Erkek	301-10	485-16,1	486-16,2	239-7,9	134-4,5	1645-54,7
Toplam	489-16,3	838-27,8	927-30,8	498-16,6	257-8,5	3009-100
$X^2 = 9.487$ $sd = 4$ $p < 0.02$						

Bayan öğrenciler boş zamanlarında sosyal , kültürel faaliyetlere katılım sorusuna %6,2 oranında her zaman, %11,7 oranında sıklıkla, %14,7 oranında ara sıra, %8,6 oranında nadiren ve %4,1 oranında işe asla yanıtını verdikleri, erkek öğrenciler aynı soruya %10,0 oranında her zaman, %16,1 oranında sıklıkla, %16,2 ara sıra, %7,9 nadiren ve %4,5 oranında işe asla cevabı verdikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetleri ile sosyal ve kültürel faaliyetlere katılma arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$ Tablo 35).

Tablo 36: Üniversite İle Sosyal, Kültürel Faaliyetlere Katılma Arasındaki İlişki Dağılımı

Sosyal ve kültürel faaliyetlere katılma sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Üniversite	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Fırat Üni.	189-6,3	402-13,4	418-13,9	245-8,1	125-4,2	1379-45,8
Bingöl Üni.	25-0,08	31-1,0	91-3,0	41-1,4	18-0,06	206-6,8
İnönü Üni.	243-8,1	367-12,2	348-11,6	163-5,4	98-3,1	1219-40,5
Tunceli Üni.	32-1,1	38-1,3	70-2,3	49-1,6	16-0,05	205-6,8
Toplam	489-16,3	838-27,8	927-30,8	498-16,6	257-8,5	3009 - 100
$X^2 = 21.607$ $sd = 12$ $p < 0.01$						

Fırat Üniversitesindeki öğrenciler % 13,9 oranında ara sıra, % 13,4 sıklıkla, % 4,2 oranında asla, Bingöl Üniversitesindeki öğrenciler % 3,0 ara sıra, %1,0 sıklıkla, %0,6 oranında asla, İnönü Üniversitesindeki öğrenciler % 12,2 oranında sıklıkla, % 11,6 ara sıra, % 3,3 oranında asla, Tunceli Üniversitesinde eğitim gören öğrenciler % 2,3 oranında ara sıra, % 1,3 sıklıkla ve % 0,5 oranında işe boş zamanlarda sosyal, kültürel faaliyetlere katılımı cevabını verdikleri ifade edilebilir. Üniversiteler ile sosyal ve kültürel faaliyetlere katılma sıklıkları arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür($p < 0.05$ Tablo 36)

Tablo 37: Gelir İle Sosyal, Kültürel Faaliyetlere Katılma Arasındaki İlişki Dağılımı

Sosyal ve kültürel faaliyetlere katılma sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Gelir (TL)	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
0-250	198-6,6	287-9,5	333-11,1	197-6,5	86-2,9	1101-36,6
251-500	216-7,2	423-14,1	429-14,3	203-6,7	121-4,0	1392-46,3
501-750	62-2,1	107-3,6	124-4,1	70-2,3	42-1,4	405-13,5
751+	13-0,04	21-0,07	41-1,4	28-0,09	8-0,03	111-3,7
Toplam	489-16,3	838-27,8	927-30,8	498-16,6	257-8,5	3009-100
$X^2 = 21.026$ $sd= 12$ $p> 0.12$						

Tabloya göre öğrencilerin gelir durumları hangi düzeyde olursa olsun boş zamanlarında sosyal ve kültürel faaliyetlerine katılma etkinliklerine öncelikli olarak % 30.8 oranında ara sıra cevabı verdikleri, % 27.8 oranında ise sıklıkla dedikleri tespit edilmiştir. İstatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir.

($p > 0.05$ Tablo 37).

5.2.8. Öğrencilerin Arkadaşlarla Sohbet Etme ve Gezme Durumları

Tablo 38: Cinsiyet İle Arkadaşlarla Sohbet Etmek Gezmek Arasındaki İlişki Dağılımı

Arkadaşlarla sohbet etme ve gezme sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Cinsiyet	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Kadın	328-10,9	505-16,8	315-10,5	108-3,6	108-3,6	1364-45,3
Erkek	406-13,5	625-20,8	354-11,8	151-5,0	109-3,6	1645-54,7
Toplam	734-24,4	1130-37,6	669-22,2	259-8,6	217-7,2	3009-100
$X^2 = 9.487$ $sd = 4$ $p > 0.374$						

Öğrencilerin boş zamanlarında arkadaşlarla sohbet ederim, gezerim sorusuna bayanların %10,9 oranında her zaman, %16,8 oranında sıklıkla ve %10,5 oranında ara sıra cevabı verdikleri, erkek öğrencilerin ise %13,5 oranında her zaman, %20,8 oranında sıklıkla ve %11,8 oranında ise ara sıra cevabı verdikleri tespit edilmiştir. Cinsiyet ile arkadaşlarla sohbet etme arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı gözlemlenmiştir (Tablo 38).

Tablo 39: Üniversite İle Arkadaşlarla Sohbet Etmek Gezmek Arasındaki İlişki Dağılımı

Arkadaşlarla sohbet etme ve gezme sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Üniversite	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Fırat Üni.	319-10,6	538-17,9	291-9,7	121-4,0	110-3,7	1379-45,8
Bingöl Üni.	49-1,6	67-2,2	60-2,0	16-0,05	14-0,05	206-6,8
İnönü Üni.	306-10,2	452-15,0	271-9,0	106-3,5	84-2,8	1219-40,5
Tunceli Üni.	60-2,0	73-2,4	47-1,6	16-0,05	9-0,03	205-6,8
Toplam	734-24,4	1130-37,6	669-22,2	259-8,6	217-7,2	3009-100
$X^2 = 21.026$ $sd=12$ $p > 0.250$						

Fırat, İnönü, Bingöl ve Tunceli Üniversitelerinde okuyan öğrencilerin boş zamanlarında sıklıkla arkadaşlarıyla sohbet ettikleri görülmüştür. İstatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmemiştir ($p > 0.05$ Tablo 39)

Tablo 40: Gelir İle Arkadaşlarla Sohbet Ederim/Gezerim Arasındaki İlişki Dağılımı

Arkadaşlarla sohbet etme ve gezme sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Gelir (TL)	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
0-250	317-10,5	367-12,2	244-8,1	105-3,5	68-2,3	1101-36,6
251-500	313-10,4	539-17,9	310-10,3	121-4,0	109-3,6	1392-46,3
501-750	77-2,6	176-5,8	95-3,2	23-0,8	34-1,1	405-13,5
751+	27-0,9	48-1,6	20-0,7	10-0,3	6-0,2	111-3,7
Toplam	734-24,4	1130-37,6	669-22,2	259-8,6	217-7,2	3009-100
$X^2 = 21.026$ $sd=12$ $p > 0.222$						

Öğrencilerin gelir durumları ile boş zamanlarında arkadaşlarla sohbet etmek ve gezmek arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$ Tablo 40).

5.2.9. Öğrencilerin Kahvehane ve Kafeteryaya Gitme Durumları

Tablo 41: Cinsiyet İle Kahvehane ve Kafeteryaya Gitme Arasındaki İlişki Dağılımı

Kahvehane ve kafeteryaya gitme sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Cinsiyet	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Kadın	168-5,6	303-10,1	285-9,5	253-8,4	355-11,8	1364-45,3
Erkek	290-9,6	485-16,1	386-12,8	253-8,4	231-7,7	1645-54,7
Toplam	458-15,2	788-26,2	671-22,3	506-16,8	586-19,5	3009-100
$X^2 = 9.487$ $sd=4$ $p < 0.01$						

Bayan öğrencilerin boş zamanlarında % 10,1 oranında sıklıkla, % 9,5 oranında ara sıra, %8,4 oranında nadiren ve %11,8 oranında asla, erkek

öğrencilerin % 9,6 oranında her zaman, %16,1 oranında sıklıkla, %12,8 oranında ara sıra, %8,4 oranında nadiren ve %7,7 oranında işe asla diyerek cevapladıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetleri ile kahvehaneye gitme sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu gözlemlenmiştir($p < 0.05$ Tablo 41)

Tablo 42: Üniversite ile Kahvehane ve Kafeterya Gitme Arasındaki İlişki Dağılımı

Kahvehane ve kafeteryaya gitme sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Üniversite	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Fırat Üni.	195-6,5	376-12,5	304-10,1	224-7,4	280-9,3	1379-45,8
Bingöl Üni.	21-0,07	29-1,0	53-1,8	46-1,5	57-1,9	206-6,8
İnönü Üni.	209-6,9	339-11,3	260-8,6	193-6,4	218-7,2	1219-40,5
Tunceli Üni.	33-1,1	44-1,5	54-1,8	43-1,4	31-1,0	205-6,8
Toplam	458-15,2	788-26,2	671-22,3	506-16,8	586-19,5	3009-100
$X^2 = 21.026$ $sd = 12$ $p < 0.03$						

Öğrencilerin boş zamanlarında kahvehane veya kafeteryaya gitme sıklıklarına baktığımız zaman Fırat ve İnönü Üniversitesindeki öğrencilerin % 23.8 oranında sıklıkla kahvehane veya kafeteryaya gittiklerini, Bingöl ve Tunceli Üniversitelerinde okuyan öğrencilerin işe % 3.6 oranında ara sıra boş zamanlarında kahvehane veya kafeteryaya gittikleri tespit edilmiştir. Üniversiteler ile kahvehaneye gitme sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p < 0.05$ Tablo 42).

Tablo 43: Gelir İle Kahvehane ve Kafeterya Gitme Arasındaki İlişki Dağılımı

Kahvehane ve kafeteryaya gitme sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Gelir (TL)	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
0-250	150-5,0	276-9,2	229-7,6	205-6,8	241-8,0	1101-36,6
251-500	239-7,9	384-12,8	328-10,9	201-6,7	240-8,0	1392-46,3
501-750	60-2,0	104-3,5	87-2,9	81-2,7	73-2,4	405-13,5
751+	9-0,3	24-0,8	27-0,9	19-0,6	32-1,1	111-3,7
Toplam	458-15,2	788-26,2	671-22,3	506-16,8	586-19,5	3009-100
$X^2 = 21.026$ $sd = 12$ $p < 0.01$						

Gelir durumu 750 TL ye kadar olan öğrencilerin boş zamanlarında kahvehane ya da kafeteryaya gitme sıklıklarına bakıldığı zaman öncelikli cevabın % 25.4 oranında sıklıkla olduğu, geliri 751 TL den yukarı olan öğrencilerin işe ara sıra cevabı verdikleri görülmüştür. Öğrencilerin gelir durumları ile kahvehaneye gitme sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. ($p < 0.05$ Tablo 43).

5.2.10. Öğrencilerin İnternet Kullanma Durumları

Tablo 44: Cinsiyet İle İnternet'ten Yararlanma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı

İnternette yararlanma sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Cinsiyet	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Kadın	241-8,0	440-14,6	346-11,5	197-6,5	140-4,7	1364-45,3
Erkek	406-13,5	523-17,4	386-12,8	199-6,6	131-4,4	1645-54,7
Toplam	647-21,5	963-32,0	732-24,3	396-13,2	271-9,0	3009-100
$X^2 = 9.487$ $sd = 4$ $p < 0.00$						

Bayan öğrencilerin boş zamanlarında internette yararlanım sorusuna % 8 oranında her zaman, %14.6 oranında sıklıkla ve %11.5 oranında ara sıra cevabı verdikleri, erkek öğrencilerin %13,5 oranında her zaman, %17,4 oranında sıklıkla, %12,8 oranında ara sıra yanıtı verdikleri tespit edilmiştir. Cinsiyet ile internette

yararlanma sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu gözlemlenmiştir($p < 0.05$ Tablo 44).

Tablo 45: Üniversite İle İnternet'ten Yararlanma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı

İnternette yararlanma sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Üniversite	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Fırat Üni.	281-9,3	459-15,3	330-11,0	179-5,9	130-4,3	1379-45,8
Bingöl Üni.	35-1,2	50-1,7	61-2,1	33-1,1	27-0,09	206-6,8
İnönü Üni.	280-9,3	398-13,2	294-9,8	147-4,9	100-3,3	1219-40,5
Tunceli Üni.	51-1,7	56-1,9	47-1,6	37-1,2	14-0,05	205-6,8
Toplam	647-21,5	963-32,0	732-24,3	396-13,2	271-9,0	3009-100

$X^2 = 21.026$ sd=12 $p > 0.11$

Ankete katılan üniversite öğrencilerinin internette yararlanma sıklıklarına baktığımızda Fırat, İnönü ve Tunceli Üniversitelerinde okuyan öğrencilerin boş zamanlarında % 30.9 oranında sıklıkla öncelikli olarak internette yararlandıklarını Bingöl Üniversitesinde okuyan öğrencilerin ise öncelikli cevap olarak % 2.0 oranında ara sıra internette yararlandıklarını verdikleri cevap sıklıklarından görülmüştür. İstatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$ Tablo 45).

Tablo 46: Gelir İle İnternet'ten Yararlanma Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı

İnternette yararlanma sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Gelir (TL)	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
0-250	223-7,4	342-11,4	283-9,4	155-5,2	98-3,3	1101-36,6
251-500	329-10,9	449-14,9	317-10,5	165-5,5	132-4,4	1392-46,3
501-750	70-2,3	139-4,6	106-3,5	63-2,1	27-0,09	405-13,5
751+	25-0,08	33-1,1	26-0,09	13-0,04	14-0,05	111-3,7
Toplam	647-21,5	963-32,0	732-24,3	396-13,2	271-9,0	3009-100

$X^2 = 21.026$ sd=12 $p > 0.66$

Tabloya göre öğrencilerin gelir düzeylerine göre internette yararlanma arasındaki ilişkiye baktığımız zaman öğrencilerin sıklıkla ve her zaman internete

girme oranlarının % 53,8 oranında, ara sıra ve nadiren internetten yararlanırım diyenlerin ise % 37,5 oranında olduğu görülmüştür. Gelir durumu ile internetten yararlanma sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmemiştir.($p > 0.05$ Tablo 46).

5.2.11. Öğrencilerin Hobilerle İlgilenme Durumları

Tablo 47: Cinsiyet İle Hobilerle İlgilenme Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı

Hobilerim ve İlgilerim						
Cinsiyet	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Kadın	293-9,7	475-15,8	342-11,4	164-5,5	90-3,0	1364-45,3
Erkek	366-12,2	534-17,7	417-13,9	197-6,5	131-4,4	1645-54,7
Toplam	659-21,9	1009-33,5	759-25,2	361-12,0	221-7,3	3009-100,0
$X^2 = 9.487$ $sd = 4$ $p > 0.50$						

Tablo 46’ da hobilerle ilgilenme ve cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Hobilerle ilgilenme bayan öğrencilerde % 15.8 sıklıkla, ara sıra % 11.4, nadiren % 5.5, ve asla diyenler % 3.0 olarak görülmektedir. Erkek öğrencilerde ise, % 17.7 sıklıkla, ara sıra % 13,9, nadiren % 6.5 ve asla diyenler ise %4.4 olarak görülmektedir. Öğrencilerin cinsiyetleri ile hobilerle ilgilenme sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir.

($p > 0.05$ Tablo 47)

Tablo 48: Üniversite İle Hobilerle İlgilenme Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı

Hobilerle ilgilenme sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Üniversite	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Fırat Üni.	277-9,2	477-15,9	349-11,6	166-5,5	110-3,7	1379-45,8
Bingöl Üni.	42-1,4	61-2,0	54-1,8	32-1,1	17-0,06	206-6,8
İnönü Üni.	292-9,7	422-14,0	297-9,9	129-4,3	79-2,6	1219-40,5
Tunceli Üni.	48-1,6	49-1,6	59-2,0	34-1,1	15-0,05	205-6,8
Toplam	659-21,9	1009-33,5	759-25,2	361-12,0	221-7,3	3009-100

$X^2 = 21.026$ $sd = 12$ $p > 0.22$

Fırat Üniversitesinde okuyan öğrencilerin hobileriyle ilgilenme oranları, sıklıkla % 15.9, ara sıra % 11.6, asla diyenler ise % 3.7 oranında tespit edilmiştir. Bingöl Üniversitesindeki öğrenciler % 2.0 sıklıkla, % 1.8 ara sıra, ve % 0.6 oranında ise asla diye cevap vermişlerdir. İnönü Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler sıklıkla % 14.0, ara sıra % 9.9, asla % 2.6 oranında olarak görülmüştür. Tunceli Üniversitesindeki öğrenciler ise % 2.0 oranında ara sıra, % 1.6 sıklıkla ve 0.5 oranında ise asla diyerek görüşlerini belirtmişlerdir Üniversiteler ile hobilerle ilgilenme sıklıkları arasında anlamlı ilişki görülmemiştir. ($p > 0.05$ Tablo 48).

Tablo 49: Gelir İle Hobilerle İlgilenme Sıklıkları Arasındaki İlişki Dağılımı

Hobilerle ilgilenme sıklıkları						
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla	Toplam
Gelir (TL)	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
0-250	221-7,3	372-12,4	284-9,4	153-5,1	71-2,4	1101-36,6
251-500	302-10,0	464-15,4	354-11,8	164-5,5	108-3,6	1392-46,3
501-750	105-3,5	135-4,5	90-3,0	37-1,2	38-1,3	405-13,5
751+	31-1,0	38-1,3	31-1,0	7-0,02	4-0,01	111-3,7
Toplam	659-21,9	1009-33,5	759-25,2	361-12,0	221-7,3	3009-100

$X^2 = 21.026$ $sd = 12$ $p > 0.023$

Öğrencilerin gelir durumları ile hobilerle ilgilenme durumlarına baktığımız zaman geliri 250 tl ye kadar olan öğrencilerin % 12.4 oranında sıklıkla, % 5.1

nadiren, % 2.4 işe asla dediklerini, geliri 250 ile 500 tl arasında olan öğrencilerin % 15.4 sıklıkla, % 5.5 nadiren ve % 3,6 oranında işe asla dediklerini söyleyebiliriz. Aylık geliri 501 tl ile 750 tl arasında olan öğrencilerin işe % 4.5 sıklıkla, % 1.2 nadiren, ve % 1.3 asla cevabı verdikleri görülmüştür. 751 TL ve üzerinde geliri olan öğrencilerinde % 1.3 sıklıkla, % 0.2 nadiren ve % 0.1 oranında ise asla dedikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin gelir durumları ile hobileriyle ilgilenme sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. ($p > 0.05$ Tablo 49).

5.3.Öğrencilerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılmama Nedenleri

Tablo 50: Öğrencilerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılmama Nedenleri

Boş zaman etkinlikleri	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Pahalı olması	622-20.7	1175-39.0	625-20.8	354-11.8	233 -7.7	3009 -100
Bilmemek	318-10.6	961-31.9	683 -22,7	587-19.5	460-15.3	3009 -100
Teşvik eden yok	389 -12.9	863-28.7	572 -19.0	635-21.1	550-18.3	3009-100
Alışkanlığım yok	381-12.7	829-27.6	551-18.3	702-23.3	548 -18.1	3009-100
Cevre engel	492-16.4	861-28.6	547 -18.2	629-20.9	480 -16.0	3009 -100
Teşhis ve araç yok	684-22.7	1066-35.4	585 -19.4	435 -14.5	239 - 7.9	3009 -100
Program uymuyor	496-16.5	1077-35.8	641-21.3	509-16.9	286- 9.5	3009 -100
Boş zamanım yok	462-15.4	877-29.1	548 -18.2	691-23.0	431- 14.3	3009-100

Öğrencilere göre boş zaman etkinliklerine katılmama nedeni olarak sıralanan boş zaman etkinliklerinin pahalı olması maddesine öğrencilerin % 39.0 oranında bu görüşe katıldıkları görülmektedir. Boş zaman etkinliklerinin pahalı olması ve bundan dolayı istediğim gibi faaliyetlere katılamıyorum sorusuna

katılmayanların oranı işe % 11.8'dir. Öğrencilere göre yeterince boş zaman etkinliklerine katılmama nedenleri arasında sayılan ne yapacağımı bilmiyorum maddesine katılıyorum diyenlerin oranı % 31.9, katılmıyorum diyenlerin oranı işe % 19.5 tir.

Etkinliklere katılmak için faaliyetlere yönlendirecek arkadaş ve sosyal teşviklere sahip değilim şeklindeki maddeye ise öğrenciler % 28.7 oranında katıldıklarını, %21.1 oranında ise katılmadıklarını belirtmişlerdir. Boş zamanımı bazı etkinliklerle doldurmak gibi bir alışkanlığım yok ve böyle bir alışkanlığa sahip değilim ibaresine öğrenciler % 27.6 oranında katıldıklarını, % 23.3 oranında ise katılmadıklarını belirtmişlerdir. Boş zaman etkinliğine yeterince katılmama, çevrenin engel olmasına öğrenciler % 28.6 oranında katılıyorum, % 20.9 oranında ise katılmadıklarını belirten seçenekleri işaretlemişlerdir. Öğrencilerin boş zaman etkinliklerine yeterince katılmama nedeni olarak sıralanabilecek maddelerden; tesis, araç-gereç yeterli değil ve programlar bana uymuyor maddesi öğrencilerin bu görüşe % 35.4 oranında katıldıklarını, % 14.5 oranında ise katılmadıklarını görüyoruz. Boş zaman etkinlikleri olarak yapılan etkinliklerin programı bana uymuyor diyenlerin bu fikrine katılanların % 35.8 oranında olduğunu, yine aynı fikre katılmadıklarını belirten öğrencilerinde % 16.9 oranında oldukları tespit edilmiştir (Tablo 50).

5.4. Öğrencilerin Boş Zamanları Değerlendirmek İçin Üniversite

Yönetiminden Beklentileri

Tablo 51: Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirmek İçin Üniversite Yönetiminden Beklentileri

Üniversiteden beklentiler	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam
	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %	N - %
Sportif faaliyet düzenlenmesi	1637-54.4	1007-33.5	244-8.1	77 -2.6	44 -1.5	3009-100
Sanatsal, kültürel, Sergi	1517-50.4	1079- 35.9	273-9.1	84 -2.8	56 -1.9	3009 -100
Hobi kulüpleri	1549-51.5	1037- 34.5	262-8.7	104-3.5	57 -1.9	3009-100
Satranç, bilardo, iskambil	1531- 50.9	1038-34.5	259-8.6	112-3.7	69-2.3	3009 -100
Ortak organizasyonlar düzenlenmesi	1548- 51.4	1003 -33.3	264-8.8	117-3.9	77 -2.6	3009 -100

Sportif faaliyetlerin düzenlenmesini isteyenlerin oranı % 87.9 olarak görülmektedir. Çeşitli sanatsal, kültürel, sergi, konferans, toplantı, söyleşi gibi faaliyetlerin düzenlenmesini isteyen öğrencilerin oranı % 86.3 tür. Hobi kulüplerinin kurulması ve aktif hale getirilmesini isteyen öğrencilerin oranı da % 86 olarak bulunmuştur. Satranç, bilardo, iskambil gibi oyun oynayacak yerlerin açılması ve yaygınlaşması fikrine öğrencilerin % 85.4 oranında katıldıkları tespit edilmiştir. Yine, öğrenciler ortak yapabileceği organizasyonlar düzenlenmesine % 84.7 oranında katıldıklarını belirtmişlerdir (Tablo 51)

6. TARTIŞMA VE SONUÇ

Rekreasyonun eğlendirme ve dinlendirme işlevinin yanı sıra toplumsal değişmeyi ve kalkınmayı destekleyen eğitim işlevi de önem kazanmıştır. Özellikle toplumsallaştırma ve kişilik gelişimini sağlama açısından gençlerin yetiştirilmesinde önemli bir role sahiptir. Üniversitelerin hazırladıkları rekreasyon programları ve buna ilişkin altyapı olanakları, öğrencilerin aralarındaki iletişimi artırabilmektedir. Türkiye’deki üniversitelerde öğrenim gören gençlerin boş zaman etkinliklerine katılımları son yıllarda üniversite kampüslerinin gelişmesi ve yönetimlerin bu konudaki çabalarıyla gün geçtikçe artmaktadır. (113)

Öğrencilerin medeni durumlarına baktığımız zaman % 95.5 oranında bekar, % 2.9 oranında evli öğrencilerin olduğu görülmektedir (Tablo 3). Türkiye’de üniversite öğrenimi görenlerin büyük bir kısmı öncelikli olarak, kendi ihtiyaçlarını gidererek öğrenimlerini tamamlama ve ülkedeki ekonomik güçlükleri de göz önüne alarak daha sonraki yaşlarda evlenme eğilimindedirler. Öğrencilerin öncelikli sorunu evlenmeden çok öğrenimlerini başarı ile tamamlamak ve bir iş sahibi olmaktır (42). Öğrencilerin önceliklerinin evlilik olmaması, önceliklerinin iş sahibi olmaları istemeleri sosyal yaşamda olumlu bir gelişme olarak söylenilebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ekonomik durumları değerlendirildiğinde, öğrencilerin % 50 ye yakın kısmının aylık gelirin 250-500 TL arasında olduğu, geri kalan kesimin ise gelir durumun 500 TL ve üzerinde olduğu görülmektedir (Tablo 6). Öğrenciler genellikle ailelerinden aldıkları maddi desteklerle öğrenimlerini devam ettirmektedirler. Bu ailelerin meslek ve gelir düzeylerine bakıldığında, büyük bir kısmının emekli, işçi, memur ve çiftçi olması, gelirlerinin orta gelir düzeyinin altında bulunması öğrencilerin yeteri kadar ihtiyaçlarını

karşılayamamaktadır. Bunun için çare arayan öğrenciler kredi ve bursluluk sistemini zorlamaktadır. Kredilerin katkı açısından öğrencilere problemleri çözmede kısmen yardımcı olmasına karşılık, bunun günün şartlarına göre ayarlanmaması istenilen faydayı sağlayamamaktadır (81).

Öğrencilerin anne ve baba eğitim durumları ise, annelerin % 64 ünün ilkokul mezunu, babalarının ise % 50 sinin ilköğretimden mezun olduklarını görmekteyiz. Üniversiteden mezun babaların % 14.6, annelerin ise % 3.8 oranında olduğu, yine okur yazar olmayan annelerin babalara göre daha fazla olduğu görülmektedir.(Tablo 7,9) Bu durum babaların eğitim düzeylerinin annelerden daha yüksek olduğunu, okuma ve yazmanın ülkemizin en büyük sorunlarından biri olduğunu göstermektedir. Hala günümüzde okuma yazma bilmeyen anne ve babaların olması üzücüdür. Ailelerin eğitim düzeylerine bakıldığında çoğunluğun ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir (76).Bu sonucun ülkemizde eğitime daha fazla önem verilmesi gerektiğini ortaya çıkarmış olduğu söylenebilir.

Anne ve babalarının mesleki durumlarının, annelerin % 83 ünün ev hanımı, % 9 unun memur, % 2,3 ünün işe emekli olduğu, babaların işe % 25 inin memur, % 19,8 inin serbest meslek, % 17.7 sinin emekli, % 10.8 inin esnaf, % 9.2 sinin işe çiftçi olduğu görülmüştür (Tablo 8,10). Ailenin geliri doğrudan öğrencilerin öğrencilikleri boyunca harcayacakları gelirlerini de etkilemektedir. Aktif çalışma hayatı dışında olan babaların ve ev hanımı annelerin yoğun olması aile gelirini dolayısıyla da öğrencilerin gelirini etkilemektedir. Bu nedenlerden dolayı üniversite ve çevresinde bu öğrencilere burs ve part time iş olanaklarının sunulması gerekmektedir (7).

Öğrencilerin doğum yerlerine bakıldığında çoğunluğun % 58.7 oranıyla il merkezi doğumlu öğrencilere ait olduğu görülmüştür. İlçede dünyaya gelenlerin oranı %17.4 iken, büyükşehirde doğanların oranı ise % 15 ile temsil edilmektedir (Tablo 11).

Üniversite öğrencilerine yönelik yapılan araştırmada yer alan öğrencilerin üçte biri (% 34,4) il doğumludur. Öğrencilerin dörtte birinden daha fazlası (% 27,3) ise ilçede doğmuşlardır. Büyükşehir doğumlu olanların oranı beşte bir (% 20) ve kasaba-köy doğumlu olanların oranı da % 15,6'dır (96).

Öğrencilerin ikamet ettikleri yere baktığımız zaman, % 53.1'inin mülk, % 26.9'unun kira, yurttaki kalanların % 18.7 ve % 1.4 oranında öğrencilerin işe misafirhanelerde kaldıklarını görmekteyiz (Tablo 12).

Kız öğrenciler % 16.7 oranında, erkek öğrencilerinde % 19.7 oranında sıklıkla daha fazla okudukları söylenilebilir. Fakat, üniversite öğrencilerine yapılan araştırmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla kitap, gazete ve dergi okudukları belirtilmiştir (92). Yapılan bu çalışma araştırmamızla paralellik göstermemektedir.

Fırat Üniversitesindeki öğrencilerin % 17 oranında, İnönü Üniversitesindeki öğrencilerin % 15.6 oranında, Bingöl Üniversitesindeki öğrencilerin %2 ve Tunceli Üniversitesinde okuyan öğrencilerin ise % 1.8 oranında sıklıkla okudukları söylenilebilir. Fırat ve İnönü üniversitelerinde okuyan öğrencilerin Bingöl ve Tunceli Üniversitelerinde okuyan öğrencilere oranla sıklıkla daha fazla okudukları görülmüştür (Tablo 14 Öğrencilerin gelir durumlarına göre okuma sıklıklarına baktığımız zaman, aylık geliri 250 TL ye kadar olan öğrencilerin % 12.5'inin sıklıkla, geliri 500 TL ye kadar olanların %

17.7 sinin sıklıkla ve geliri 750 TL ve üzeri olanların okuma sıklıklarının fazla olduğu ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmüştür ($p < 0.05$, Tablo 15). Öğrencilerin gelir düzeylerinin arttıkça okuma sıklıklarının daha fazla olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmada beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin eline geçen aylık para miktarı ile kitap-gazete, dergi vb. yayınları için aylık para harcama miktarı arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık vardır. Öğrencilerin eline geçen para miktarı ile aylık kitaba para harcama miktarı arasında doğru orantı vardır (113). Yapılan çalışmalar araştırmamızı destekler niteliktedir.

Öğrenciler tarafından sıklıkla okunan ilk beş kitap roman % 32.7 oranında, güncel kitaplar % 32.2, , popüler bilim % 31.2, tarih % 29.5 ve şiir % 28.3 oranında sıklıkla okunan kitap türleri olarak görülürken, nadiren okunan kitaplar hikaye , deneme, turizm-gezi, ekonomi ve klasikler olarak görülmüştür (Tablo 16) Cumhuriyet Üniversitesinde yapılan araştırmada toplamda Türkçe eğitimi bölümü öğrencilerinin %48'i edebî tür olarak romanı tercih etmektedir. Şiir türüne en fazla %50 oranıyla ikinci sınıf öğrencilerinin ilgi duydukları görülmektedir. Deneme türüne duyulan ilgide de şiir seçeneğiyle aynı oranlar oluşmuştur (125). Yapılan çalışmalar araştırmamızı destekler niteliktedir. Öğrenciler tarafından okunan dergiler, ilmi dergiler % 32.3, hobi dergileri % 31.6 sıklıkla okunma değeri en yüksek iken, siyasi dergilerde okunma nadiren % 16.1 oranındadır. Öğrenciler bilimsel içerikli ve ilmi dergileri her zaman ve sıklıkla okumaktadırlar. Siyasi ve magazin haberlerini içeren dergilerin okunma sıklıklarının daha az olduğu söylenebilir. Hobi dergilerinin ise sıklıkla öğrenciler tarafından okunan dergiler arasında olduğu görülmektedir (Tablo 17). Öğrenciler tarafından okunan gazete bölümlerine bakıldığında; birinci sayfa % 39.0 oranında her zaman, spor

sayfası % 26.4, bulmaca % 26.3, siyaset ve kültür-sanat sayfaları da her zaman ve sıklıkla yüksek oranda okunmaktadır (Tablo 18). Öğrencilerin gazetelerin birinci sayfasından sonra spor sayfasını tercih etmeleri öğrencilerin spora olan ilgilerinin bir göstergesi olduğu söylenilebilir.

Ekonomi ve magazin sayfalarının her zaman okunma sıklıklarının az olduğu söylenebilir. Televizyon öğrenciler tarafından toplamda sıklıkla % 34.3 ve ara sıra % 27.9 oranında izlenmektedir. Öğrencilerin cinsiyetleri açısından izleme oranları erkeklerin % 19.0 kız öğrencilerin ise % 15.3 oranında sıklıkla TV izledikleri söylenilebilir. Televizyon izleme sıklığında, kadın izleyicilerin her gün izleme oranı, erkek izleyicilerden daha fazla olarak ortaya çıkmıştır (36). Bu çalışma araştırmamızla aynı paralellikte değildir.

Üniversitelere göre televizyon izleme oranlarında ise Fırat ve İnönü Üniversitelerinde okuyan öğrencilerin % 30 oranında sıklıkla Bingöl ve Tunceli Üniversitelerinde okuyan öğrencilerin ise % 4.6 oranında öncelikli cevaplarının ara sıra olduğu görülmüştür (Tablo 23). Öğrencilerin gelir durumları ile televizyon izleme oranları arasında bir farklılık görülmemiş ve gelir düzeyi ne kadar olursa olsun öğrencilerin boş zamanlarında televizyon izledikleri söylenebilir (Tablo 24).

Müzik dinlemek ile cinsiyet arasındaki ilişkiye baktığımız zaman kız ve erkek öğrencilerin öncelikle % 35.9 oranında sıklıkla müzik dinledikleri söylenilebilir (Tablo 19). Kredi yurtlar kurumunda kalan üniversite öğrencilerine yapılan araştırmada kız öğrencilerin boş zamanlarında erkek öğrencilere göre daha çok müzik dinlediklerini ortaya koymuştur (92). Çalışma, araştırmamızla farklı yönde sonuç vermiştir.

Cinsiyet ile sinema-tiyatro izleme sıklıklarına bakıldığında, kız ve erkek öğrencilerin sinema ve tiyatroya gitme sıklıklarının sırasıyla % 29.4 oranında ara sıra, % 26.8 sıklıkla ve asla diyenlerinde % 9.6 oranında olduğu görülmüştür (Tablo 25).

Üniversite ile sinema-tiyatroya gitme durumlarına bakıldığı zaman, Fırat ve İnönü Üniversitelerinde okuyan öğrencilerin Bingöl ve Tunceli Üniversitelerinde okuyan öğrencilere göre gitme sıklıklarının daha fazla olduğu görülmüştür ($p < 0.05$ Tablo 26) Aylık geliri 250 TL ye kadar olan öğrencilerin sinema ve tiyatroya % 10.3 oranında ara sıra, 250-500 TL arasında olan öğrencilerin % 13.4 oranında sıklıkla gittikleri görülmüştür. Yine geliri 500-750 TL ve üzeri olanların sinemaya % 5.2 oranında ara sıra gittikleri tespit edilmiştir (Tablo 27). Gelir durumu orta seviyede olan öğrencilerin bu faaliyete boş zamanlarında sıklıkla daha fazla katıldıkları görülmüştür. Yapılan bir araştırma kapsamına giren üniversite öğrencilerinin % 67,40'ının tiyatroya gittikleri % 32,60'ının işe gitmedikleri saptanmıştır. Tiyatro, sinema ile karşılaştırıldığında üniversite gençliğin hayatında daha az yer tutmaktadır. Tiyatroya gitmeme nedenlerinin başında bu alışkanlığın edinilmemiş olması gelmektedir. Bunu zaman bulamama ilgi çeken tiyatro oyunlarının olmaması ve ekonomik durumun elvermemesi nedenleri izlemektedir (111).

Öğrencilerin cinsiyetleri ile çarşı-pazar gezme, alışveriş yapma sıklıklarına baktığımız zaman, kız öğrencilerin öncelikli olarak % 13.6, erkek öğrencilerin işe % 15.9 oranında sıklıkla cevabını verdikleri görülmüştür (Tablo 28). Alışveriş hangi yaş, hangi cins ve ırktan olursa olsun insanların hoşlandığı aktivitelerin başında gelir. Alışveriş, günümüzde aynı zamanda boş zamanların

değerlendirildiği bir aktivite olarak da düşünülmektedir. Günümüzde televizyon programlarında ve tanışmalarda sorulan “boş zamanlarınızda neler yapmaktan hoşlanırsınız?” alınan cevaplardan biride “alışveriş yapmak” olacaktır. İnsanlar, alışveriş yaparken kendisini ve çevresi ile bir iletişim kurmaktadır. Çünkü bu eylem, kendi somut ve soyut gereksinimleri ile ilgilidir ve aynı zamanda insanın insanlarla kurduğu bir iletişimdir. Alışveriş insana kendisi, yakınları ve çevresi hakkında yakinen bilgi sahibi olmasını gerektirir (102). Öğrencilerin alışverişe zaman ayırdıkları söylenebilir.

Üniversite ile çarşı-pazar gezmek alışveriş yapmak arasındaki ilişki ise, Fırat Üniversitesinde okuyan öğrencilerin sıklıkla % 13.5 oranında, İnönü Üniversitesinde % 13.6 sıklıkla, Bingöl Üniversitesinde okuyan öğrencilerin % 2.8 ara sıra ve Tunceli Üniversitesinde okuyan öğrencilerin ise % 2.2 oranında ara sıra alışveriş yaptıkları söylenebilir (Tablo 29). İnönü üniversitesindeki öğrencilerin sıklıkla alışveriş yapmalarının gelir durumlarının daha iyi olduğunu gösterdiği söylenilebilir. Gelir durumu ile alışveriş yapmak arasındaki ilişki dağılımına bakıldığında istatistiksel bir farklılık vardır ve bu aktiviteye gelir durumu 750 TL ve üzerinde olanların sıklıkla daha fazla katıldıkları, gelir durumu 500 TL ye kadar olanların ise bu faaliyete ara sıra katıldıklarını söylenilebilir. ($p < 0.05$, Tablo 30). Öğrencilerin gelir düzeyi arttıkça alışveriş yapma oranlarının da arttığı görülmüştür.

Cinsiyet ile spor yapma sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuş ve erkek öğrencilerin % 17.3 oranında sıklıkla spor yaptıkları, kız öğrencilerde ise bu oranın % 12 de olduğu görülmüştür ($p < 0.05$, Tablo 31). Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre sıklıkla daha fazla spor yaptıkları söylenebilir.

Yapılan birçok araştırmada da bu yönde sonuçlar ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin cinsiyeti ile aktif spor yapma durumu arasındaki ilişki çözümlendiğinde, aktif spor yapan öğrencilerin % 91.6'sını erkek, %8.4'n de bayan öğrenciler oluştırmaktadır. Aktif spor yapma dağılımı açışından erkek ve bayan öğrenciler arasında belirgin bir farklılaşmanın olduğu araştırma bulgularına dayalı olarak ifade edilebilir (44). Ayrıca kadının sosyal statüsü, sosyal normlar ve geleneksel sebepler onun spor yapmasında etkili olabilmektedir. Kadınların spora katılımları düşünülürse bunun toplumdan topluma değişim gösterdiğini söyleyebiliriz. Gelişim düzeyleri farklı olan toplumlarda konuya bakış açısı değişmekte, mesela endüstrileşmiş ülkelerde kadınların spora katılımları daha yüksek oranlarda olmaktadır (50). Bu alışma araştırmamızla aynı yönde sonuç vermemiştir. Öğretmenler zerine yapılan bir araştırmada erkeklerin % 73.6 sı, kadınların işe % 52.3'  değişik sıklıklarda spor yapmaktadırlar. Erkek ğretmenler kadın öğretmenlere oranla daha çok sportif aktivitelere katılmaktadırlar (74). Yapılan alışma araştırmamızı destekler nitelikte olduğu görülmüştür.

Üniversite ile spor yapma sıklıklarına baktığımız zaman niversiteler arasında anlamlı farklılık söz konusudur ($p<0.05$, Tablo 32). Araştırmaya katılan Fırat ve İnönü niversitelerinde okuyan öğrenciler, boş zamanlarında % 26.5 oranında sıklıkla spor yaptıklarını ya da spor karşılaşması izlediklerini belirtirken, Bingöl ve Tunceli niversitelerinde okuyan öğrenciler işe öncelikli cevap olarak % 3.8 oranında ara sıra spor yaptıkları ya da spor karşılaşmaları izledikleri görülmüştür. Fırat ve İnönü niversitelerinde okuyan ğrencilerin, Bingöl ve Tunceli niversitelerinde okuyan öğrencilere göre spor yapma sıklıklarının daha fazla olduğu söylenebilir.

Gelir durumu ile spor yapma arasındaki ilişki dağılımında, öğrencilerin spor yapmalarını gelir durumlarıyla ilgili olmadığını, gelir düzeyi ne olursa olsun öğrencilerin boş zamanlarında spor aktiviteleriyle uğraştıkları görülmüştür (Tablo 33).

Fakat yapılan bir araştırmada ailelerin ekonomik seviyelerinin yüksek olması, bireylerin spor saha ve araç-gereçlerinden daha iyi faydalanmalarına zemin hazırlamaktadır. Dolayısıyla, spora katılımın sayısında meydana gelen artış, ailelerin çocuklarını spor yapmaya teşvik etmelerini etkilemektedir. Ekonomik rahatlığa sahip bireyler sadece spora katılım açısından değil, diğer imkanlardan da (medya takibi ya da spor seyircisi olarak) daha kolay yararlanmaktadırlar. Bunların sonucu olarak da, aktif spora yönelmeleri daha kolay olmaktadır. Nazik (1998)'in çalışmasında, ailelerin ekonomik seviyelerinin yüksek olmasının aile bireylerinin değer yargıları, yaşam kalitesi, istek ve amaçları üzerinde olumlu etkilerinin bulunduğu sonucuna varması, Demir (1996)'in, ekonomik durum ile spora teşvik arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bulması ve Mamak (2000)'in ekonomik durumu iyi düzeyde olan ailelerin çocuklarının spora katılımının fazla olduğunu tespit etmesi bu çalışmanın bulgusunu destekler nitelik taşımaktadır (62). Yapılan çalışma araştırmamızla aynı paralellikte değildir.

Cinsiyet ile sosyal-kültürel faaliyetlere katılma arasındaki ilişkiye baktığımız zaman, erkek öğrencilerin % 16, kız öğrencilerin ise % 11.7 sıklıkla katıldıklarını ve istatistiksel olarak anlamlı bir fark görüldüğü söylenebilir. ($p<0.05$, Tablo 34). Erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha fazla

etkinliklere katıldıkları görülerek, erkeklerin sosyal yaşam süreci içerisinde bu gibi faaliyetlere daha rahat katıldıkları ifade edilebilir.

Genelde sosyal ve kültürel faaliyetler, hafta sonu ve mesai dışı zamanlarda yapıldığından bayanların mesai dışı zamanı, ailelerine bağımlı olduğundan dolayı bu tür faaliyetlere erkeklere oranla daha az katıldıkları söylenebilir (4). Çalışma, araştırmamızla aynı yönde sonuç vermiştir.

Üniversite ve sosyal kültürel faaliyetlere katılma arasındaki ilişki dağılımında ise, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p<0.05$, Tablo 35). Fırat ve İnönü üniversitelerinde okuyan öğrencilerin % 25.6 oranında sıklıkla sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımının Bingöl ve Tunceli Üniversitelerinde okuyan öğrencilere göre daha fazla olduğu görülmüştür. Bingöl ve Tunceli Üniversitelerinde ki öğrencilerin sosyal ve kültürel faaliyetlere katılma sıklıklarına öncelikli cevaplarının % 5.3 oranında ara sıra olduğu görülmüştür.

Cinsiyet ve üniversite ile arkadaşlarla sohbet etmek-gezmek sıklıklarına bakıldığında, erkek ve kız öğrencilerin % 37.6 oranında sıklıkla, % 22.2 oranında ise ara sıra dedikleri görülmüştür (Tablo 37). Öğrencilerin gelir durumu ile arkadaşlarla sohbet etmek-gezmek arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (Tablo 39). Öğrencilerin gelir düzeyine bakılmaksızın boş zamanlarında sıklıkla arkadaşlarıyla sohbet edip gezdikleri söylenilebilir.

Cinsiyet ile kahvehane ve kafeteryaya gitme oranlarına bakıldığı zaman erkek öğrencilerin % 16 sıklıkla, % 8 oranında nadiren gittiklerini, kız öğrencilerin % 10 sıklıkla, % 8 oranında nadiren kahvehane ya da kafeteryaya gittikleri görülmüştür. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla kahvehane ve

kafeteryaya gitme sıklıklarının daha fazla olduğunu ve istatistiksel anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür ($p < 0.05$, Tablo 40).

Yıldız tarafından yapılan araştırmada, kahvehaneye gidenlerin %93'ünün amacının eğlenmek ve vakit geçirmek olarak belirtmiştir (124).

Toplumumuzda erkek ve kadın rollerindeki farklılık, mekan kullanımında kendini göstermektedir. Kamusal bir alan olarak kabul edilen kahvehaneler pek çok ülkede toplumsal cinsiyet en fazla açıklık gösteren kurumların başında gelmektedir. Bu mekanlar temelde erkek egemenliğine dayalı yapılardır. Özellikle son yıllarda, büyükşehirlerde kadınlarında bu mekanlara gittiklerini görmekteyiz. Batı gündelik yaşamında Carlier'e göre kahvehane ve cafelerde, cinsiyetçi ayrışmanın var olduğunu belirtmektedir. Bu yerler genelde erkeklere özgü bir mekan olarak faaliyet göstermektedir. Heise'de Avrupa gündelik yaşamında, erkeklerin genelde kahvehanelerde bir araya geldiklerini, kadınların işe daha çok evlerde kahve günleri düzenleyerek birlikte olduklarını belirtmiştir. (Heise,2001:31-Aytaç,2005:31) Çeşitli toplumsal yapı araştırmalarında, erkeklerin boş zamanlarında en çok kahveye gittikleri % 54.3 görülmüştür (16). Yapılan çalışma araştırmamızı destekler niteliktedir.

Gelir durumu ile bu etkinliğe katılma sıklıklarına baktığımızda, aylık geliri 750 tl ye kadar olan öğrencilerin % 25.5 oranında sıklıkla kahvehane ve kafeteryaya gittiklerini, geliri 750 TL den yukarı olan öğrencilerin ise bu etkinliğe ara sıra katıldıkları görülmüştür. Gelir durumu yüksek olan öğrencilerin daha farklı sosyal ve kültürel faaliyetlerde bulunduğunu söylenebilir.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile internet kullanma sıklıkları arasında anlamlı bir fark vardır ($p < 0.05$, Tablo 43). Erkek öğrencilerin % 17.4 sıklıkla, kız

öğrencilerin işe % 14.6 oranında sıklıkla interneti daha fazla olduğu görülmüştür. Yapılan çalışmalarda erkeklerin internete olan ilgi düzeylerinin bayanlara göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre bayan ve erkek öğrencilerin internette vakit harcama oranları karşılaştırıldığında, tüm zaman dilimlerinde bayan öğrencilerin erkek öğrencilerin oranlarına göre daha düşüktür. Bunun nedeni, bayan öğrencilerin internet ve teknoloji olan ilgi ve merak düzeylerinin düşük olmasından kaynaklanabilir. Fallows (2005) çalışmasında, erkeklerin internete olan ilgi düzeylerinin bayanlara göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir (73). Çalışma, araştırmamızla aynı yönde sonuçlar vermiştir.

Üniversite ve internetten yararlanma ve kullanma sıklıklarına bakıldığında, Fırat, İnönü ve Tunceli Üniversitelerinde okuyan öğrencilerin % 30.4 oranında sıklıkla internetten yararlandıklarını öncelikli olarak belirttikleri, Bingöl Üniversitesinde okuyan öğrencilerin işe % 2.0 oranında internetten ara sıra yararlandıkları görülmüştür (Tablo 44). Öğrencilerin gelir durumu ile internetten yararlanma sıklıkları arasında anlamlı bir fark görülmemiştir.

Öğrencilerin cinsiyetlerinin, okudukları üniversitenin ve gelir durumlarının hobilerle ilgilenme durumları arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Öğrencilerin hobi etkinliklerine katılma sıklıklarına bakıldığında; % 33.5 sıklıkla, % 25.2 ara sıra, % 7.3 oranında işe asla dediklerini öncelikli cevap olarak verdikleri görülmüştür (Tablo 46).

Öğrencilerin % 39 oranında boş zaman etkinliklerine katılmada ekonomik durum önemli bir etkidir görüşüne katıldıkları söylenilebilir. % 19.5 oranında öğrenci işe bu görüşe katılmadıklarını belirtmişlerdir (Tablo 49). Yapılan bir araştırmada boş zaman etkinliklerine yeterince katılmama nedenleri olarak

ekonomik yetersizlik engel oluyor diyenlerin oranı % 35.7 olarak görülmüştür (99). Çalışmanın, araştırmamızı destekler düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır.

Öğrenciler ne yapabileceğimi bilmiyorum ibaresine % 32 oranında katıldıklarını % 20 oranında ise katılmadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre öğrencilerin boş zamanlarında ne yapabileceklerini bilmediklerini söylenilebilir. Öğrencilere göre boş zaman etkinliklerine yönlendirecek arkadaş ve sosyal teşviklere sahip değilim ibaresine, öğrencilerin yakın oranlarda katıldıkları ve katılmadıkları görülmüştür. Boş zamanları değerlendirmek için alışkanlığım yok diyen öğrenciler bu ibareye % 40 oranında katıldıkları, % 41 oranında işe katılmadıklarını belirtmişlerdir. Boş zaman etkinliğine yeterince katılmama çevrenin engel olmasından kaynaklanıyor diyenlerin bu görüşe katılma oranlarına baktığımız zaman % 45, bu görüşe katılmayanların işe % 37 oranında olduğu görülmüştür. Öğrencilerin, tesis, araç-gereç yeterli değil ve programlar bana uymuyor maddesine % 35.4 oranında katıldıkları görülmüştür (Tablo 49). Üniversite öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılımlarını sağlayacak imkanlar istenilen düzeyde değildir hipotezinden de bu sonucu görebiliriz. Üniversite öğrencilerine yapılan bir araştırmada da tesis yok ve programlar bana uymuyor diyenlerin oranı % 39 olarak bulunmuştur (99).

Üniversite öğrencilerine yapılan araştırma sonucuna göre üniversite öğrencileri çok istedikleri halde organizasyon yetersizliği, teşhis ve teşvik edici unsurların yetersiz oluşu nedeniyle istedikleri sportif ve rekreatif faaliyetlere katılamadıkları belirlenmiştir (109). Yapılan bu çalışmalar araştırmamızla aynı yönde sonuçlar vermiştir.

Öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmek için üniversite yönetiminden bazı beklentileri vardır. Bunlar sırasıyla, konferans ve sergi düzenlenmesi, hobi kulüpleri kurulması, satranç, bilardo ve iskambil oynanacak yerlerin açılması, sportif faaliyetler düzenlenmesi ve ortak organizasyonlar yapılması olarak söylenilebilir (Tablo 50).

Fırat Üniversitesi öğrencilerine yapılan araştırmada öğrencilerin boş zamanlarını daha etkili değerlendirmek için üniversite, fakülte ve ildeki yetkililerden kültürel, sosyal ve sportif faaliyetlerin yapılacağı yerleri açmaları ve çeşitlendirmeleri beklenmektedir (108). Üniversite öğrencilerinin üniversite yönetiminden beklentilerinde boş zamanları değerlendirme amaçlı bölümler, fakülteler, üniversitelerarası münazaralar, doğa gezileri, sportif etkinlikler olarak sıralamışlardır (56). Çalışma, araştırmamızla benzer yönde sonuçlar vermiştir.

Öğrenciler, bu etkinlik alanlarının açılmasını, arkadaşlarıyla birlikte ortak organizasyonlar düzenleyebileceği programlar düzenlenmesini isteyerek öğrencilerin ders dışı zamanlarda, sosyal ve kültürel faaliyetlerde bulunması için üniversite yönetiminden beklentileri olduğu görülmüştür.

Elde edilen veriler sonucunda genel olarak, öğrencilerin gelir durumlarının düşük olmasının rekreasyon faaliyetlerine katılımlarını olumsuz etkilediğini, üniversite gençliğinin büyük çoğunluğu boş zamanlarını, televizyon izleyerek, kahvehaneye giderek, spor yaparak veya spor müsabakalarını izleyerek, arkadaşlarıyla dolaşarak, internete girerek ya da sohbet ederek geçirmektedir. Sinema ve tiyatroya gitme, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılma, kitap, gazete ve dergi okuma oranlarının daha az olduğu, öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmeleri için gerekli olan tesis, araç ve gereçlerin yetersiz olduğu

görülmüştür. Fırat ve İnönü Üniversitelerinde okuyan öğrencilerin sinema ve tiyatroya gitme, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılma, alışveriş yapma sıklıklarının, okuma ve sportif faaliyetlere katılım oranlarının Bingöl ve Tunceli Üniversitelerinde okuyan öğrencilere göre daha fazla olduğu ve bu durumun illerin ve üniversitelerin gelişmişlik düzeyleri ile ilgili olduğu söylenilebilir. Fırat ve İnönü Üniversitelerinde spor yapmak için mevcut tesislerin ve spor alanlarının Bingöl ve Tunceli Üniversitelerine göre daha iyi durumda olduğunu ve Fırat ve İnönü Üniversitelerinde Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu bulunmasının da en önemli faktörlerden biri olduğu söylenebilir.

Öneriler: Öğrenciler için üniversitelerde öncelikli olarak boş zamanlarını etkili ve olumlu olarak değerlendirebilmeleri için yeterli rekreasyon alanları oluşturulmalıdır. Öğrencilerin sportif, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılabilmeleri için gerekli fiziki ve ekonomik şartların sağlanması, öğrencilere yönelik rekreasyon faaliyetleri ve programlar öğrencilerin sosyo ve ekonomik özellikleri göz önüne alınarak yapılmalıdır. İhtiyaç sahibi öğrencilerin ekonomik durumlarını daha üst seviyeye çıkarmak için öğrencilere burs ve part time iş olanakları sağlanmalıdır. Bu araştırma öğrencilerin boş zamanları iyi değerlendirebilmeleri için neler yapılması gerektiği konusunda üniversitelere veri teşkil edecektir. Böylece ilgili alanlarda etkinliğe dayalı deneysel çalışmalar yapılabilecektir.

7. KAYNAKÇA

1. Abadan N. (1961). Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Yayın No: 135, Ankara.
2. Abalı A. (1974). Gençlik ve Spor. G.S.B. Yayınları, Ankara,1974
3. Adler PA. Adler P. (1999). Work; Leisure. Sociological Perspectives,42(3),369-402.
4. Ağaoğlu YS. Türkiye’deki Üniversitelerin Rekreasyon Programlarının Geliştirilmesi. Ondokuzmayıs Üniv., Sağlık Bilimleri Enst., Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Samsun, Temmuz-2002
5. Ağaoğlu Y, Selim HE. (2006). Türkiye’deki Üniversitelerin Sağlık, Kültür ve Spor Dairelerinin İşlevsel Yönden İncelenmesi Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi.
6. Akşit N, Sanır F. (1981). Zaman. Gençler İçin Genel Bilgi Ansiklopedisi, Serhat Dağıtım.
7. Akkaya S. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Popüler Kültür Etkinlikleri ve Boş Zaman Alışkanlıkları. Anadolu Üniversitesi.
8. Akyüz Ö. (2003). Yükseköğretim. Üniversite ve Toplum, Bilim Eğitim ve Düşünce Dergisi, C.: 3, S:4.
9. Alay S. (2000). “Relationship Between Time Management And Academic Achievent of Selected University Student. ODTÜ”, Sosyal Bilimler Enst. Yüksek Lisans Tezi Ankara.
10. Althusser L. (1994). İdeolojiler ve Devletin Aygıtları. 4. Basım (Çev: Yusuf Alp ve Mahmut Işık), İletişim Yay., İstanbul, S: 41-42.
11. Altınok V. (1998). Sayısal Verilerle Üniversitelerin Durumu. Selçuk Üniv. Eğt. Fak. Eğt. Bil. Böl., Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, C: 2, S:117.
12. Aslan N. (1994). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanları Değerlendirme Eğilimleri”,9 Eylül Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.
13. Ataunal A. (1998). Türkiye’de Yüksek Öğretim 1923-1998. S:15.
14. Atmaca H. (1997). Boş Zaman, Kütüphane Bağlamında Psikolojik ve Sosyolojik Açılardan Birey. Türk Kütüphaneciliği, s.11.
15. Aydın AY. (2003). Bir Okuma Evi Olarak Kahvehaneler. Sızıntı, Yıl:25, Sayı:290.
16. Aytaç Ö. (1991). Elazığ’ın Mustafa Pasa Mahallesi’nde Oturan Aile Başkanlarının Boş Zaman Etkinliklerinin Sosyolojik Açından İncelenmesi. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.
17. Aytaç M, Aytaç S, Fırat Z, Bayram N, Keser A. (2001). Akademisyenlerin Çalışma Yaşamı ve Kariyer Soruları. Uludağ Üniversitesi Araştırma Fonu İşletme Müdürlüğü Proje No:99/29

18. Aytaç Ö. (2002). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Boş Zaman Üzerine Kuramsal Yaklaşımlar.
19. Aytaç Ö. (2005). Kimlik, Kamusal Alan ve Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kahvehaneler. Akademik Araştırmalar Dergisi, S:24, Yıl:1, Sayfa:15-40.
20. Balcı A. (2000). Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem Teknik ve İlkeler. Pegem A Yayıncılık,3.Baskı, Ankara.
21. Balcı V, İlhan A. (2006). Türkiye’deki Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılım Düzeylerinin Belirlenmesi.
22. Ballo J, Dawson D, Harrington M. (1991). The Leisure Experience of Women in Ontorio. Journal of Applied Recreation Research,26,57-74.
23. Baltaş A, Baltaş Z. (1995). Stres ve Basa Çıkma Yolları. 14. Basım, Remzi Kitapevi, İstanbul.
24. Bambarger R. (1966). Boş zamanları değerlendirmede kitabın rolü. BZD Semineri HSEK Yayını, İstanbul.
25. Baser E. (1996). Türk Yükseköğretim Sisteminin Dünü, Bugünü, Yarını. Eğitimimize Bakışlar. Kültür Koleji ve Eğitim Vakfı Yayınları, Ankara.
26. Batmaz V. (1981). Popüler Kültür Üzerine Değişik Kuramsal Yaklaşımlar. İletişim Yay., C:1, Ankara.
27. Bayhan V. (1997). Üniversite Gençliğinde Anomi ve Yabancılaşma. Ankara, Kültür Bakanlığı Yay.
28. Baymur, F. (1994). Genel Psikoloji. 11. Baskı, İnkılap Kitapevi, İstanbul.
29. Bayram, N. (2004). Sosyal Bilimlerde SPSS İle Veri Analizi. Ezgi K. Bursa.
30. www.bingol.edu.tr Erişim tarihi:14.05.2011
31. Bircan İ, Tekin M. (1989). Türkiye’ de Okuma Alışkanlığının Azalması Sorunu ve Çözüm Yolları. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, C: 22, Ankara Üniversitesi Basımevi.
32. Büyüköztürk S. (2002). Veri Analizi El Kitabı. Pegem A Yayıncılık, Ankara.
33. Can, H. (1992). Organizasyon ve Yönetim. Adım Yayıncılık,2. Baskı, Ankara.
34. Canan, B. (1994). Vakti En İyi Değerlendirme Esasları. İslam’da Zaman Tanzimi, İstanbul.
35. Cemal M. (2001). Zevk, Acı ve Arkadaşlık. Atlas Dergisi,105, Aralık.
36. Cereci S. (1995). Televizyon İzleyicilerinin Davranışları Üzerine Bir Araştırma. Bilim ve Teknik Dergisi,
37. Cordes KA, İbrahim HM. (1991). Application in Recreation & Leisure For Today and Future. Mosby Company, London.
38. Cumhuriyet Gazetesi. (1998) S: 15.

39. Çamlıyer H. (1999). Spor ve Serbest Zaman Eğitimi. 1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu,19-21 Aralık,1992, İzmir, M.E. Basımevi, Ankara.
40. Çaya S. (2004). Genç ve Yetişkin Eğitiminde Sinemanın İşlevi: Sosyolojik Bir Yaklaşım. Yasadıkça Eğitim 83-84, İstanbul.
41. Dattilo J, Dattilo AM, Samdahl DM, Kleiber DA. (1994). Leisure Orientations and Self-esteem in Women with Low Income Who are Overweight. Journal of Leisure Research,26, pp.23-38.
42. Demir C. Demir N. (2006). Bireylerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılmalarını Etkileyen Faktörlerle Cinsiyet Arasındaki İlişki: Lisans Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama. Ege Üniversitesi İ.B.F., Ege Akademik Bakış Dergisi, C:6, S:1, İzmir.
43. Demir C. Çevirgen A. (2006). Turizm ve Çevre Yönetimi: Sürdürülebilir Gelişme Yaklaşımı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
44. Deniz A. Yıldırım E. (2006). Üniversite Öğrencilerinin Spora Bakış Açıları ve Spor Yapma Durumu.
45. Dinçer F. (1993). Turizm ve Turist Tanımlarındaki Gelişmeler. Turizm Yıllığı, Türk Kalkınma Bankası Yayını, Ankara.
46. Dönmezer S. (1994). Toplumbilim. Beta Yayın Dağıtım, İstanbul.
47. Elias N. (2000). Zaman Üzerine. (Çev: Veysel Atayman), Ayrıntı Yay., İstanbul.
48. Erdemli A. (2002). Temel Sorunlarıyla Spor Felsefesi. E Yayınları, İstanbul.
49. Erdoğan N. (2001). Üç Seyirci: Popüler Eğlence Biçimlerinin Alımlanması Üzerine Notlar. Doğu Batı Düşünce Dergisi,2. Baskı, Yıl:4, Sayı:15.
50. Ergen E, Açıkada C. (1985). Kadın ve Spor. Bilim ve Teknik, Sayı:214.
51. Erkal M. (1982). Sosyolojik Açıdan Spor. Filiz Kitapevi, İstanbul.
52. Erkal, M. (1992). Sosyolojik Açıdan Spor. Türk Dünyası Araştırmaları V. İstanbul.
53. Erkan N. (1982). Yaşam Boyu Spor. GSD, Ankara.
54. www.firat.edu.tr Erişim tarihi:14.05.2011
55. Gedik N. (1985). Gençliğin Boş Zamanları Değerlendirme Sorunları. Türk Hemşireler Dergisi, XXXV,2,33-38.
56. Gençay S. ve ark. (2003). “Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Aktivite Programlarına Katılımını Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma: Sütçü İmam Üniversitesi Örneği. 1. Gençlik, Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu, Ankara,2003
57. Gökçe B. (1990). Türkiye Koşullarında Yeni Bir Üniversite Nasıl Kurulmalı. Yükseköğretimde Sorunlar ve Çözümler, Cem Yayınları, İstanbul.
58. Gökçe B. (1992). Toplumsal Bilimlerde Araştırma. Savaş Yayınları, Ankara.

59. Gökçe B. (1999). Toplumsal Bilimlerde Araştırma. Savaş Yayınları, Ankara.
60. Gökmen H. (1985). Yükseköğretim Öğrencilerinin Serbest Zaman Değerlendirme Etkinlikleri. MEGSB Yayınları,1. Baskı.
61. Gölge E. ve Arlı M. (2002). Üniversite Öğrencilerinin Okul Dışında Bilgisayar ve İnternet Kullanma Durumları. İnternet Konferansları, inettr.org.tr/inetconf8/bildiri/135.doc, (Erişim:15.07.2010).
62. Görücü A. (2001). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Okuyan Öğrencilerin Aktif Spor Yapma Durumlarının Belirlenmesi.
63. Gümüšoğlu F. (2006). Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet. Kadın Çalışmaları Dergisi 1, s. 74-81.
64. Günver BA. (1985). Turizm ve Eğlence. TÜRSAB Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği Turizm Dergisi, İstanbul,32. Sayı.
65. Hazar, M. (1997). Beden Eğitimi ve Sporda Oyunla Eğitim. Tutibay Yay., Ankara.
66. Henderson KA, Bialeschki, MD (1993). Negotiating Constraints to Women's Physical Recreation. Society and Leisure,16, pp.389-412.
67. www.inonu.edu.tr Erişim tarihi:14.05.2011
68. Karaküçük, S. (1991). Rekreasyon ve Dağcılığın Rekreasyon Olarak Değeri, I. Yüksek İrtifa ve Spor Bilimleri Kongresi,30 Ekim - 2 Kasım, Ankara.
69. Karaküçük S. (1995). Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme Kavram. Kapsam ve Bir Araştırma, Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu, s.12-103,177-190,273-303, Ankara.
70. Karaküçük S. (1997). Rekreasyon, Boş Zamanları Değerlendirme. Kavram, Kapsam ve Araştırma. 2.Baskı, s.1-117. Ankara.
71. Karaküçük S. (1999). Rekreasyon. 4.Baskı, Ankara.
72. Karasüleymanoğlu A. (1992). Yeni Boyutlarıyla Spor. Engin Yay., Ankara.
73. Kasalak T. (2010). Üniversiteye Yeni Başlayan Öğrencilerin İnternete İlişkin Görüşleri. Akdeniz Üniversitesi Örneği.
74. Kaya, K, Tural Y. (2005). Öğretmenlerin Boş Zamanlarında Sosyal ve Kültürel Etkinliklere Katılımları İle İlgili Tutumları (Isparta Örneği), Süleyman Demirel Üniv., İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, C:10, S:2.
75. Kelly JR. (1990). Leisure. Second Edition, Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey.
76. Keskin N, Koraltan A. (2010) Pamukkale Üniversitesi Buldan MYO Öğrenci Profili.
77. Kılbaş Ş. (1994). Gençlik ve Boş Zamanı Değerlendirme. Çukurova Üniv. Basımevi Adana.
78. Kır İ. (2007). (Fırat Üniv.Sosyal Bilimler Dergisi, Yüksek öğretim gençliğinin boş zaman etkinlikleri. Elazığ Cilt:17 Sayı:2 sayfa:307-328).

79. Kızılçelik S. (1995). Erjem, Açıklamalı Sosyoloji Sözlüğü. Saray Kitapları, İzmir.
80. Kiper T. (2009). Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi (Tekirdağ) Öğrencilerinin Rekreatif Eğilim ve Taleplerinin Belirlenmesi
81. Korkmaz A. (2000). Yüksek Öğretim Gençliğinin Problemleri.
82. Köknel Ö. (1979). Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları. Cem Yayınları, İstanbul.
83. Köksalan B. (1999). Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enst., Y. Doktora Tezi, Malatya.
84. Kraus, RG. (1977). Recreation Today, Program, Planing and Leadership. Goodyear Publishing Company, Inc., Santa Monica, California,
85. Lieber SR, Fesenmaier DR. (1983). Recreation Planning and Management. E&F.N. Spon Ltd. London,1. Baskı.
86. Mackenzie RA. (1985). Zaman Tuzağı, Zamanı Nasıl Denetlersiniz. İlgi Y., İstanbul.
87. Mangır M. ve Aktaş Y. (1992). Gecekondu Gençliğinde Boş Zaman Etkinlikleri. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları: 1268. Bilimsel ve Araştırma ve İncelemeler: 702.s.195. Ankara.
88. Means LE. (1973). Intramurals. Their Organization and Administration. Printice Hall, Inc, Englewood Cliffs N.J., USA.
89. Merzona R. (1989). Dimensions of Thinking, USA: Semline Inc. Meydan Larousse, Cilt 2, s.309.
90. Nobert E. (2000). Zaman Üzerine. (Çev:Veysel Atayman), Ayrıntı Yay., İstanbul.
91. Oskay Ü. (1983). Popüler Kültürün Toplumsal Ortamı ve İdeolojik İşlevleri Üzerine. Kitle İletişiminde Temel Yaklaşımlar (K. Alemdar, Y. Kaya), Savaş Y., Ankara.
92. Öcalan M. (2003). Kredi Yurtlar Kurumu Yurtlarında Kalan Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Nasıl Değerlendirdiklerinin Bir Analizi. 1. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu, Bildiriler Kitabı, Ankara.
93. Özbek M. (1999). Popüler Kültür ve Orhan Gencebay Arabeski. İletişim Yay., İstanbul.
94. Özçelebi OSx Cebecioglu, NS. (1990). Okuma Alışkanlığı ve Türkiye. Milliyet Yay., İstanbul.
95. Özdağ S. (1996). Yerel Yönetimlerde (Belediyelerde) Rekreatif Etkinliklerin Yeri ve Önemi Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, s.131.
96. Özdemir S. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi.

97. Özdemir C. (2007). Üniversite Gençliği ve İnternet. Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü Adnan Menderes Üniversitesi.
98. Özgüç N. (1984). Turizm Coğrafyası. İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
99. Özışık Y. (1998). Kara Harp Okulu Öğretim Elemanlarının Rekreatif Sorunları Üzerine Bir Araştırma. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
100. Özkökeli Y. (1998). Kara Harp Okulu Öğretim Elemanlarının Rekreatif Sorunları Üzerine Bir Araştırma. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
101. Özönder H. (1988). Gençlik Çağında Hobinin Önemi. 2. Milli Gençlik Kongresi Tebliğleri, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya.
102. www.psikiyatri.net Erişim tarihi:14.05.2011
103. Rowland M. (1996). Principles for Campus Landscape Planning. The Regents of the University of California, USA.
104. Russell RV, Frances KS. (1996). Leisure as Burden: Sudanese Refugee Women. Journal of Leisure Research,28(2),108-121.
105. Safranko AJ, Nolan MF. (1972). Early Life Experiences and Adult Sport Participation Journal of Leisure Research, Vol:4, No:6,
106. Saran N, Akaya T. (1988). Çalışan Gençliğin İşbaşında Eğitimi ve Çıraklık, Kalfalık, Mesleğe Yönelme Sorunları”, M.E.G.S.B. Yay., Ankara.
107. Searle MS, Jackson EL. (1995). Socioeconomic Variation in Perceived Barriers to Recreation Participation Among Would be Participants. Leisure Sciences,7, pp.227-249.
108. Semerci Ç. (2002). Türk Üniversitelerinde Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları. Eğitim ve Bilim, C:27, Sayı:125, Ankara.
109. Soyer F, Can Y. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Alışkanlıkları ve Sportif Eğilimlerinin Mesleki Yönelişlerine Göre Karşılaştırılması. 1. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu, Bildiriler Kitabı, Ankara.
110. TDK. (1983). “Türkçe Sözlük”,7. Baskı, T.D.K., Yayını, Ankara.
111. Tekin M. (1989). Üniversite Gençliğinin Radyo, Televizyon, Sinema ve Tiyatro İzleme Alışkanlıkları.
112. Tekin M, Yıldız M, Akyüz M, Uğur OA. (2007). Karaman Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunda Kalan Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılım ve Beklentilerinin İncelenmesi. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi,9(1): 121-134.

113. Tel M. (2007). Öğretim Üyelerinin Boş Zaman Etkinlikleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Doğu Anadolu Örneği, Doktora Tezi Elazığ.
114. Tezcan M. (1997). Hobi (Hobby) Nedir? Bilim ve Teknik Dergisi, Sayı:111
115. Tezcan M. (1982). Sosyolojik Açından Boş Zamanların Değerlendirilmesi. A.Ü. Yayını, Ankara.
116. Tezcan M (1997). Gençlik Sosyolojisi ve Antropolojisi Araştırmaları Ankara Üniversitesi, Ankara, sayfa136.
117. <http://www.tunceli.edu.tr/tarihce.htm> 2011 Erişim tarihi: 14.05.2011
118. Isparta TY. (2004). Öğretmenlerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Biçimleri (Isparta Örneği)
119. Velidedeoğlu HV. (1990). Gerçek Üniversite ve Medrese, Yükseköğretimde Sorunlar ve Çözümler. Cem Yayınları, İstanbul.
120. Voigt D. (1998). Spor Sosyolojisi. (Çev: Ayse Atalay), Alkım Yayınları, İstanbul.
121. Warren K. (1990). Women's outdoor adventures. In Miles, JC, Priest S. (Eds.), Adventure education (pp.411-417). State College, PA: Venture.
122. Weston SA. (1996). Commercial Recreation and Tourism, An Introduction to Business Oriented Recreation, USA: Brown & Benchmark Publishers.
123. Yetim AA. (2000). Sosyoloji ve Spor. Topkar Matbaacılık, Ankara.
124. Yıldız MC. (1996). Kahvehanelerin Sosyal Hayattaki Yeri. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, C:8, S:2, Elazığ.
125. Yılmaz M. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Üzerine Bir İnceleme (Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü Örneği).
126. Yörükoglu A. (1980). Çocuk Ruh Sağlığı”, 3. Baskı, T.İ.B. Kültür Yay. Ankara.
127. Zorba E, Kartal R. (2000). Sağlımız ve Egzersiz.
128. Zülal A. (2002). Sağlık İçin Hareket Edin. Bilim ve Teknik Dergisi.

EK

SEVGİLİ ÖĞRENCİ, Elinizdeki anket, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında yapmakta olduğum Yüksek Lisans tez çalışmam için hazırlanmıştır. Fırat Havzasında Bulunan Bazı Üniversitelerde Öğrenim Görmekte Olan Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Etkinliklerine Katılımlarının ve Beklentilerinin Tespiti için değerli görüşlerinize ihtiyaç duymaktayım. Araştırmanın amacına ulaşması, soruları içtenlikle ve doğru biçimde yanıtlamanıza bağlıdır. Zamanınızı ayırdığınız ve katkılarınız için şimdiden teşekkür eder, saygılarımı sunarım. BOŞ ZAMAN: Okulda geçen zorunlu süre, işe gidiş dönüş ve yaşamamız için gerekli (uyku, yemek, temizlik vb.) eylemler için ayırdığımız süre dışında kalan ve bağımsız-bağılantısız kullanılan zaman dilimidir. BOŞ ZAMAN DEĞERLENDİRME: Boş zamanın sevak ve gönüllü olarak seçilen çeşitli etkinliklerle değerlendirilmesidir. Danışman Yrd. Doç. Dr. S. Yonca BİÇER ybicer1@firat.edu.tr Araştırmacı Abdurrahman KIRTEPE apple_0023@hotmail.com	
--	--

1. KİŞİSEL BİLGİLER

- 1- Cinsiyetiniz? 1.() Kadın 2.() Erkek
- 2- Yaşınız? 1.(17-20) 2.(20-23) 3.(24-27) 4.(28-31)
- 3- Medeni haliniz? 1.() Evli 2.() Bekar
3.() Boşanmış 4.() Eşi ölmüş
- 4- Üniversiteniz?
- 5- Fakülteniz?
- 6- Bölümünüz?
- 7- Aylık toplam geliriniz nedir? TL
- 8- Babanızın eğitim durumu?
- 9- Babanızın mesleği?
- 10- Annenizin eğitim durumu?
- 11- Annenizin mesleği?
- 12- Doğum yeriniz? 1.() Büyükşehir 2.() İl
3.() İlçe 4.() Köy
- 13- İkametgahınız? 1.() Kira 2.() Mülk
3.() Yurt 4.() Misafirhane

2. BOŞ ZAMAN:

Boş zamanlarda yaptığınız etkinlik türleri nelerdir?	Her Zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla
Hiçbir şeyle uğraşmam, dinlenirim					
Kitap, gazete, dergi okurum					
Müzik dinlerim, müzik aleti çalarım					
Tv. Video, vcd izlerim					
Sinema ve tiyatroya giderim					
Çarşı, pazar, gezerim, alışveriş yaparım					
Fuar, park, piknik yerleri, kır vb. gezerim					
Spor yaparım / spor yarışmalarını izlerim					
Sosyal, kültürel, faaliyetlere katılırım					
Komşulara veya akrabalarımıza giderim					
Arkadaşlarla sohbet ederim / gezerim					
Kahvehane veya kafeteryaya giderim					
Bar, gazino, birahane vb. giderim					
Hobilerimle ilgilenirim					
İnternet'ten yararlanırım (chat, oyun, hobi)					
Araba kullanırım / seyahat ederim					
Ava giderim (kara ve su avı)					
Diğer.....					

Sizce, boş zaman etkinliklerine katılmama nedenleri nelerdir?	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Serbest zaman faaliyetlerinin pahalı olması					
Ne yapabileceğimi bilmiyorum					
Faaliyete yönlendirecek arkadaş ve sosyal teşviklere sahip değilim					
Serbest zamanımı belirli faaliyetlerle doldurmak gibi bir alışkanlığım yok					
Bulduğum çevre bu tip faaliyetlere katılmama engel oluyor					
Tesis, araç-gereç yeterli değil					
Programlar bana uymuyor					
Serbest zamanım olmuyor					
Diğer.....					

LÜTFEN, TÜM SEÇENEKLERİ İŞARETLEYİNİZ

LÜTFEN, TÜM SEÇENEKLERİ İŞARETLEYİNİZ

Hangi tür kitapları okursunuz?	Her Zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Asla
Şiir					
Roman					
Turizm-gezi					
Hikaye					
Deneme					
Klasikler					
Dini					
Politika					
Güncel					
Ekonomi					
Popüler-bilim					
Tarih					
Diğer...					
Gazetelerde hangi sayfaları okursunuz?					
Birinci sayfa					
Siyaset					
Ekonomi					
Spor					
Magazin					
Öçe yazıları					
Kültür-sanat					
Bulmaca					
Diğer...					
Hangi tür dergi okursunuz?					
İlmi					
Dini					
Edebi					
Siyasi					
Magazin					
Hobi					
Diğer...					
Radyoda hangi tür programları dinlersiniz?					
Haber					
Müzik					
Kültür-sanat					
Güncel					
Eğlence					
Diğer...					

Boş zamanları değerlendirmek için üniversiteden neler beklersiniz?	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Sportif faaliyetlerin organizasyonu ve desteklenmesi					
Sanatsal, kültürel, sergi, konferans, toplantı, söyleşi gibi faaliyetlerin düzenlenmesi					
Çeşitli hobi kulüplerinin kurulması ve aktif hale getirilmesi					
Satranç, bowling, bilardo, iskambil, gibi oyun oynanacak yerlerin açılması ve yaygınlaştırılması					
Üniversite öğrencilerinin ortak yapabileceği organizasyonlar düzenlenmesi (Piknik, gezi vb.)					
Öğrenci arkadaşlarınızla ders dışı zamanlarda da, bilimsel, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerde bulunmayı uygun görüyor musunuz?					
Diğer.....					

1-- Boş zamanlarınızda ne tür etkinlikler yapmak istersiniz?

.....

2- Konu ile ilgili olarak eklemek istediğiniz herhangi bir öneriniz varsa lütfen belirtiniz?

.....

İLGİNİZDEN DOLAYI TEŞEKKÜR EDER, SAYGILAR SUNARIM...

ÖZGEÇMİŞ

1981 yılında Elazığ' da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimi bu ilde tamamladı. 2000 yılında yurt dışında 2.5 yıl çalıştıktan sonra Türkiye' ye geri döndü.2003 yılında Sakarya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Rekreasyon bölümünü kazandı.

2007 yılında mezun olduktan sonra 2009'da Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulun da yüksek lisans yapmaya başladı. 30 yaşında bekar ve Elazığ'da ailesi ile birlikte ikamet etmektedir.